

Fremtidssikring af erhvervsuddannelserne

**Rapport fra Udvalget om
fremtidssikring af erhvervsuddannelserne**

Udvalget om fremtidssikring af erhvervsuddannelserne,
oktober 2006

Fremtidssikring af erhvervsuddannelserne

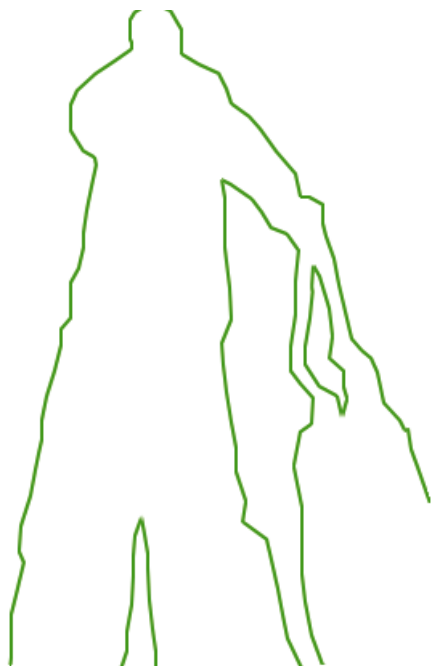
Rapport fra Udvalget om fremtidssikring af erhvervsuddannelserne

Udvalget om fremtidssikring af erhvervsuddannelserne
Oktober 2006

Titel: Fremtidssikring af erhvervsuddannelserne
Undertitel: Rapport fra Udvalget om fremtidssikring af erhvervsuddannelserne
Noter: Publikationen udkommer uden for Undervisningsministeriets publikationsserier
Udgiver: Undervisningsministeriet, Afdelingen for erhvervsfaglige uddannelser
Institution: Undervisningsministeriet
Copyright: Undervisningsministeriet
Forfattere: Udvalget om fremtidssikring af erhvervsuddannelserne
Artikelredaktion: Udvalgets sekretariat, Undervisningsministeriet
Serieredaktion og produktion: Werner Hedegaard
Andre bidragydere: Prinforomega – Malchow A/S (Grafisk tilrettelægning, forside), Pohl Data (Web)
Emneord: erhvervsuddannelser, fremtidens erhvervsuddannelser, uddannelse til alle, globalisering
Resumé: Publikationen præsenterer den endelige rapport fra Udvalget om fremtidssikring af erhvervsuddannelserne. Udvalget fremsætter i rapporten en række forslag, som kan bidrage til at fremtidssikre erhvervsuddannelsernes indhold, struktur og styring. I denne endelige rapport konkretiserer udvalget nogle af de forslag til hovedprincipper for fornyelsen af uddannelserne, som udvalget offentliggjorde i en delrapport i begyndelsen af 2006
Sprog: Dansk
URL: pub.uvm.dk/2006/fremtidssikring
Den elektroniske udgaves ISBN: 87-603-2632-8
Den trykte udgaves ISBN: Publikationen findes kun i elektronisk udgave
Pris for den elektroniske udgave: 0 DKK
Version: 1.0
Versionsdato: 2006-
Publikationsstandard nummer:
Formater:
Inventarliste:
Publiceringsstandard nr.

Eventuelle henvendelser af indholdsmæssig karakter rettes til Publikationsenheden i Undervisningsministeriet, tlf. 3392 5223 eller e-mail: pub@uvm.dk

Forord

Globaliseringsrådet drøftede på et møde den 25.-26. august 2005 et oplæg om erhvervsuddannelser i verdensklasse. I forlængelse af drøftelserne nedsatte regeringen følgende to udvalg.

Udvalget om at alle unge gennemfører en ungdomsuddannelse, som havde til opgave at fremlægge en handlingsplan, for hvordan man kan nå målet om, at 85 procent og 95 procent af en ungdomsårgang i henholdsvis 2010 og 2015 gennemfører en ungdomsuddannelse. Udvalget afgav rapport den 1. februar 2006.

Udvalget om fremtidssikring af erhvervsuddannelserne har haft til opgave at udarbejde forslag til en fremtidssikring af erhvervsuddannelsernes indhold, struktur og styring.

Det overordnede udgangspunkt for begge udvalg har været regeringens målsætning, om at Danmark fortsat skal høre til blandt de rigeste lande i verden og forblive et samfund uden store skel. Det vil her få afgørende betydning, at alle unge får en uddannelse, så de kan klare sig på fremtidens arbejdsmarked. Uddannelser som forbereder til en fremtid, hvor efterspørgslen efter ufaglært arbejdskraft vil falde, og hvor kravene til at kunne omstille sig og kunne forny sine kvalifikationer vil stige. Erhvervsuddannelserne er helt centrale for, at disse mål kan indfris.

Udvalget afgav sin første delrapport den 31. januar 2006 med forslag til hovedprincipper for fremtidssikring af erhvervsuddannelserne. Udvalget har herefter konkretiseret forslagene og resultaterne af udvalgets samlede arbejde fremlægges hermed i denne endelige rapport.

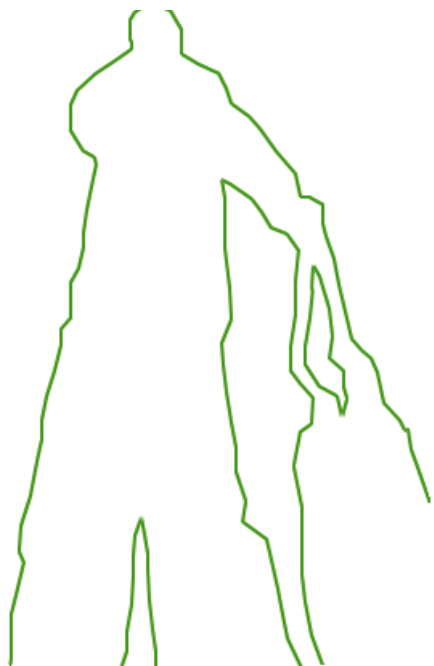
Uddannelsesdirektør
Roland Svarrer Østerlund
Oktober 2006

Indhold

3	Forord
6	Kapitel 1.
	Kommissorium – beskrivelse af opgaven, forløbet og udvalget
6	Indledning
6	1.1. Udvalgsarbejdet
6	1.2. Afgrænsning af udvalgets arbejde
8	1.3. Økonomiske konsekvenser af udvalgets forslag
8	1.4. Rapportens opbygning
10	Kapitel 2.
	Udvalgets præmisser for forslag til fremtidssikring af erhvervsuddannelserne
20	Kapitel 3.
	Udvalgets forslag
20	3.1. Praktikpladsområdet
31	Appendiks til kapitel 3.1.
38	3.2. Særlige udviklingsudvalg
41	Appendiks til kapitel 3.2.
41	3.3. Trin og niveauer
45	Appendiks til kapitel 3.3. om trindeling
45	Appendiks til kapitel 3.3. om niveaudeling
46	3.4. Fusioner af forskellige uddannelses- eller skoleformer
48	Appendiks til kapitel 3.4.
49	3.5. Central analyse- og prognosevirksomhed
52	Appendiks til kapitel 3.5.
55	3.6. Kompetencer, der efterspørges om følge af globaliseringen
58	Appendiks til kapitel 3.6.
59	3.7. Øget internationalisering
61	Appendiks til kapitel 3.7.
64	3.8. Målstyring, tidsstyring, detailstyring
68	Appendiks til kapitel 3.8.
70	3.9. Samspillet mellem skoler og virksomheder
72	Appendiks til kapitel 3.9.
72	3.10. Resultatvurdering
76	Appendiks til kapitel 3.10.
82	3.11. Grundforløb
85	Appendiks til kapitel 3.11.

92	BILAG
92	Bilag 1. Kommissorium for udvalgets arbejde
102	Bilag 2. Udvalgets medlemsliste per 12.10.2006
104	Bilag 3. Særudtalelse af Dansk Arbejdsgiverforening
105	Bilag 4. Særudtalelse fra LH og DUS
106	Bilag 5. Særudtalelse fra Erhvervsskolernes elevorganisation
107	Bilag 6. Regeringens tilbagemelding til udvalget på 1. delrapport
108	Bilag 7. Teknikerrapport vedrørende skitse til en national kvalifikationsnøgle
120	Bilag 8. Undervisningsministeriets oplæg til kompetencebe- skrivelse af grundfag

Kapitel 1. Kommissorium – beskrivelse af opgaven, forløbet og udvalget

1. Indledning

Globaliseringsrådet drøftede emnet “Erhvervsuddannelser i verdensklasse” på et møde den 25.-26. august 2005. Regeringen besluttede efterfølgende at nedsætte “Udvalg om fremtidssikring af erhvervsuddannelserne”, jævnfør bilag 1. Udvalget fik til opgave at analysere og stille forslag til, hvordan erhvervsuddannelsernes indhold, struktur og styring skal ændres for at leve op til regeringens målsætning om uddannelse af alle unge og de stigende krav som følge af den teknologiske udvikling og globaliseringen.

Udvalget har i overensstemmelse med kommissoriet gennemført sit arbejde i to faser. Med afslutningen af første fase den 1. februar 2006 fremlagde udvalget forslag til hovedprincipper for fremtidssikring af erhvervsuddannelserne (1. delrapport). Med afslutningen af anden fase fremlægger udvalget en række forslag, som konkretiserer hovedprincipperne yderligere (endelig rapport).

1.1. Udvalgsarbejdet

Udvalget har holdt 14 udvalgsmøder i perioden fra den 13. oktober 2005 til den 12. oktober 2006, hvoraf to møder var heldagsseminarer. Udvalget har været sammensat af repræsentanter fra en række organisationer, foreninger, ministerier samt særlige sagkyndige, jævnfør bilag 2.

Parallelt med “Udvalget om fremtidssikring af erhvervsuddannelserne” blev der nedsat et udvalg om, at alle unge skal gennemføre en ungdomsuddannelse, jævnfør bilag 1. Dette udvalg afsluttede sit arbejde den 1. februar 2006. De to udvalgsarbejder blev koordineret indbyrdes gennem sekretariaterne, ligesom mødematerialer til “Udvalget om at alle unge gennemfører en ungdomsuddannelse” løbende tilgik nærværende udvalg.

1.2. Afgrænsning af udvalgets arbejde

Fokus for udvalgets arbejde har primært været fremtidssikring af de erhvervsrettede ungdomsuddannelser, det vil sige de tekniske og merkantile erhvervsuddannelser, de grundlæggende social- og sundhedsuddannelser samt uddannelsen til faglært landmand.

Der er grund til at bemærke, at arbejdsdelingen mellem de to nedsatte udvalg ifølge kommissorierne har betydet, at spørgsmål, der knytter sig til grundskolens afsluttende klasser og overgangen mellem grundskole og ungdomsuddannelser – for eksempel brobygningsforløb og produktionsskoleforløb – samt frafald i erhvervsuddannelserne, er blevet behandlet i Udvalget om uddannelse til alle unge.

Der er endvidere grund til at bemærke, at Ministerudvalget for Danmark i den globale økonomi i marts 2006 behandlede udvalgets 1. delrapport og besluttede, at udvalget om fremtidssikring af erhvervsuddannelserne skulle fortsætte arbejdet, jævnfør bilag 6. Samtidig justeredes kommissoriet for udvalgsarbejdet. Udvalget fik for det første til opgave at konkretisere et forslag om forbedret undervisnings- og skolemiljø, som blev fremsat af “Udvalget om at alle unge gennemfører en ungdomsuddannelse”. For det andet udgik punktet om at analysere mulighederne og behovene for at ændre AER-ordningen med henblik på at styrke de økonomiske incitamenter for virksomhederne til at oprette flere praktikpladser.

Ved tilrettelæggelsen af drøftelserne i 2. fase om konkretisering af udvalgets hovedprincipper blev udvalget enige om, at en række af disse var tilstrækkeligt udfoldet, således at de med fordel kunne overgå til direkte behandling i Undervisningsministeriet. Det vil fremgå nærmere af de enkelte kapitler, hvilke af anbefalingerne der her er tale om.

Der er endelig grund til at bemærke, at der blev indgået en aftale den 20. juni 2006 mellem regeringen (Venstre og Det Konservativt Folkeparti) og Socialdemokraterne, Dansk Folkeparti og Det Radikale Venstre om initiativer til sikring af fremtidens velstand og velfærd og investeringer i fremtiden (Fremtidens velstand og velfærd). Aftalen omfatter en konkret stillingtagen til, hvordan der på en lang række områder skal ske en styrkelse af de erhvervsrettede ungdomsuddannelser, ligesom det fremgår, at aftalepartierne skal drøfte opfølgningen på udvalgets endelige rapport, når den foreligger. Det fremgår endvidere af aftalen, at der afsættes 150 millioner kroner i 2007 og 300 millioner kroner årligt fra 2008 og frem til et kvalitetsløft i erhvervsuddannelserne, samt at den konkrete udmøntning heraf skal drøftes med aftalepartierne i efteråret 2006.

På baggrund af ovenstående besluttede udvalgets formand at fremskynde udvalgsarbejdet, så resultaterne af arbejdet kan indgå i de politiske forhandlinger i efteråret 2006 om prioritering af indsatsen. Ændringen af tidsrammen har betydet, at konkretiseringsgraden i udvalgets forslag til udfoldning af hovedprincipperne varierer mellem de forskellige emneområder, ligesom udvalget ikke har foretaget en prioritering mellem de foreslåede hovedprincipper. For eksempel er

forslagene inden for emnet om etablering af fælles rammelov for de grundlæggende erhvervsrettede uddannelser udformet på et overordnet, principielt niveau, mens der inden for emnet internationalisering for eksempel er forslag til konkrete ændringer i regler på bekendtgørelsesniveau.

Endelig besluttede udvalgets formand at justere udvalgets arbejdsplaner, sådan at punkterne om henholdsvis styrkelse af lærere og lederes grundlag for at arbejde med internationalisering og flere uddannelsesaftaler i den offentlige sektor udgik af arbejdet, da aftalen om Fremtidens velstand og velfærd indebar, at udvalget ikke havde anledning til at stille yderligere forslag på disse punkter.

Udvalget afsluttede arbejdet med udgangen af uge 41, 2006.

1.3. Økonomiske konsekvenser af udvalgets forslag

Den politiske aftale om Fremtidens velstand og velfærd omfatter, at der afsættes 150 millioner kroner i 2007 og 300 millioner kroner årligt fra 2008 og frem til et løft i kvaliteten i erhvervsuddannelserne, herunder til efteruddannelsen. Det fremgår af aftalen, at den konkrete udmøntning skal drøftes med aftalepartierne i efteråret 2006.

Som nævnt ovenfor har udvalget fremskyndet sit arbejde, med det formål at aftalepartierne kan drøfte rapporten fra udvalget i sammenhæng med udmøntningen af de afsatte midler. På den baggrund har udvalget ikke fundet mulighed for at foretage nærmere vurderinger af de økonomiske konsekvenser af de enkelte forslag, herunder forslag til omprioriteringer, da disse mest hensigtsmæssigt gennemføres i sammenhæng med efterårets politiske drøftelser. I henhold til kommissoriet har udgangspunktet for udvalgets arbejde dog været, at forslagene og initiativerne ikke må føre til merudgifter. Forslagene kan derfor som udgangspunkt gennemføres inden for den eksisterende økonomiske ramme. De ekstra midler, der tilføres fra politisk side via den politiske aftale om Fremtidens velstand og velfærd, vil dog på den baggrund give mulighed for et yderligere kvalitetsløft.

Udvalget lægger stor vægt på, at tilførelse af ekstra midler anvendes til en styrkelse af kvaliteten i uddannelserne samt til indfrielsen af målsætningen, om at alle unge skal have en ungdomsuddannelse.

1.4. Rapportens opbygning

I rapportens kapitel 2 har udvalget tilkendegivet sine præmisser og generelle overvejelser i forhold til fremtidssikring af de erhvervsrettede uddannelser. Udvalget har i formuleringen af sine præmisser ønsket at give et retningsgivende grundlag for det videre arbejde, der omfatter

fokuspunkterne i kommissoriet og samtidig anlægger en helhedsbetragtning for fremtidssikring af det samlede erhvervsuddannelsessystem. Kapitel 2 skal derfor ses som baggrund for udvalgets behandling af de enkelte kommissoriepunkter. Kapitel 2 i den endelige rapport er identisk med kapitel 2 i udvalgets 1. delrapport.

Kapitel 3 er bygget således op: Kommissoriets punkter er grupperet i 11 temaer, som har hvert sit afsnit i rapporten. For hvert afsnit er teksten fra 1. delrapport gentaget. Denne tekst omfatter en gengivelse af de relevante kommissoriepunkter, baggrunden for udvalgets forslag samt en samlet opstilling af udvalgets forslag til hovedprincipper inden for temaet.

På baggrund af drøftelserne i 2. fase af udvalgsarbejdet har udvalget konkretiseret en lang række af udvalgets forslag til hovedprincipper. Disse konkretiserede forslag fremgår af et appendiks, som udvider de oprindelige afsnit fra 1. delrapport.

Derudover findes en række bilag indeholdende kommissorium for udvalgets arbejde, oversigt over udvalgets medlemmer, særudtalelser fra Dansk Arbejdsgiverforening og lærer- og elevorganisationer, samt en række bilag til belysning af 2. fase af udvalgets arbejde.

Kapitel 2. Udvalgets præmisser for forslag til fremtidssikring af erhvervsuddannelserne

Indledning.

Velfærd og sammenhængskraft bygger på et velfungerende arbejdsmarked.

Stigende efterspørgsel efter arbejdskraft med brede erhvervsfaglige kvalifikationer.

Det danske erhvervsuddannelsessystem er i sin helhed en velfungerende ramme.

Teksten i kapitel 2 er en uændret gengivelse af samme kapitel i udvalgets 1. delrapport, som udvalget afgav ved udgangen af januar 2006. Der er i tiden siden afgivelsen af 1. delrapport blevet offentliggjort et antal nye analyser inden for udvalgets arbejdsområde.

Udvalget vurderer, at de nye analyser har tilført ny, nyttig viden om uddannelsesområdet, samt at analyserne er med til at understøtte udvalgets præmisser, som fremgår af kapitel 2, og som er lagt til grund for udarbejdelsen af forslag til hovedprincipper i den 1. delrapport. Udvalget har inddraget den nye viden i det videre arbejde med at konkretisere udvalgets forslag til hovedprincipper, som fremgår af appendikstekster til kapitel 3.

Velfærden og sammenhængskraften i det danske samfund bygger blandt andet på et velfungerende arbejdsmarked med et fleksibelt og tilstrækkeligt udbud af kvalificeret arbejdskraft.

Globaliseringen og den teknologiske udvikling vil stille ændrede krav til arbejdskraftens kvalifikationer. Der må således forventes en stadig stigende efterspørgsel efter arbejdskraft med brede erhvervsfaglige kvalifikationer eller kvalifikationer på et højt niveau inden for det pågældende fagområde. Samtidig må der forventes stadig færre manuelle og rutineprægede arbejdsfunktioner i virksomhederne med deraf følgende vigende efterspørgsel efter uaglært arbejdskraft.

Disse overordnede udviklingstendenser placerer erhvervsuddannelserne i en nøglerolle i forhold til at sikre både udbuddet af kvalificeret arbejdskraft og den enkeltes unges beskæftigelsesmuligheder på fremtidens arbejdsmarked. Et velfungerende og udviklingsorienteret erhvervsuddannelsessystem af en høj kvalitet er således en af forudsætningerne for, at dansk erhvervsliv kan klare sig i den globale konkurrence.

Det danske erhvervsuddannelsessystem, som bygger på det klassiske lærlingssystem med en vekslen mellem skoleundervisning og praktikuddannelse, er løbende under udvikling og i sin helhed en velfungerende ramme for langt de fleste erhvervsuddannelser. Dette kommer blandt andet til udtryk ved, at langt de fleste elever, som gennemfører deres erhvervsuddannelse, gør det med uddannelsesaftaler i virksomheder.

Det brede ungdomsuddannelsessigte skal bevares.

Der er i udvalget enighed om, at fremtidssikringen af erhvervsuddannelserne ikke må ske på bekostning af kvaliteten for de mange unge, som i dag er i stand til at gennemføre de eksisterende erhvervsuddannelser med succes. Fornyelsen må derfor ikke føre til et fald i det høje faglige niveau.

De erhvervsrettede uddannelser skal også i fremtiden kunne bidrage til udvikling af elevens erhvervsfaglige og personlige kvalifikationer og kompetencer under hensyn til arbejdsmarkedets behov, faglig mobilitet og elevens behov. Det samlede udbud af erhvervsrettede uddannelser skal give alle elever mulighed for at realisere deres potentiale fuldt ud, så de herved kan udvikle sig til aktive samfundsborgere, der til gavn for sig selv og andre kan tage del i en fortsat udvikling af det danske velfærdssamfund.

De danske erhvervsuddannelser skal have et højt, internationalt kvalitetsniveau og være attraktive for en bred gruppe af elever med stærke og mindre stærke forudsætninger, ligesom erhvervsuddannelserne skal give adgang til videregående uddannelse. Samtidig skal det være attraktivt for virksomhederne at deltage i uddannelsen af de unge.

Fremtidssikring forudsætter kvalitet i uddannelserne.

De erhvervsrettede uddannelser fremtidssikres først og fremmest ved at sikre kvaliteten i uddannelserne – både i skoledelen og i praktikdelen. Kvaliteten i skoledelen skal sikres gennem systematiske kvalitets-sikrings- og kvalitetsudviklingssystemer. Kvaliteten skal løbende overvåges og vurderes fra centralt hold gennem faste indikatorer.

Kvaliteten er af afgørende betydning for, at uddannelserne er attraktive både for elever og virksomheder. Det forudsætter passende ledelsesmæssige rammer og resurse-mæssige prioriteringer.

Erhvervsuddannelserne skal afspejle den løbende udvikling i produktionen og arbejdsorganiseringen. Tendenserne de senere år har således været, at flere virksomheder benytter sig af udlicitering og kædeproduktion. Udviklingen har også vist, at behovet for faglært arbejdskraft er stigende, og at job, der varetages af ufaglærte, i stigende grad automatiseres eller outsources til andre lande. Derfor skal der ske en kontinuerlig fornyelse af udbud og organisering af de erhvervsrettede uddannelser. Erhvervsuddannelsessystemet skal være bedre i stand til at opfange og indarbejde ændringer i og på tværs af uddannelserne samt til at udvikle nye uddannelser.

Der har i udvalget endvidere været fremsat synspunkter om, at en fremtidssikring af erhvervsuddannelserne også må ses i sammenhæng med spørgsmålet om uddannelsesgaranti.

Uddannelsesgarantien inden for lov om erhvervsuddannelser er i dag knyttet til, at:

- alle unge kan optages på et grundforløb,
- alle med praktikplads er sikker på en uddannelse,
- alle med 1. trin i en trindelt erhvervsuddannelse enten kan vende tilbage med erhvervs erfaring og gennemføre næste trin med beskæftigelse i stedet for praktikplads eller fortsætte i næste trin i skolepraktik, hvis uddannelsen ikke er på negativlisten,
- alle, der har gennemført grundforløbet, og som opfylder kravet om at være egnet, geografisk og fagligt mobil samt aktivt praktikpladssøgende, kan afslutte en uddannelse med erhvervskompetence og jobperspektiv, eventuelt med skolepraktik.

Udvalget vil i det videre arbejde analysere og vurdere behov og muligheder for at sikre en uddannelsesgaranti for unge, blandt andet set i lyset af udvalgets øvrige forslag.

Flere unge skal gennemføre en ungdomsuddannelse.

I dag gennemfører godt 80 procent af en ungdomsårgang en kompetencegivende ungdomsuddannelse. Af disse gennemfører lidt under halvdelen en erhvervskompetencegivende uddannelse. Det er regeringens målsætning, at 95 procent af en ungdomsårgang i 2015 skal gennemføre en ungdomsuddannelse. En sådan vækst vil især stille store udfordringer til de erhvervsrettede ungdomsuddannelser.

95 procent af en ungdomsårgang påbegynder i dag en ungdomsuddannelse efter grundskolen, så udfordringen består primært i, at de unge påbegynder en realistisk uddannelse og er i stand til at fuldføre den.

Eleverne skal møde med de nødvendige grundlæggende forudsætninger fra grundskolen.

Hvis målsætningen skal nås, stiller det krav om, at eleverne fremover forlader grundskolen med de grundlæggende kompetencer og kvalifikationer, der må forudsættes, for at eleverne er i stand til at klare de krav, der stilles til at fuldføre en erhvervsuddannelse.

Næsten 20 procent af eleverne forlader grundskolen uden at have tilstrækkelige læsefærdigheder til at kunne gennemføre en ungdomsuddannelse. Undersøgelser har vist en klar sammenhæng mellem læsefærdigheder og uddannelsesniveau. Jo lavere læsescore, desto større sandsynlighed er der, for at man ikke gennemfører en ungdomsuddannelse.

Vejledningen i grundskolen og i overgangen til ungdomsuddannelse skal fortsat styrkes.

På den ene side vil det således være en klar forudsætning, for at flere unge kan gennemføre en ungdomsuddannelse, at kommuner og skoler sikrer, at eleverne forlader grundskolen med tilstrækkelige læsefærdigheder. Det samme gælder færdigheder inden for matematik, naturfag og engelsk.

På den anden side vil det stille krav om, at der i de kommende år må sættes yderligere fokus på, hvorledes særligt overgangen fra grundskole til erhvervsuddannelse og her i særlig grad til grundforløbet eller den ny mesterlære, tilrettelægges, så denne gruppe af unge får realistisk mulighed for at gennemføre en erhvervskompetencegivende ungdomsuddannelse.

Herudover skal vejledningen i grundskolen og i overgangen til erhvervsuddannelserne fortsat udvikles med henblik på, at eleverne får den fornødne vejledning i forhold til at foretage et hensigtsmæssigt uddannelsesvalg inden for det vidtfavnende system af erhvervsuddannelser.

Indvandrere og efterkommere udgør en særlig udfordring.

Gruppen af indvandrere/efterkommere udgør en særlig udfordring i relation til, at flere unge skal gennemføre især en erhvervsrettet ungdomsuddannelse. Samtidig med at flere og flere indvandrere/efterkommere søger de erhvervsrettede ungdomsuddannelser, har denne gruppe relativt set det klart største frafald. Dette – kombineret med at gruppen i fremtiden vil udgøre en voksende andel af den samlede ungdomsårgang – tydeliggør, at der på dette område må tages nogle særlige initiativer for at fastholde denne gruppe i erhvervsuddannelsesystemet.

Vekseluddannelsessystemet medvirker til høj beskæftigelsesgrad for færdiguddannede.

De danske erhvervsuddannelser har en række afgørende styrker, som især viser sig ved, at unge med en gennemført erhvervsuddannelse efterfølgende har en høj beskæftigelsesgrad.

Vekseluddannelsessystemet er både i erhvervsuddannelsesreformen i 2000 og efterfølgende lovrevisioner videreudviklet med fokus på fleksibilitet både i forhold til den enkelte elevs behov og i forhold til virksomhedernes behov for kvalifikationer og kompetencer.

Fleksibiliteten i erhvervsuddannelsessystemet er en grundlæggende præmis.

Udviklingen hen imod stadig mere fleksible erhvervsuddannelser er også en grundlæggende præmis i fremtidssikring af erhvervsuddannelserne. Der er behov for et mere fleksibelt samspil og partnerskab mellem skole og virksomhed, fleksibilitet og dynamik i forholdet mellem tekniske, merkantile, servicerettede og sundhedsfaglige uddannelsesområder og i mulighederne for at sætte nye uddannelsesforløb sammen horisontalt og vertikalt. Flexibiliteten skal fortsat udvikles og bidrage til at fremtidssikre erhvervsuddannelserne.

Det er samtidig udvalgets opfattelse, at en målsætning, om at 95 procent fuldfører en kompetencegivende ungdomsuddannelse, i langt højere grad end tidligere sætter veksluddannelserne ind i et bredere uddannelsesperspektiv. Elever skal i fremtiden have bedre basale færdigheder ved indgangen til erhvervsuddannelserne, hvis den ambitiøse målsætning skal nås. Samtidig skal kvaliteten i veksluddannelserne øges. Både skoler, ministerium, faglige udvalg og arbejdsmarkedets parter skal medvirke til dette.

Styringen af udviklingen af uddannelserne skal være mere dynamisk og strategisk.

Fremtidssikring af erhvervsuddannelserne sker ikke alene gennem mere fleksibilitet og øget kvalitet. Det skal også ske, ved at styringen af udviklingen af uddannelserne gøres mere dynamisk og strategisk, så det i højere grad bliver muligt at åbne erhvervsuddannelsessystemet mod de nye jobområder og kompetencebehov.

Der skal være bedre balance mellem virksomhedernes tilbud og elevernes efterspørgsel af praktikpladser.

Vekseluuddannelsessystemet skal fastholdes og fornyes med henblik på en bedre balance mellem virksomhedernes tilbud og elevernes efterspørgsel af praktikpladser. Målsætningen skal nås gennem en bredspektret indsats, som spænder fra bedre muligheder for at etablere nye erhvervsuddannelser over nye måder at indrette de eksisterende uddannelser på til øget fleksibilitet, mobilitet og gennemsigtighed på praktikpladsområdet.

Når man ser det samlede udbud af erhvervsuddannelser under ét, er der tale om et i det væsentlige velfungerende, differentieret system med meget forskelligartede uddannelser og krav, og som har tilbud til unge med meget forskellige forudsætninger.

Der er behov for en større overskuelighed.

De erhvervsrettede ungdomsuddannelser fungerer i det væsentlige godt med tydelige indgangsveje til brede uddannelsesområder. Der synes dog behov for en større overskuelighed, således at de unge og deres forældre lettere kan orientere sig i – og hen imod – erhvervsuddannelsessystemet. Desuden må indgangene ses som et produkt af udviklingen i kompetencebehovene og arbejdsorganiseringen på arbejdsmarkedet, hvorfor indgangene skal anskues som dynamiske størrelser.

Der bør være én samlet rammelov for erhvervsrettede ungdomsuddannelser.

For at medvirke til en mere overskuelig struktur bør de forskellige uddannelseslove samles i én lovgivning, sådan som det er tilfældet i en række andre europæiske lande. Det skal ske under hensyn til uddannelsesområdernes særlige forhold, også i forbindelse med styringen, og således at uddannelsernes indholdsmæssige og faglige profiler bevarer deres arbejdsmarkedsrelevans og -anerkendelse.

Ændringer og justeringer af systemet, herunder i antallet og sammensætningen af indgange og uddannelsesfamilier, skal endvidere ske med omhu og med respekt for de dele af systemet, der er velfungerende.

Der skal være tilbud til elever med såvel gode som mindre gode forudsætninger.

Erhvervsuddannelserne skal således fortsat udvikles som et differentieret uddannelsessystem med mange forskellige uddannelser på flere niveauer, hvor de kompetencer, den enkelte unge opnår, afhænger af det konkrete niveau, vedkommende har gennemført sin uddannelse på. Der skal således være differentierede og realistiske uddannelses-tilbud til såvel elever med svage forudsætninger for at gennemføre en erhvervsuddannelse på højt niveau i forhold til potentialet som til elever med stærke forudsætninger, der skal have en reel mulighed for at opnå et højere kompetenceniveau end i dag.

Inden for det samlede erhvervsuddannelsessystem skal det i fremtiden være lettere at sammensætte individuelle erhvervskompetencegivende uddannelsesforløb på tværs af uddannelses- og beskæftigelsesområder. Individuelle uddannelser kan også, når nye behov opstår, i en overgangsperiode medvirke til at imødekomme krav fra arbejdsmarkedet om nye uddannelsesforløb inden for vækstområder.

Trindeling.

Det er afgørende, at erhvervsuddannelserne fremtidssikres på en sådan måde, at alle elevers potentialer udnyttes fuldt ud, at arbejdsmarkedets behov for kvalificeret arbejdskraft dækkes, og at uddannelserne for den enkelte elev – ikke mindst elever med indvandrerbaggrund – bliver et forløb, der fører til beskæftigelse. For at kunne give tilbud til alle elever uanset deres individuelle forudsætninger, er erhvervsuddannelserne opdelt i trin, der hver for sig giver erhvervskompetence og har et modsvar på arbejdsmarkedet.

Der bør etableres en national kvalifikationsnøgle.

For at sikre at sådanne trin har et modsvar på arbejdsmarkedet, er det udvalgets opfattelse, at der bør igangsættes et arbejde, der etablerer en national kvalifikationsnøgle omfattende som minimum erhvervsrettede uddannelser til og med professionsbachelorområdet. Et sådant arbejde pågår for øjeblikket på de videregående uddannelsers område.

En national kvalifikationsnøgle skal korrespondere med den europæiske.

En national kvalifikationsnøgle bør udvikles, således at den korresponderer med den europæiske, som er under udvikling med henblik på at styrke mobiliteten på det europæiske arbejdsmarked.

Det er tanken, at kommende og eksisterende erhvervsrettede uddannelser – herunder trin i uddannelserne – skal kunne indplaceres i forhold til den nationale kvalifikationsnøgle. Kvalifikationsnøglen bør derfor opbygges med et antal kompetencetrin, der afspejler kompetencebehovene på arbejdsmarkedet.

Kvalifikationsnøglen skal opbygges, så der fra hvert trin opnås kompetencer, der giver adgang til uddannelse på det næste trin.

Kvalifikationsnøglen bør opbygges, så der på hvert trin opnås kompetencer, der giver adgang til uddannelse på det næste trin. Derved opnås, at erhvervsuddannelserne bliver en tydelig adgangsvej til de videregående uddannelser, herunder at der er sammenhæng mellem de

kompetencer, som opnås i erhvervsuddannelserne, og de krav, der stilles ved indgangen til de relevante videregående uddannelser.

Endvidere vil en sådan kvalifikationsnøgle bidrage til en mere enkel og overskuelig struktur i de erhvervsrettede ungdomsuddannelser.

Elevgruppen er meget forskellig sammensat.

Gruppen af unge, som forventes at skulle gennemføre en erhvervsrettet ungdomsuddannelse, er meget forskelligt sammensat, og elevgruppen spænder vidt. Nogle unge kommer for eksempel med god faglig basis og en uddannelsesaftale med en virksomhed, andre unge vil starte direkte ad den nye mesterlærevej, mens andre unge møder op uden de nødvendige faglige og sociale færdigheder fra grundskolen og kan have behov for grundlæggende afklaring om uddannelsesvalg. Derfor er brede, standardiserede grundforløb, der er ens for alle, ikke den rette løsning.

Skolerne skal i højere grad kunne tilrettelægge og udbyde særlige grundforløb.

Grundforløbet skal allerede i dag tilrettelægges med udgangspunkt i den enkeltes forudsætninger og behov. Dette skal fortsat være en afgørende præmis for erhvervsuddannelsernes grundforløb, men det er udvalgets opfattelse, at skolerne – i højere grad end det er tilfældet i dag – skal have mulighed for at kunne tilrettelægge og udbyde grundforløb, der imødekommer behovet for eksempelvis fast strukturerede forløb til grupper af unge, som har brug for stabile, sociale rammer om undervisningen eller eksempelvis særlige grundforløb for elever med en uddannelsesaftale, som efter et mål- og fagrettet grundforløb kan påbegynde hovedforløbet hurtigst muligt.

Skoler, Ungdommens Uddannelsesvejledning og andre uddannelsesstilbud skal samarbejde.

Især for gruppen af unge, der i dag ikke fuldfører en ungdomsuddannelse, er det vigtigt, at skolerne allerede i grundforløbet har øje for, hvorledes man tilrettelægger forløb, der imødekommer deres behov for særlige undervisningstilbud og tilrettelæggelsesformer, ligesom det er vigtigt, at skolerne indgår i samarbejde med andre skoleformer og Ungdommens Uddannelsesvejledning om at kvalificere overgangen til erhvervsuddannelse gennem for eksempel brobygningforløb.

Muligheden for at udbyde og tilrettelægge særlige grundforløb vil således komplementere og udvide de øvrige forskellige indgangsmuligheder, der er til en erhvervsfaglig uddannelse.

Grundig kompetencevurdering i starten af grundforløbet.

Tilrettelæggelsen af grundforløb for den enkelte skal i fremtiden i højere grad ske på basis af en grundig kompetencevurdering ved starten af forløbet, så den enkelte dels kan få godskrevet allerede erhvervede formelle og uformelle kvalifikationer og kompetencer, dels kan få merit for tidligere gennemført uddannelse og endelig i højere grad om nødvendigt kan få mulighed for at afklare sig i forhold til et hensigtsmæssigt valg af uddannelse.

	<p>Eleverne skal fra starten mødes af et skole- og undervisningsmiljø, som giver dem oplevelsen af et socialt og fagligt tilhørsforhold, og herved opnå et tilhørsforhold til uddannelsen og faget.</p>
<p>Vekseluddannelsesprincippet indebærer praktikpladser.</p>	<p>Vekseluddannelsesprincippet bør som nævnt fastholdes som det helt dominerende inden for erhvervsuddannelserne. Princippet forudsætter, at den unge gennemfører en del af uddannelsen i en praktikplads i en virksomhed.</p>
<p>Arbejdsmarkedets parter har et stort ansvar.</p>	<p>Det følger heraf, at virksomhederne og arbejdsmarkedets parter har et meget betydeligt medansvar for uddannelserne – herunder for at der stilles tilstrækkeligt med praktikpladser til rådighed med henblik på at dække den forventede efterspørgsel på uddannet arbejdskraft og stille tilstrækkeligt med uddannelsesmuligheder til rådighed for de unge.</p>
<p>De unge skal være mobile.</p>	<p>De unge har på deres side ansvaret for at udvise tilstrækkelig faglig og geografisk mobilitet og søge over mod områder med forventede bedre praktikplads- og beskæftigelsesmuligheder, hvis praktikpladssøgningen inden for den først ønskede uddannelse viser sig forgæves.</p> <p>Et tilstrækkeligt og mere gennemsigtigt udbud af praktikpladser på et mere fleksibelt praktikpladsmarked skal således udgøre krumtappen i en uddannelsesgaranti.</p> <p>Ungdomsårgangenes størrelse vil øges mærkbart i de kommende ti år. Erfaringen er dog, at en demografisk betinget stigning i antallet af unge mindst bliver modsvaret af en tilsvarende stigning i antallet af indgåede uddannelsesaftaler. Derfor bør den demografiske udvikling i sig selv ikke give anledning til yderligere indsatser.</p>
<p>Flere brancher og virksomheder skal oprette praktikpladser.</p>	<p>Derimod giver målsætningen, om at 95 procent af en ungdomsårgang skal gennemføre en ungdomsuddannelse, behov for en bedre udnyttelse af praktikpladskapaciteten, blandt andet ved at frafaldet i praktiktiden begrænses, ved at flere brancheområder uddannelsesdækkes, samt ved at flere virksomheder – private som offentlige – i almindelighed deltager i løsning af uddannelsesopgaven. I dag er cirka 20 procent af virksomhederne under ét godkendt til at uddanne elever under erhvervsuddannelsesloven, og kun cirka halvdelen af disse har aktuelt elever. 90 procent af virksomhederne deltager således ikke i uddannelsen af eleverne. Udvalget finder behov for at se nærmere på baggrunden herfor.</p>
<p>Antallet af uddannelsesaftaler kan øges.</p>	<p>Udvalget mener, at der fortsat er et potentiale for at øge antallet af uddannelsesaftaler, så erhvervsuddannelserne kan yde et afgørende bidrag til at nå målsætningen om, at 95 procent af en ungdomsårgang gennemfører en ungdomsuddannelse. Dette forudsætter blandt andet øget</p>

ansvarliggørelse af og en klarere arbejdsdeling mellem virksomheder, brancheorganisationer og skoler.

Stadig behov for supplement til praktikpladser.

Det vil dog erfaringsmæssigt være nødvendigt at supplere praktikpladserne med andre tilbud. Dette kan som i dag være enkelte uddannelser, som gennemføres uden praktik i en virksomhed, samt skolepraktik i uddannelser med forventede gode beskæftigelsesmuligheder. Udviklingen på skolepraktikområdet fra slutningen af 1990'erne frem til 2003 har vist, at disse supplerende tilbud kan være med til at modvirke oprettelsen af praktikpladser. Derfor bør anvendelsen af disse supplerende tilbud løbende overvåges tæt med henblik på at modvirke utilsigtet brug fra virksomhedernes, elevernes og skolernes side, jævnfør flerårsaftalen om "Fornyelse af vekselluddannelsesprincippet og nye løsninger i stedet for skolepraktik", hvor det er aftalt, at målet for optagelse af elever i skolepraktik er 1.200 på grundlag af gennemført grundforløb. Udvalget finder i øvrigt, at der er behov for at kvalitetsudvikle og kvalitetssikre skolepraktikordningen.

Samarbejdet mellem skole og virksomhed skal styrkes.

Flere unge skal i fremtiden som ovenfor begrundet påbegynde og afslutte en erhvervsrettet ungdomsuddannelse. Det er derfor vigtigt, at erhvervsuddannelserne er attraktive for både virksomheder og elever. Dette stiller ikke kun krav til skolernes tilrettelæggelse og organisering af undervisning, skolemiljøet i bred forstand, ledernes og lærernes kompetencer, antallet af praktikpladser med mere, men også til oplæringsmiljøet i de enkelte virksomheder.

Der skal indgås partnerskabsaftaler mellem den enkelte skole og virksomheder i lokalområdet.

Udvalget finder, at et styrket samarbejde mellem skoler og virksomheder indgår som et vigtigt element i indsatsen for at skabe attraktive erhvervsuddannelser. Der skal derfor gennem forskellige initiativer udvikles et mere dynamisk samspil mellem skoler og virksomheder. Udvalget finder, at en sådan indsats primært må tage sit udspring i det lokale samarbejde mellem den enkelte skole og virksomhed, men finder tillige, at et sådant samarbejde kan suppleres med brancheorienterede indsatser.

Et styrket samarbejde kan blandt andet ske ved, at der etableres såkaldte partnerskaber mellem skoler og virksomheder, hvor man gennem målrettede aftaler kan tiltrække og fastholde en større del af de unge.

Kompetenceudviklingen for ledere og lærere skal styrkes.

Et erhvervsuddannelsessystem, som skal leve op til de krav, der stilles for at følge med i den globale udvikling, og de udfordringer der følger heraf, kræver ledere og lærere med tilstrækkeligt høje faglige og pædagogiske undervisnings-, planlægnings- og vejledningskompetencer til at kunne formidle viden af høj faglighed og samtidig sikre formidlingen til elever med meget forskellige forudsætninger og motivation. Unge med indvandrerbaggrund udgør i denne forbindelse en særlig udfordring.

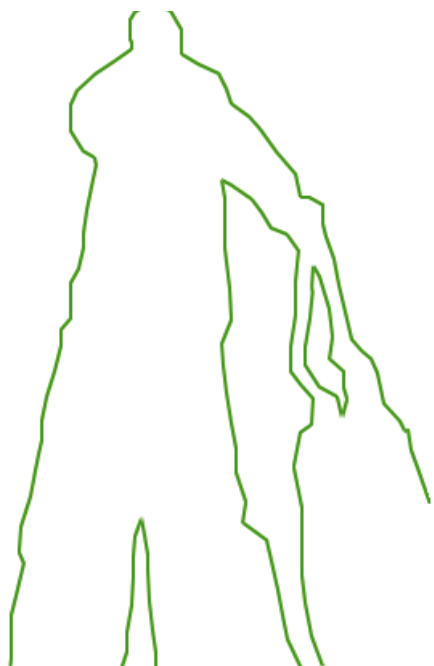
Lærerne skal have solidt kendskab til den branche- og fagteknologiske udvikling.

Den erhvervspædagogiske læreruddannelse skal være tidssvarende og medvirke til, at lærernes faglige og pædagogiske forudsætninger ajourføres i forhold til nuværende krav og fremtidens udfordringer, ligesom lærerne skal have et solidt kendskab til den branche- og fagteknologiske udvikling. Kompetenceudviklingsindsatsen for ledere og lærere skal styrkes, og det forudsættes, at der tilrettelægges et forløb med de berørte parter, hvor en sådan indsats vil blive nærmere beskrevet og udviklet.

Særudtalelser.

Endvidere henvises til særudtalelser bagerst i rapporten.

Kapitel 3. Udvalgets forslag

På baggrund af foregående kapitel, hvor udvalgets grundlæggende overvejelser i forbindelse med fremtidssikring af erhvervsuddannelserne blev fremlagt, følger i kapitel 3 en præsentation af de enkelte forslag.

De enkelte afsnit, som indledningsvis præsenterer, hvilke kommissorierpunkter udvalget har drøftet i denne sammenhæng, indeholder dels udvalgets synspunkter på området, dels udvalgets forslag til hovedprincipper.

Kapitel 3 indeholder følgende afsnit med redegørelse om henholdsvis:

- 3.1 Praktikpladsområdet
- 3.2 Særlige udviklingsudvalg
- 3.3 Trin- og niveaudeling
- 3.4 Fusioner
- 3.5 Central analyse- og prognoseenhed
- 3.6 Kompetencer, der efterspørges som følge af globaliseringen
- 3.7 Øget internationalisering
- 3.8 Mål-, tids- og detailstyring
- 3.9 Samspillet mellem skoler og virksomheder
- 3.10 Resultatvurdering
- 3.11 Grundforløb.

Fælles for forslagene gælder, at udvalget anbefaler, at erfaringerne med de kommende ændringer på erhvervsuddannelsesområdet opsamles systematisk for derved at skabe det bedst mulige afsæt for den fortsatte udvikling af uddannelserne og undervisningen.

3.1. Praktikpladsområdet

Udvalgets kommissorium vedrørende praktikpladsområdet

Udvalget har for så vidt angår praktikpladsområdet blandt andet haft til opgave at:

- Stille forslag til, hvordan der kan skabes overensstemmelse mellem behovet for erhvervsuddannede og udbuddet af praktikpladser, herunder hvordan praktikpladsmarkedets konkurrencefølsomhed kan reduceres. Forslaget skal medinddrage alle væsentlige parametres betydning, herunder blandt andet virksomhedernes potentielle uddannelseskapacitet, lønniveauets betydning, betydningen af elevernes alder og etnicitet samt af sammenstød mellem ungdomskulturen og de fremherskende arbejdspladskulturer.
- Stille forslag til øget ansvarliggørelse af virksomhederne og deres ansatte, for eksempel ved at inspirere arbejdsgiver- og erhvervsorganisationerne til at formulere en kollegial kodeks for god praksis eller en kollegialt aftalt pligt for virksomheder, der er medlemmer af organisationer med bestemmende indflydelse på uddannelserne, til at oprette et tilstrækkeligt antal praktikpladser.
- Vurdere behovet for en eventuel yderligere omfordeling via Arbejdsgivernes Elevrefusion mellem arbejdsgivere, der henholdsvis opretter og ikke opretter praktikpladser, på baggrund af analyser.
- Undersøge, om der fortsat er barrierer for kombinationsaftaler, hvor flere virksomheder deles om elevuddannelsen, hvor den enkelte virksomhed ikke kan magte opgaven alene.
- Fremsætte forslag til, hvordan søgemønstret kan drejes i retning af brancher med bedre muligheder for at fuldføre en uddannelse for de grupper, herunder indvandrere, som søger uddannelser i brancher med ringe mulighed for praktikplads, og som derfor ikke gennemfører en erhvervsuddannelse.
- Fremsætte forslag til, hvorledes kendskabet til de gældende tilskuds- og hjælpemuligheder skal udbredes, således at et stigende antal elever gennemfører hele eller dele af deres praktikuddannelse i udlandet.
- Fremsætte forslag til, hvorledes virksomheder med udenlandske datter- eller moderselskaber eller med andre udenlandske samarbejdspartnere tilskyndes til at tiltrække elever med den ønskede profil og indstilling ved at tilbyde praktikophold i udlandet.
- Foreslå metoder til øgning af elevernes faglige og geografiske mobilitet.

Erhvervsuddannelser skal fortsat være
vekseluddannelser.

Vekseluddannelsesprincippet bidrager
til høj beskæftigelsesfrekvens for
færdiguddannede.

Udviklingen i praktikpladstallet har
været gunstig de seneste år.

Der er fortsat ubalancer på
praktikpladsområdet.

Baggrund

Erhvervsuddannelserne bør som i dag helt overvejende være vekseldannelser, hvor eleverne skiftevis uddanner sig gennem ophold på skole og praktik i en virksomhed. Praktikken i virksomheden er omfattet af en uddannelsesaftale med dertil hørende løn- og ansættelsesvilkår. Der er i dag mulighed for undtagelsesvis at etablere uddannelser, som gennemføres uden praktik i en virksomhed. Denne mulighed bør fastholdes og fortsat som en undtagelsesbestemmelse.

Udvalget vil i det videre arbejde drøfte mulighederne for at videreudvikle vekseldannelsesprincippet, herunder mulighederne for – og hensigtsmæssigheden af – at give elever i hovedforløbet i skolebase-rede uddannelser indblik i en virksomheds arbejdsdag og produktion.

Ønsket om at fastholde vekseldannelsesprincippet skal ses i tæt sammenhæng med, at det blandt andet bidrager til, at de færdiguddannede elever har en stor grad af arbejdsmarkedsparathed fagligt og personligt. Det bidrager til, at de færdiguddannede har en høj beskæftigelsesgrad. Vekseldannelsesprincippet bidrager dermed også til en relativt set lav ungdomsarbejdsløshed.

Vekseldannelsesprincippet bygger blandt andet på, at virksomhederne deltager aktivt i uddannelsen af eleverne ved at stille tilstrækkeligt med praktikpladser til rådighed set i forhold til arbejdsmarkedets forventede behov for uddannet arbejdskraft og i forhold til de unges behov for uddannelsesmuligheder med gode beskæftigelsesudsigter.

Udviklingen i antallet af indgåede uddannelsesaftaler på erhvervsuddannelsesområdet har været yderst gunstig de seneste to år. Der blev i 2005 indgået godt 31.000 aftaler mod cirka 26.200 i 2003. Når det samtidig tages i betragtning, at tidligere analyser viser, at cirka 90 procent af eleverne gennemfører deres erhvervsuddannelse udelukkende med anvendelse af uddannelsesaftaler med virksomheder, det vil sige uden brug af skolepraktik, viser det samlet set, at det er realistisk at fastholde vekseldannelsesprincippet som det dominerende inden for erhvervsuddannelserne.

Udvalget har videre lagt til grund, at der fortsat kan konstateres ubalancer på praktikpladsområdet. Tidligere opgørelser gennemført i 2005 har for eksempel vist, at der er cirka 2.000 ubesatte praktikpladser. Samtidig var der for eksempel i oktober 2005 cirka 2.400 elever, som søgte praktikplads to måneder efter afsluttet grundforløb, og som ikke er optaget i skolepraktik, og cirka 4.700 elever, som var i skolepraktik.

90 procent af virksomhederne har ikke erhvervsuddannelseselever.

Det er samtidig kendetegnende, at uddannelsesopgaven er ulige fordelt blandt virksomhederne. Cirka 20 procent af alle virksomheder er godkendt til at have elever, og blandt de godkendte har kun cirka halvdelen aktuelt elever. Det betyder, at cirka 90 procent af virksomhederne for nærværende ikke deltager aktivt i uddannelsen af elever inden for erhvervsuddannelsesloven. Desuden er den branchemæssige fordeling af praktikpladserne ujævn på nogle områder og spejler ikke brugen af færdiguddannede. Udvalget vil i sit videre arbejde analysere baggrunden herfor med henblik på at få et bedre grundlag for at vurdere mulighederne, for at flere virksomheder deltager i uddannelsen af elever.

Den demografiske udvikling giver ikke i sig selv anledning til yderligere indsatser.

Udvalget vurderer, at der således samlet set fortsat er et potentiale for at øge antallet af indgåede uddannelsesaftaler, så erhvervsuddannelserne kan yde et afgørende bidrag til at nå målsætningen om, at 95 procent af en ungdomsårgang gennemfører en ungdomsuddannelse.

Ungdomsårgangenes størrelse vil øges mærkbart i de kommende 10 år. De historiske erfaringer har indtil nu vist, at en demografisk betinget stigning i antallet af unge mindst bliver modsvaret af en tilsvarende stigning i antallet af indgåede uddannelsesaftaler. Derfor bør den demografiske udvikling i sig selv ikke give anledning til yderligere indsatser.

Derimod giver målsætningen, om at 95 procent af en ungdomsårgang skal gennemføre en ungdomsuddannelse, behov for en bedre udnyttelse af praktikpladskapaciteten, blandt andet ved at frafaldet i praktiktiden begrænses, ved at flere brancheområder uddannelsesdækkes, samt ved at flere virksomheder i almindelighed deltager i løsning af uddannelsesopgaven.

Der vil altid være et element af ubalance på praktikpladsområdet.

Udvalget har videre lagt til grund, at der altid vil være et element af ubalance på praktikpladsområdet, som kommer til udtryk som praktikpladssøgende, og som blandt andet skyldes en naturlig friktion i overgangen fra grundforløb til opnåelse af uddannelsesaftale. Dette kan sammenlignes med friktionsarbejdsløshed på det øvrige arbejdsmarked. Desuden må det forventes, at der altid vil være nogle modeuddannelser, hvor antallet af elever, der ønsker at gennemføre uddannelsen, klart overstiger udbuddet af praktikpladser og behovet for færdiguddannede. Dette forhold vil også bidrage til, at der vil være praktikpladssøgende elever.

De unge skal være tilstrækkeligt mobile i forhold til uddannelsesvalg.

Målsætningen, om at 95 procent af en ungdomsårgang gennemfører en ungdomsuddannelse, forudsætter som nævnt en bedre udnyttelse af praktikpladskapaciteten for derved at skabe et tilstrækkeligt udbud af praktikpladser. Det forudsætter samtidig en tilstrækkelig faglig og

geografisk mobilitet blandt de unge, så de søger de praktikpladser, som fører frem til de kompetencer, arbejdsmarkedet har brug for, og dermed rummer gode beskæftigelsesudsigter.

Sikring af et tilstrækkeligt udbud af praktikpladser fordrer en intensiv indsats blandt alle relevante aktører. Erfaringer viser, at en veltilrettelagt indsats fra brancheorganisationers, faglige udvalgs og skolers side kan give mærkbare løft i antallet af uddannelsesaftaler. Et tilstrækkeligt antal uddannelsesaftaler udgør langt det væsentligste bidrag til en uddannelsesgaranti inden for uddannelser med gode beskæftigelsesudsigter.

På det statslige område indgik Finansministeriet og Centralorganisationernes fællesudvalg (CFU) ved overenskomstforhandlingerne 2005 aftale om at arbejde for at øge antallet af elevpladser med 25 procent inden udgangen af 2007. Baggrunden for aftalen er et generelt ønske om at styrke elevuddannelsen i staten og et ønske om at inspirere unge med flygtninge- eller indvandrerbaggrund til at søge ansættelse i staten. Indsatsen skal medvirke til at fokusere elevuddannelsen i staten.

Kommunerne beskæftiger medarbejdere med en erhvervsfaglig baggrund inden for en lang række forskellige fagområder. Derfor er det naturligt, at kommunerne stiller praktikpladser til rådighed i et omfang, der svarer til de kommunale arbejdspladser behov for uddannet arbejdskraft.

Skolepraktik skal primært reserveres til uddannelser med gode beskæftigelsesudsigter.

Det vil næppe være realistisk at sikre en uddannelsesgaranti alene med uddannelsesaftaler. Det skyldes blandt andet, at konjunkturforsværgelser påvirker antallet af udbudte praktikpladser. Der er derfor fortsat behov for et skolepraktiktilbud, som kan medvirke til at udligne de konjunkturbetingede udsving og dermed understøtte uddannelsesgarantien. Skolepraktik skal anvendes strategisk, som for eksempel i de igangværende forsøg med udvikling af nye former for uddannelsesaftaler, hvor målet er at aktivere flere virksomheder i uddannelsen af elever. Skolepraktik skal fortsat primært være reserveret til uddannelsesområder med gode beskæftigelsesudsigter, ligesom der fortsat skal gribes ind på områder, hvor skolepraktik er brugt uhensigtsmæssigt, jævnfør flerårsaftalen om "Fornyelse af vekselluddannelsesprincippet og nye løsninger i stedet for skolepraktik", hvor det er aftalt, at målet for optagelse af elever i skolepraktik på grundlag af et gennemført grundforløb er 1.200.

Anvendelsen af skolepraktik skal nøje overvåges.

Skolepraktik rummer incitamenter for virksomheder, skoler og elever til at bruge ordningen uhensigtsmæssigt. Derfor er det vigtigt, at brugen af skolepraktikordningen løbende overvåges, med henblik på

at antallet af elever i skolepraktik holdes på et relativt set meget lavt niveau. Dette skal også ses i lyset af, at frafaldet for elever i skolepraktik erfaringsmæssigt er betydeligt større end for elever i praktik i en virksomhed, samt at elever færdiguddannet i skolepraktik har lavere beskæftigelsesfrekvens end elever færdiguddannet i praktik i en virksomhed, dog med meget store forskelle fra uddannelse til uddannelse. På denne baggrund er der behov for at kvalitetsudvikle og kvalitets sikre skolepraktikordningen.

Der skal som nævnt fortsat undtagelsesvis være mulighed for at etablere uddannelser, der gennemføres uden praktik i en virksomhed. Muligheden opretholdes dels for at kunne løbe uddannelser i gang på brancheområder uden tradition for vekseluddannelser, dels for at understøtte uddannelsesgarantien.

Der har i udvalget endvidere været fremsat synspunkter om, at en fremtidssikring af erhvervsuddannelserne også må ses i sammenhæng med spørgsmålet om uddannelsesgaranti.

Udvalget vil i det videre arbejde analysere og vurdere behov og mulighederne for at sikre en uddannelsesgaranti for unge, blandt andet set i lyset af udvalgets øvrige forslag.

AER-ordningen fungerer og kan gøres mere dynamisk.

AER-ordningen giver i dag virksomhederne mulighed for at få refunderet dele af lønudgiften til eleven under skoleopholdet. Ordningen medvirker dermed til at gøre det mere økonomisk attraktivt for virksomhederne at ansætte elever og mindsker samtidig praktikpladsmarkedets konjunkturfølsomhed. Det samme gælder den præmieringsordning for virksomheder, der ansætter flere elever, og som har haft virkning for uddannelsesaftaler indgået fra og med 1. oktober 2004.

Udvalget har lagt til grund, at AER-ordningens økonomiske omfordeling mellem virksomheder, der henholdsvis opretter og ikke opretter praktikpladser, grundlæggende set er rigtig. AER-ordningen kan fremover anskues mere dynamisk i forhold til at modvirke konjunkturbetingede udsving i antallet af praktikpladser samt til at påvirke brancher, der opretter for få pladser, til at oprette flere pladser.

Udvalget har videre lagt til grund, at det vil være hensigtsmæssigt at skabe en bedre uddannelsesdækning, så flere brancher og dermed virksomheder kan drage nytte af AER-ordningen.

Anvendelsen af muligheden for at tilrettelægge individuelle erhvervsuddannelser bør styrkes.

Opnåelsen af 95 procent-målsætningen forudsætter som nævnt, at der sker en hurtigere uddannelsesdækning i forbindelse med brancheglidninger, og når nye brancher opstår. Desuden bør grundlaget for anvendelsen af muligheden for at tilrettelægge individuelle erhvervs-

uddannelser styrkes. Dette kan medvirke til at aktivere de ikke udnyttede praktikpladsmuligheder, som er til stede i det samlede virksomhedsgrundlag både i den private og den offentlige sektor. Dette kan endvidere medvirke til at skabe flere erhvervskompetencegivende uddannelsesmuligheder for unge, der ikke i dag har mulighed for eller ønske om at gennemføre en af de eksisterende erhvervsuddannelser.

De unges grundlæggende forudsætninger skal være i orden.

Det er en afgørende forudsætning, for at målsætningen nås, at der sker et væsentligt løft i de unges grundlæggende forudsætninger, når de kommer fra folkeskolen. Der skal skabes en naturlig, fleksibel overgang til erhvervsuddannelserne, ikke mindst i forhold til unge uden tilstrækkelige sociale og personlige kompetencer, unge for hvem det ikke falder naturligt at tage ansvar, at engagere sig og at indgå i samarbejde med andre.

Skolerne og Ungdommens Uddannelsesvejledning bør samarbejde tæt om elever, som viser sig på det givne tidspunkt at have særlige vanskeligheder i forhold til at gennemføre en erhvervsuddannelse. Udvalget vil i denne sammenhæng henvise til "Forslag til handlingsplan for, at alle unge gennemfører en ungdomsuddannelse", som er udarbejdet af Udvalget om at alle unge gennemfører en ungdomsuddannelse.

Kvaliteten i undervisning og vejledning skal styrkes.

Udvalget vil endvidere pege på, at kvaliteten i erhvervsskolernes undervisning og gennemførelsesvejledning skal styrkes, samt at skolernes praktikpladsopsøgende arbejde fortsat skal styrkes, herunder støtte til virksomheder i forbindelse med indgåelse af uddannelsesaftaler. Den intensiverede indsats i det praktikpladsopsøgende arbejde vurderes at være af væsentlig betydning for de resultater, der viser sig i disse år.

For at øge muligheden for at få en praktikaftale er der for eksempel blandt unge indvandrere og efterkommere behov for at få arbejdspladserfaring, når den unge starter sin uddannelse ad skolevejen. Der skal være tale om et supplement til mulighederne, der allerede findes for elever, der starter uddannelsen ad praktikadgangsvejen, efter traineeforløb eller som led i den ny mesterlære.

Både generelle og specifikke initiativer skal anvendes for at skabe flere praktikpladser.

Som led i den flerårsaftale om at skabe flere praktikpladser, som regeringen indgik med Dansk Folkeparti og Det Radikale Venstre for perioden 2003 til 2006, blev der iværksat en række initiativer, hvoraf nogle var udtryk for en generel indsats, mens andre var specifikke. Også den fremtidige indsats skal indeholde fornyelser, som enten udgør en generel fornyelse, der har betydning for det erhvervsrettede uddannelsessystem som helhed, eller som består af en mere differentieret og fokuseret indsats.

For så vidt angår udvalgets drøftelser af kommissoriepunkterne, om hvordan flere elever fremover kan gennemføre hele eller dele af deres praktikuddannelse i udlandet, og hvorledes virksomheder med udenlandske datter- eller moderselskaber kan tiltrække elever ved at tilbyde praktikophold i udlandet, henvises til afsnit 3.7. om øget internationalisering af erhvervsuddannelserne.

Udvalgets forslag til hovedprincipper vedrørende praktikpladskapacitet

Udvalgets forslag kan konkretiseres i følgende hovedprincipper:

1. Der skal i det videre udvalgsarbejde gennemføres en analyse af mulighederne og behovene for at ændre AER-ordningen med henblik på styrke de økonomiske incitamenter for virksomhederne til at oprette flere praktikpladser. De økonomiske incitamenter kan både omfatte differentiering i indbetalinger til og udbetalinger fra ordningen. På baggrund af analysen opstilles modeller for udmøntningen af sådanne incitamenter.
2. Faglige udvalg, og brancheorganisationer og skoler skal fortsat yde en aktiv, målrettet indsats for at skabe flere praktikpladser. De seneste erfaringer viser, at disse indsatser kan give en betydelig effekt. Udvalget vil i det videre arbejde analysere, om der er behov for at afsætte yderligere resurser til at understøtte disse indsatser.
3. Der skabes bedre grundlag for at uddannelsesdække flere beskæftigelsesområder end i dag.
 - a. Dette gøres gennem etablering af en analyse- og prognosevirksomhed samt mulighed for, at ministeriet kan nedsætte udviklingsudvalg – både i forhold til udvikling af nye uddannelser og på tværs af eksisterende uddannelser, hvis parterne ikke løser opgaven.
 - b. Det gøres gennem videreudvikling af de individuelle erhvervsuddannelser, som i dag har hjemmel i erhvervsuddannelseslovens § 15, stk. 3.
 - c. Udgangspunktet er, at de individuelle uddannelser efter grundforløbet normalt skal vare to år, hvoraf normalt 20 uger og højst 40 uger er skoleundervisning. Uddannelsen kan i særlige tilfælde forlænges med indtil ét års praktikuddannelse. En individuel erhvervsuddannelse skal kunne bestå af elementer fra erhvervsuddannelserne, de grundlæggende social- og sundhedsuddannelser, uddannelsen til faglært landmand, samt andre relevante uddannelseselementer som for eksempel arbejdsmarkedsuddannelser eller produktions-

- skoleforløb. De individuelle erhvervsuddannelser skal fortsat være vekseluddannelser.
- d. En nærmere udmøntning af rammerne for de individuelle erhvervsuddannelser vil blive drøftet i næste fase af udvalgets arbejde.
 - e. De individuelle erhvervsuddannelser skal bidrage til at uddannelsesdække flere funktioner i virksomhederne og helt nye beskæftigelsesområder og dermed give grundlag for, at der oprettes praktikpladser i flere af de cirka 80 procent af virksomhederne, der p.t. ikke er godkendt eller har ladet sig godkende som praktikvirksomheder under lov om erhvervsuddannelser. De individuelle erhvervsuddannelser kunne derved blive et eksperimentarium for udvikling af nye, formaliserede landsdækkende uddannelser.
 - f. Det er forbundet med et betydeligt planlægningsarbejde at tilrettelægge individuelle uddannelser. Derfor skal skolerne i lighed med ordningen inden for egu have særligt tilskud per elev til rådgivning, vejledning og administration.
 - g. For at fremme en hurtig og fleksibel anvendelse af de individuelle erhvervsuddannelser skal disse fremover kunne tilrettelægges i et samarbejde mellem skole, elev og virksomhed inden for rammer, der fastlægges af Undervisningsministeriet efter forudgående høring af Rådet for de grundlæggende Erhvervsrettede Uddannelser. De faglige udvalg skal have adgang til oplysninger om de etablerede individuelle erhvervsuddannelser for at kunne følge udviklingen, med henblik på at vurdere om der er behov for at oprette standardiserede uddannelsestilbud på nye områder.
4. I staten arbejdes der for at øge antallet af praktikpladser med 25 procent inden udgangen af 2007. Dette skal ske i et samarbejde mellem Personalestyrelsen, statens institutioner og personaleorganisationer. Blandt initiativerne forventes blandt andet bedre formidling til statens institutioner om elevuddannelserne, øget fokus på de uddannelsesansvarlige og en nærmere analyse af de statslige institutioners uddannelseskapacitet og -indsats. Formålet er at opnå et generelt kvalitetsløft i uddannelsen af elever i staten.
 5. Kommunerne beskæftiger medarbejdere med en erhvervsfaglig baggrund inden for en lang række forskellige fagområder. Derfor er det naturligt, at kommunerne stiller praktikpladser til rådighed i et omfang, der svarer til de kommunale arbejdspladser behov for uddannet arbejdskraft. På SOSU-området forudsættes kommunerne i samarbejde at oprette det antal praktikpladser, der er fastlagt gennem dimensioneringsordningen. Kommunerne forventes løbende at vurdere om den fastlagte

dimensionering svarer til behovet for arbejdskraft, herunder sikring af kapacitet til overgang til videregående uddannelse og den almindelige afgang fra arbejdsmarkedet. I det omfang kommunerne driver en håndværksafdeling, for eksempel gartnerafdeling, en it-afdeling med videre, følger også for kommunerne et ansvar for at uddanne elever inden for disse fagområder. Mange kommuner udliciterer imidlertid opgaver, der løses af medarbejdere med en erhvervsfaglig uddannelse. Derfor vil udvalget i sit videre arbejde overveje de særlige udfordringer, der knytter sig til kommunernes uddannelsesforpligtelse i forbindelse med udlicitering med henblik på at sikre den fornødne uddannelseskapacitet. Det bør i udvalgets videre arbejde undersøges, om der er retlige hindringer for, at kommunerne ved udlicitering lader uddannelse af elever indgå i udvælgelseskriterierne, således at udførervirksomheden overtager hele eller dele af uddannelsesforpligtelsen for elever på det pågældende område.

6. Det foreslås, at der etableres en mærkningsordning for virksomheder, der har elever ansat, og som virksomhederne positivt kan anvende i markedsføringen. Endelig indstilling vil ske på baggrund af opstilling af modeller for udmøntningen af ordningen med tilhørende vurderinger af mulige fordele og ulemper.
7. Der etableres mulighed for at dimensionere og adgangsbegrænse de mest populære modeuddannelser allerede ved indgangen til grundforløbet. Forslaget vil blandt andet kunne bidrage til at mindske frafaldet i grundforløbet og øge elevernes faglige og geografiske mobilitet. Udvalget skal i det videre arbejde endvidere analysere og overveje fordele og ulemper ved forskellige modeller for dimensionering og adgangsbegrænsning.
8. Vejledningen af eleverne intensiveres og fokuseres. Vejledningen om uddannelses-, praktik- og erhvervsmuligheder styrkes i grundforløbet, blandt andet gennem korte praktikophold i virksomheder for elever, der begynder ad skoleadgangsvejen, og skolerne forpligtes til at gennemføre en styrket opsøgende indsats i forhold til grupper af elever med særligt behov for vejledning på praktikpladsområdet blandt andet elever med anden etnisk baggrund end dansk samt deres forældre. Der skal sikres mentorer til elever, der har brug for det i grundforløbet. Mentorerne skal have de fornødne kompetencer til at støtte unge med anden etnisk baggrund end dansk – også i forbindelse med overgangen mellem grund- og hovedforløbet.
9. Skolerne skal ved og efter afslutningen af grundforløbet være mere opsøgende over for elever, der ikke efterspørger eller kender til skolernes vejledningstilbud. Skolerne skal give eleverne vejledning, når de slutter grundforløbet samt i perioden efter

afsluttet grundforløb, indtil eleven får en uddannelsesaftale eller går i gang med anden uddannelse, beskæftigelse med videre. Skolerne får som led i denne indsats mulighed for at tilrettelægge korte praktikophold i virksomheder, også i perioden efter afsluttet grundforløb.

10. De igangværende forsøg med korte uddannelsesaftaler og flexkombinationsaftaler fortsættes og evalueres som planlagt med henblik på beslutning om at permanentgøre ordningerne.
11. Skolernes praktikpladsopsøgende indsats skal professionaliseres yderligere og skolernes viden på praktikpladsområdet skal inddrages i vejledningen af eleverne. Skolernes praksis med hensyn til elevregistreringer skal være mere ens, og kvaliteten skal øges.
12. Der skal i det videre arbejde gennemføres analyser af mulighederne for gennem enkle indikatorer at gøre praktikpladsmarkedet mere gennemsigtigt for virksomheder, elever og skoler, herunder skal anvendelsen af webstedet Praktikpladsen.dk vurderes.
13. Skolerne skal offentliggøre nøgletal på praktikpladsområdet, som kan anvendes til benchmarking.
14. Udvalget vil i det videre arbejde drøfte mulighederne for at videreudvikle vekseluddannelsesprincippet, herunder mulighederne for og hensigtsmæssigheden af at give elever i hovedforløbet i skolebaserede uddannelser indblik i en virksomheds arbejdsdag og produktion.
15. Udvalget vil i det videre arbejde analysere og vurdere behov og muligheder for at sikre en uddannelsesgaranti for unge, blandt andet set i lyset af udvalgets øvrige forslag.
16. Udvalget vil i det videre arbejde foreslå initiativer, der kan bidrage til at kvalitetsudvikle og kvalitetssikre skolepraktik.

Appendiks til kapitel 3.1.

Ad punkt 1.

Der skal i det videre udvalgsarbejde gennemføres en analyse af mulighederne og behovene for at ændre AER-ordningen med henblik på at styrke de økonomiske incitamenter for virksomhederne til at oprette flere praktikpladser. (Se hele teksten ovenfor under udvalgets anbefalinger til hovedprincipper).

Ad punkt 2.

Faglige udvalg, brancheorganisationer og skoler skal fortsat yde en aktiv, målrettet indsats for at skabe flere praktikpladser. De seneste erfaringer viser, at disse indsatser kan give en betydelig effekt. Udvalget vil i det videre arbejde analysere, om der er behov for at afsætte yderligere resurser til at understøtte disse indsatser.

Ad punkt 3.

Der skabes bedre grundlag for at uddannelsesdække flere beskæftigelsesområder end i dag.

Ad punkt 4.

I staten arbejdes der for at øge antallet af praktikpladser med 25 procent inden udgangen af 2007. (Se hele teksten ovenfor under udvalgets anbefalinger til hovedprincipper).

Regeringen meddelte med brev af 15. marts 2006, at dette punkt udgik af udvalgets videre arbejde. Udvalget har derfor ikke drøftet og konkretiseret dette forslag til hovedprincip yderligere.

Udvalgets forslag om skolernes indsats er beskrevet under forslaget om professionalisering af skolernes praktikpladsskabende arbejde.

Udvalget har konstateret, at der inden for flere forskellige beskæftigelsesområder er igangsat en række virksomme initiativer med henblik på at tiltrække og tilbyde unge, herunder unge med anden etnisk baggrund end dansk, en erhvervsuddannelse. Som eksempel kan nævnes faglige udvalg, som gennem direkte og ressourcekrævende kontakt til vejledere, unge og virksomheder har bidraget væsentligt til at fremskaffe flere uddannelsesaftaler.

Udvalget vurderer, at det er helt afgørende, at skolernes konkrete indsats på praktikpladsområdet, blandt andet i forhold til enkeltvirksomheder, fortsat suppleres og understøttes med andre branche- eller uddannelsesrettede initiativer lokalt, regionalt eller nationalt, herunder initiativer der involverer direkte virksomhedskontakt. Det vil videre have afgørende betydning, at indsatsen er differentieret og retter sig dels mod at besætte ledige praktikpladser i virksomheder, der søger elever, dels mod at fremskaffe praktikpladser i virksomhederne, jævnfør også punkt 11.

Udvalget har ikke haft mulighed for at analysere, om der er behov for at afsætte yderligere resurser til at løse denne opgave.

Dette forslag til hovedprincip er behandlet i kapitel 3.2. og 3.5.

Udvalget har ikke konkretiseret dette forslag til hovedprincip. Den politiske aftale om Fremtidens velstand og velfærd indgået i juni 2006 indebærer, at udvalget ikke har tilstrækkelig anledning til at stille yderligere forslag.

Ad punkt 5.

Kommunerne beskæftiger medarbejdere med en erhvervsfaglig baggrund inden for en lang række forskellige fagområder. (Se hele teksten ovenfor under udvalgets anbefalinger til hovedprincipper).

Ad punkt 6.

Det foreslås, at der etableres en mærkningsordning for virksomheder, der har elever ansat, og som virksomhederne positivt kan anvende i markedsføringen. Endelig indstilling vil ske på baggrund af opstilling af modeller for udmøntningen af ordningen med tilhørende vurderinger af mulige fordele og ulemper.

Ad punkt 7.

Der etableres mulighed for at dimensionere og adgangsbegrænse de mest populære modeuddannelser allerede ved indgangen til grundforløbet. (Se hele teksten ovenfor under udvalgets anbefalinger til hovedprincipper).

Ad punkt 8.

Vejledningen af eleverne intensiveres og fokuseres. (Se hele teksten ovenfor under udvalgets anbefalinger til hovedprincipper).

Se under punkt 4.

Udvalget foreslår, at der iværksættes et konkret udviklingsprojekt med det formål at etablere en landsdækkende permanent mærkningsordning for virksomheder, der er godkendt til at have elever. Mærkningsordningen skal kunne bruges positivt i såvel virksomhedernes markedsføring som i udbredelsen af kendskabet til erhvervsuddannelserne. Det skal være frivilligt for virksomheden at bruge mærket, og det skal være muligt for virksomheden at vælge et mærke, der viser, at virksomheden søger elever.

Udfordringen er derfor at skabe en mærkningsordning, der bliver så kendt og attraktiv, at mærket kan fungere som en del af virksomhedskommunikationen samt bidrage til såvel etableringen af flere praktikpladser som tiltrækning af elever til uddannelser med elevmangel. Derfor vurderer udvalget, at etableringen af mærkningsordningen med fordel kan ske som en del af "Kampagne for praktikpladser".

Det foreslås, at mærkningsordningen administreres gennem www.praktikpladsen.dk, således at virksomhederne administrativt enkelt kan rekvirere mærket fra denne portal.

Det foreslås endelig, at mærkningsordningen evalueres, når der foreligger tilstrækkeligt med erfaringer med ordningen.

Dette forslag til hovedprincip er behandlet i kapitel 3.11.

Dette forslag til hovedprincip er behandlet i kapitel 3.11.

Ad punkt 9.

Skolerne skal ved og efter afslutningen af grundforløbet være mere opsøgende over for elever, der ikke efterspørger eller kender til skolernes vejledningstilbud. (Se hele teksten ovenfor under udvalgets anbefalinger til hovedprincipper).

Dette forslag til hovedprincip er behandlet i kapitel 3.11.

Ad punkt 10.

De igangværende forsøg med korte uddannelsesaftaler og flex-kombinationsaftaler fortsættes og evalueres som planlagt med henblik på beslutning om at permanentgøre ordningerne.

Udvalget anerkender, at de nye fleksible flex-kombinationsaftaler og korte uddannelsesaftaler har bidraget til at øge antallet af virksomheder, der indgår uddannelsesaftaler med elever. Udvalget vurderer, at de korte uddannelsesaftaler kan rumme incitament for enkelte virksomheder eller brancheområder til at bruge aftaleformen mod intentionen. Derfor skal anvendelsen af denne aftaleform følges tæt med henblik på eventuel tidlig selektiv indgriben.

For så vidt angår elever, der påbegynder hovedforløbet i en erhvervsuddannelse uden skolepraktik med en kort uddannelsesaftale, og som ikke opnår en ny kort uddannelsesaftale, skal udvalget anbefale, at både de faglige udvalg og skolerne er ekstra opmærksomme på, at disse elever opnår en uddannelsesaftale, så de kan færdiggøre den påbegyndte uddannelse. Derudover skal udvalget anbefale, at skolerne tydeliggør mulighederne for at skifte til en beslægtet uddannelse med praktikpladsmulighed.

Udvalget besluttede i forbindelse med tilrettelæggelsen af arbejdet med at konkretisere forslagene til hovedprincipper, at dette forslag med fordel kunne overgå til direkte bearbejdning i Undervisningsministeriet og med løbende orientering til udvalget.

Ad punkt 11.

Skolernes praktikpladsopsøgende indsats skal professionaliseres yderligere og skolernes viden på praktikpladsområdet skal inddrages i vejledningen af eleverne. Skolernes praksis med hensyn til elevregistreringer skal være mere ens, og kvaliteten skal øges.

Erhvervsskolernes praktikpladsopsøgende indsats samt bistand til elever og virksomheder i forbindelse med indgåelse af uddannelsesaftaler har væsentlig betydning i forhold til at sikre en effektiv udnyttelse af praktikpladskapaciteten. Det gælder for eksempel i forhold til at skabe praktikpladsmuligheder til elever, der har vanskeligt ved at finde en praktikplads på egen hånd, ved at åbne dørene hos virksomhederne. Det gælder for eksempel også i forhold til at åbne øjnene hos eleverne for attraktive praktikpladsmuligheder i virksomheder inden for brancheområder, som blandt andet på grund af modestrømninger i uddannelsesvalget har vanskeligt ved at tiltrække elever. Skolernes indsats kan således bidrage til et bedre match mellem elevers ønsker om praktikpladser og virksomhedernes efterspørgsel på elever.

Udvalget vurderer, at skolernes praktikpladsopsøgende indsats fortsat skal være et højt prioriteret område, og løsningen af skolernes arbejde kan med fordel professionaliseres yderligere. Skolernes praktikplads-

opsøgende arbejde skal være en del af grundlaget for at sikre en fortsat positiv udvikling på praktikpladsområdet. Udvalget foreslår, at dette fremmes ved at skabe yderligere incitament for skolerne til at prioritere praktikpladsindsatsen ved at øge praktikpladstaxametret, som netop er kendetegnet ved, at det udmøntes i forhold til antallet af elever på skolen, som indgår en uddannelsesaftale. Desuden skal skolerne praktikpladsarbejde understøttes gennem fortsat udviklingsarbejde inden for området, som kan fremme erfaringsudveksling gennem best practice, herunder fremme samarbejde mellem skoler om besættelse af ledige praktikpladser.

Udvalget vil endvidere pege på, at der bør prioriteres udviklingsmidler til at danne netværk mellem for eksempel praktikpladsmedarbejdere på skolerne, faglige udvalg og brancheorganisationer med henblik på at udveksle information om udviklingen på praktikpladsområdet og for at skabe et rum for regelmæssig udveksling af god praksis i løsning af praktikpladsopgaver. Dette udviklingsarbejde skal blandt andet omfatte anvendelsen af de gældende regler om roller og pligter for skoler, elever, lokale uddannelsesudvalg og faglige udvalg. Der skal endvidere også sættes fokus på skolens organisering og resultater af det praktikpladsskabende arbejde. Netværket kan overvejes forankret på en eller flere af de skoler, som har skabt de bedste resultater, og som på denne måde får ansvar for at løse centrale videnscenterlignende opgaver.

Udvalget vil endvidere pege på, at de faglige udvalg bør involvere skolerne og de lokale uddannelsesudvalg i vurderingen af behovene og udviklingen på praktikpladsområdet, jævnfør forslaget om et mere gennemsigtigt praktikpladsmarked.

Skolernes viden bør også inddrages gennem en styrket vejledning af eleverne på erhvervsskolerne om praktikpladsmulighederne. Udvalget vil her henvise til de forslag til hovedprincipper, som udvalget har fremsat i 1. delrapport, afsnit 3.1. om praktikpladsområdet.

Skolernes organisering af og deres indsats og resultater på praktikpladsområdet bør være omfattet af den handleplan, som skolerne skal udarbejde, med henblik på at flere unge gennemfører en uddannelse. Desuden skal skolernes resultater offentliggøres i form af udvalgte nøgletal, jævnfør udvalgets anbefalinger om kvalitet i praktiktiden og i skolepraktik. Derved skal der foretages en landsdækkende benchmarking, der giver beslutningstagere på alle niveauer et grundlag for at vurdere resultaterne og foretage de nødvendige justeringer i skolens indsats.

Ad punkt 12.

Der skal i det videre arbejde gennemføres analyser af mulighederne for gennem enkle indikatorer at gøre praktikpladsmarkedet mere gennemsigtigt for virksomheder, elever og skoler, herunder skal anvendelsen af webstedet Praktikpladsen.dk vurderes.

Udvalget besluttede i forbindelse med tilrettelæggelsen af arbejdet med at konkretisere forslagene til hovedprincipper, at forslaget om elevregistreringer med fordel kunne overgå til direkte bearbejdning i Undervisningsministeriet og med løbende orientering til udvalget.

Praktikpladsmarkedet skal gøres mere gennemsigtigt for virksomheder, elever og skoler gennem etablering af et simpelt og gennemskueligt indikatorsystem.

Det nærmere formål med at indføre indikatorsystemet bør være at give skolerne et bedre grundlag for at vejlede elever og virksomheder om praktikpladsmuligheder inden for forskellige uddannelses- og brancheområder og øge elevernes faglige og geografiske mobilitet gennem information og motivation. Det er i denne forbindelse vigtigt at synliggøre områder, hvor der mangler elever til ledige praktikpladser. Udvalget vurderer i denne sammenhæng, at jo tidligere en elev beslutter sig for mobilitet, jo større er sandsynligheden for, at eleven gennemfører det valgte uddannelsesforløb.

Det nærmere formål bør endvidere være at give virksomheder og brancheorganisationer lokalt og regionalt bedre indblik i mulighederne og behovene for at ansætte elever. På områder med et relativt set højt udbud af praktikpladser i forhold til den umiddelbare efterspørgsel kan indikatorerne for eksempel være et signal til virksomhederne om at synliggøre sig selv og branchen yderligere. På områder med relativt set lavt udbud af praktikpladser i forhold til efterspørgslen kan det være et signal til virksomheder og brancheorganisationer om at vurdere og udnytte alle muligheder for at skabe ekstra pladser.

Endelig skal systemet kunne bidrage til at informere faglige udvalg, Rådet for de Grundlæggende Erhvervsrettede Uddannelser og Undervisningsministeriet om udviklingen i udbud og efterspørgsel af praktikpladser, blandt andet som supplement til den eksisterende praktikpladsstatistik, med henblik på de centrale myndigheders beslutninger om eventuelle ændringer i de praktikpladsskabende foranstaltninger eller justeringer af uddannelserne med videre.

Udvalget foreslår som nævnt, at indikatorsystemet skal være simpelt og gennemskueligt. Udvalget er i denne sammenhæng opmærksomt på, at der uanset løsningsmodel vil være risici forbundet med at indføre et indikatorsystem. Af mulige risici kan for eksempel peges på pludselige ændringer i konjunkturerne eller i den globale arbejdsdeling med deraf følgende udsving i efterspørgslen efter elever og færdiguddannet arbejdskraft. Udvalget lægger derfor vægt på, at indikatorsystemet ikke anvendes mekanisk, men derimod med tilpas

forsigtighed og som et procesredskab blandt alle aktører på praktikpladsområdet.

Udvalget foreslår, at indikatorsystemet bygges op omkring en indbyrdes relativ vurdering af:

- antal elever, der søger praktikplads,
- antal elever, der indgår uddannelsesaftale,
- beskæftigelsesfrekvensen for elever færdiguddannet i praktik i en virksomhed, samt
- et skønnet behov for tilgang til arbejdsmarkedet af færdiguddannede inden for de enkelte uddannelser på kort og mellemlangt sigt.

Udvalget vurderer, at informationerne, der skal indgå i indikatorsystemet, skal tilvejebringes i et samarbejde mellem flere aktører, for eksempel skoler og lokale uddannelsesudvalg, de faglige udvalg og Undervisningsministeriet. Det bør endvidere overvejes, om de regionale beskæftigelsesråds (RBR) analysearbejde, blandt andet i forbindelse med overvågningen af flaskehalse på arbejdsmarkedet, kan bringes i anvendelse som en del af informationsgrundlaget. Det samme gælder arbejdet i de kommunale kontaktråd.

Udvalget vurderer endvidere, at Undervisningsministeriet skal have ansvar for, at vurderingerne gennemføres. Ministeriet skal tilrettelægge en proces, der sikrer, at skoler, lokale uddannelsesudvalg, faglige udvalg og Rådet for de Grundlæggende Erhvervsrettede Uddannelser inddrages i arbejdet med vurderingerne samt i sammenfatningen af praktikpladssituationen udtrykt gennem de valgte indikatorer. Ministeriet har ansvaret for offentliggørelsen af indikatorerne.

Udvalget vil endelig pege på, at de faglige udvalg bør indtage en central rolle i vurderingen af praktikpladssituationen inden for udvalgets eget område. Dette skal ses i lyset af, at et fagligt udvalg efter gældende regler dels har ansvar for at følge den erhvervmæssige udvikling og udviklingsmuligheder inden for udvalgets område, dels skal virke for, at der tilvejebringes det antal praktikpladser, der er behov for, ud fra en vurdering af elevernes uddannelsesønsker og de forventede fremtidige beskæftigelsesmuligheder.

Udvalget anbefaler, at den præcise udformning af indikatorsystemet drøftes med Rådet for de Grundlæggende Erhvervsrettede Uddannelser.

Med hensyn til Praktikpladsen.dk vurderer udvalget, at portalen fungerer efter hensigten som totalregister over godkendte virksomheder. Ligeledes vurderer udvalget, at elevernes muligheder for

på Praktikpladsen.dk hurtigt at få overblik over uddannelsesaftaler, der udløber inden for seks måneder, er et godt værktøj i elevernes praktikpladssøgning.

Med henblik på at få flere unge og virksomheder til at benytte webstedet til rekruttering foreslår udvalget, at der udarbejdes og udsendes en informationsfolder om virksomhedernes muligheder for at anvende webstedet mere aktivt. Udvalget anbefaler også, at den eksisterende organisering af designarbejdet i forbindelse med webstedet – med repræsentation fra arbejdsmarkedets parter – fortsætter, og at anvendelsen af Praktikpladsen.dk evalueres i slutningen af 2007 med henblik på yderligere forbedringer.

Ad punkt 13.

Skolerne skal offentliggøre nøgletal på praktikpladsområdet, som kan anvendes til benchmarking.

Dette forslag til hovedprincip er behandlet i kapitel 3.10.

Ad punkt 14.

Udvalget vil i det videre arbejde drøfte mulighederne for at videreudvikle vekseluddannelsesprincippet, herunder mulighederne for og hensigtsmæssigheden af at give elever i hovedforløbet i skolebaserede uddannelser indblik i en virksomheds arbejdsdag og produktion.

Udvalget har grundet den fremskyndede afslutning af udvalgsarbejdet ikke uddybet dette hovedprincip. Udvalget anbefaler, at hovedprincippet i stedet drøftes i Rådet for de Grundlæggende Erhvervsrettede Uddannelser (REU).

Ad punkt 15.

Udvalget vil i det videre arbejde analysere og vurdere behov og muligheder for at sikre en uddannelsesgaranti for unge, blandt andet set i lyset af udvalgets øvrige forslag.

Dette forslag til hovedprincip er behandlet i kapitel 3.11.

Ad punkt 16.

Udvalget vil i det videre arbejde foreslå initiativer, der kan bidrage til at kvalitetsudvikle og kvalitetssikre skolepraktik.

Dette forslag til hovedprincip er behandlet i kapitel 3.11.

3.2. Særlige udviklingsudvalg

Udvalgets kommissorium vedrørende særlige udviklingsudvalg

Det fremgår af udvalgets kommissorium, at udvalget skal:

- Stille forslag, hvorefter særlige udviklingsudvalg kan varetage flere af de faglige udvalgs opgaver for derved at sikre nødvendig fornyelse i form af trindeling af eksisterende uddannelser eller nye specialer.
- Foreslå ændringer af den nuværende kompetencefordeling mellem Undervisningsministeriet og arbejdsmarkedets parter vedrørende styringen af erhvervsuddannelsernes nærmere indhold, der skal sikre hensynet til at kunne omstille sig til ændrede krav på arbejdsmarkedet.

Der kan være behov for at kunne supplere de faglige udvalgs indsats for at sikre en hurtigere udvikling af erhvervsuddannelserne.

Baggrund

Udvalget mener, at der er behov for mere dynamiske erhvervsuddannelser, som i endnu højere grad afspejler den løbende udvikling i produktionen og på arbejdsmarkedet.

Der er i dag et konstruktivt samarbejde mellem organisationer, brancher og ministerium i forhold til at forny erhvervsuddannelserne. Det er i dag blandt andet de faglige udvalg, som har ansvaret for at løse denne opgave både ved at tage initiativ til fornyelse af eksisterende uddannelser og ved at foreslå etablering af nye uddannelser.

Udvalget vurderer dog, at der i de tilfælde, hvor faglige udvalg eller andre organisationer ikke synes at løse en dokumenterbar fornyelsesopgave i nødvendigt omfang, er behov for at supplere disses indsats for at kunne sikre en hurtigere udvikling af erhvervsuddannelserne, så de i endnu højere grad afspejler den løbende udvikling i produktionen og på arbejdsmarkedet.

Der er ligeledes behov for at sikre uddannelsesdækning på beskæftigelsesområder, som ikke i dag er organiseret med en arbejdsgiver- og arbejdstagerpart, som kan oprette et fagligt udvalg, eller på områder, hvor nye uddannelser vil gå på tværs af de eksisterende opdelinger mellem organisationer på arbejdsmarkedet. Der kan også være behov for en indsats, i forhold til at sikre at mere brede faglige og personlige kvalifikationer, der fremmer arbejdskraftens langsigtede omstillings-evne, indgår som elementer i den løbende fornyelse af uddannelserne. Det samme gælder personlige kvalifikationer som samarbejdsevne og foretagsomhed.

Set i dette perspektiv vil oprettelsen af udviklingsudvalg have tætte berøringsflader til en styrket central analyse- og prognosevirksomhed,

for eksempel ved at analyseresultater implementeres i uddannelserne gennem nedsættelse af et udviklingsudvalg. Desuden vil udviklingsudvalgene have tætte berøringsflader til de faglige udvalgs vurderinger af behovet for fornyelse af uddannelser og etablering af nye uddannelser. Der kan for eksempel blive behov for at nedsætte et udviklingsudvalg, hvis uenighed i fagligt udvalg svækker den nødvendige handlekraft.

Undervisningsministeren kan i dag efter erhvervsuddannelsesloven nedsætte *ad hoc*udvalg i forbindelse med forberedelse og iværksættelse af uddannelser. Samtidig kan ministeren allerede efter de gældende regler bestemme, at *ad hoc*udvalg skal kunne varetage de opgaver og funktioner, som varetages af de faglige udvalg.

Udvalgets forslag til hovedprincipper vedrørende udviklingsudvalg

De nye udviklingsudvalg skal have en bredere funktion end de nuværende *ad hoc*udvalg. De skal dels kunne sikre en hurtigere udvikling af erhvervsuddannelser og uddannelsesdække udækkede beskæftigelsesområder, dels kunne sikre sammenhæng i uddannelsessystemet og faglig bredde med baggrund i arbejdsmarkedets behov. Derfor foreslår udvalget følgende hovedprincipper for henholdsvis nedsættelse af udviklingsudvalg og dets opgaver:

Nedsættelse af udviklingsudvalg:

Undervisningsministeren kan beslutte at nedsætte udviklingsudvalg, hvis ministeren på baggrund af et analysearbejde vurderer, at de faglige udvalg ikke varetager ansvaret for at sikre den nødvendige faglige fornyelse:

- I form af etablering af uddannelser inden for nye områder.
- På tværs af flere eller alle eksisterende uddannelser.

Udviklingsudvalg kan videre nedsættes på tværs af flere eller alle uddannelser med henblik på at sikre:

- Den nødvendige almentfaglige og erhvervsfaglige bredde i forhold til fremtidssikringen.
- Tilstrækkelige muligheder for at få adgang til relevante videregående uddannelser.

Endelig kan udviklingsudvalg i helt særlige tilfælde nedsættes inden for en eksisterende uddannelse, hvis ministeren vurderer på baggrund af analysearbejder, at det faglige udvalg undtagelsesvist ikke varetager ansvaret med henblik på at sikre:

- Den nødvendige almentfaglige og erhvervsfaglige bredde i forhold til fremtidssikringen.

- Tilstrækkelige muligheder for at få adgang til relevante videregående uddannelser.

Udviklingsudvalgene sammensættes således, at den nødvendige ekspertise er til rådighed i forhold til udvalgets konkrete opgaver. På den baggrund vil udviklingsudvalg eksempelvis kunne bestå af repræsentanter for organisationer, skoler, udredningsinstitutter, forskningsinstitutioner og andre relevante organer samt særligt sagkyndige.

Rådet for de Grundlæggende Erhvervsrettede Uddannelser høres om nedsættelse og sammensætning af udviklingsudvalg. Rådet kan forpligtes til at afgive høringsvar inden for en nærmere fastsat tidsfrist.

Udviklingsudvalgenes opgaver:

Et udviklingsudvalg kan have følgende opgaver:

- Stille forslag om oprettelse af nye uddannelser på branche- og jobområder, der ikke er tilstrækkeligt uddannelsesdækket.
- Stille forslag om oprettelse af uddannelser på tværs af eksisterende uddannelsesområder og etablering af nye trin og specialer, hvor der er identificeret et udækket behov.
- Stille forslag om udvidelse af bredden i eksisterende uddannelser for at inddrage nye beskæftigelses- og erhvervsområder i disse uddannelser.
- Stille forslag, der på tværs af eksisterende uddannelser sikrer elevernes faglige bredde, både med hensyn til alment-faglige og erhvervsfaglige kompetencer, med henblik på at kunne opfylde skiftende behov på arbejdsmarkedet.
- Stille forslag til, hvordan grundlæggende erhvervsrettede uddannelser kan give bedre muligheder for adgang til relevant videregående uddannelse.
- Udviklingsudvalgene skal – ligesom det er tilfældet for ad hocudvalg efter gældende lov – kunne bemyndiges til at fungere som faglige udvalg og varetage de opgaver, som i dag varetages af faglige udvalg efter erhvervsuddannelsesloven.
- Det enkelte udviklingsudvalgs virke vil normalt være tidsbegrænset, med henblik på at faglige udvalg på et passende tidspunkt i processen overtager den fortsatte løsning af opgaverne inden for udviklingsudvalgets område, hvis dette er nødvendigt og muligt.

Appendiks til kapitel 3.2.

Udvalget besluttede i forbindelse med tilrettelæggelsen af arbejdet med at konkretisere forslagene til hovedprincipper, at forslagene med fordel kunne overgå til direkte bearbejdning i Undervisningsministeriet og med løbende orientering til udvalget.

3.3. Trin og niveauer

Udvalgets kommissorium vedrørende trin- og niveaudeling

Udvalget har for så vidt angår **trin- og niveaudeling** blandt andet haft til opgave at:

- Fremsætte forslag, til hvordan der kan indføres trindeling af erhvervsuddannelserne, som indebærer, at hver uddannelse som hovedregel indeholder mindst to kompetencegivende niveauer, og hvor det sikres, at trinene har en profil med jobmuligheder og klare muligheder for fortsat uddannelse frem til erhvervsuddannelsens højeste niveau. Forslagene samordnes så vidt muligt med den igangværende udvikling af et europæisk system for kompetenceniveauer til erhvervsuddannelserne, der vil blive kombineret med et fælles pointsystem.
- Fremsætte forslag, der gør det muligt individuelt at tilvælge højere niveauer i enkelte fag end de standardiserede, henholdsvis at fravælge fag, som ikke er en del af kernekompetencen på det pågældende uddannelsestrin.
- Fremsætte forslag, der skaber sammenhæng mellem de kompetencer, som skal opnås i erhvervsuddannelserne, og de krav, der stilles ved indgangen til relevante videregående uddannelser, således at erhvervsuddannelserne bliver en tydelig adgangsvej til disse videregående uddannelser, og sådan at flere med erhvervsuddannelse kan gennemføre en videregående uddannelse.

Baggrund

Hensigten med trin- og niveaudeling i de erhvervsrettede uddannelser er, at der skabes uddannelsestilbud til et bredere udsnit af unge med sikring af en klar jobprofil til det enkelte trin og tydelige muligheder for fortsat uddannelse.

Bedre uddannelsestilbud til et bredere udsnit af unge.

Trindeling er et strukturelt element i uddannelserne.

Udvalget har i sin behandling af kommissoriepunkterne valgt at definere *trindeling* som et strukturelt element i uddannelserne, således at der bliver mulighed for at imødekomme såvel erhvervslivets kompetencebehov som behovet hos de unge, der ønsker en korterevarende erhvervsrettet uddannelse. Samtidig skal det sikres, at de unge kan vende tilbage til uddannelsessystemet og uden systembetingede forhindringer udvide deres kompetencer enten vertikalt til en erhvervsuddannelses højeste trin eller horisontalt i en beslægtet uddannelse.

Trin- og niveaudeling skal medvirke til at øge sammenhængen mellem erhvervsuddannelserne og de videregående uddannelser.

Der har i udvalget været enighed om, at der er behov for en tættere sammenknytning mellem de erhvervsrettede og de videregående uddannelser. Trin- og niveaudeling skal medvirke til at øge sammenhængen mellem erhvervsuddannelserne og det videregående uddannelses-system.

Trindelingen bør indgå i en sammenhængende struktur, hvor gennemførelsen af et trin i sig selv normalt opfylder optagelsesbetingelserne til uddannelse på et følgende trin. Herved undgås uddannelsesmæssige blindgyder, og der skabes en bredere rekrutteringsbase til de videregående uddannelser.

En sådan sammenhængende struktur kan samtidig medvirke til at skabe overskuelighed og enkelhed i det samlede udbud af erhvervsrettede uddannelser. Endelig kan de forskellige trin i en sådan struktur være niveaumæssigt retningsgivende i forbindelse med udvikling af nye trin og individuelle uddannelser.

Udvalget har lagt til grund i forslag til hovedprincipper om trindeling, at den nuværende praksis, med at langt hovedparten af eleverne gennemfører deres uddannelse i et ubrudt forløb, fortsat vil være det almindelige.

Niveaudeling er en mulighed for den enkelte elev.

Med hensyn til *niveaudeling* bygger udvalgets forslag på, at niveaudifferentiering er en individuel mulighed, som den enkelte elev kan vælge inden for uddannelsens fleksible rammer. Udvalget ser niveaudeling som vejen til fra uddannelsens start at sigte mod det højeste mulige niveau for alle – både elever med svage og elever med stærke forudsætninger for uddannelse.

Niveaudeling skal bidrage til, at elever med svage forudsætninger når slutmålene for en erhvervsuddannelse, og skal samtidig give langt flere unge i erhvervsuddannelse mulighed og forudsætninger for at fortsætte i videregående uddannelse

Der er i dag trin i 50 uddannelser.

Trindeling

Rammer for trindeling af erhvervsuddannelserne har eksisteret siden 1970'erne og blev styrket i erhvervsuddannelsesreform 2000 gennem muligheden for påstigning. De faglige udvalg har aktuelt etableret trin i 50 uddannelser.

Hvert trin skal afspejle en arbejdsmarkedsrelevant kompetenceprofil.

Udvalget lægger afgørende vægt på, at ethvert trin i en uddannelse skal afspejle en kompetenceprofil, som har et modsvar på arbejdsmarkedet.

Der skal iværksættes etablering af en national kvalifikationsnøgle, som skal korrespondere med det europæiske system.

Nøglen skal bidrage til klare og synlige adgangsveje til videregående uddannelse.

Koblingen mellem erhvervsuddannelse og KVVU skal afdækkes og smidiggøres.

Derfor foreslår udvalget som hovedanbefaling, at der iværksættes et arbejde med at etablere en national kvalifikationsnøgle, der dækker de forskellige uddannelser fra grundlæggende erhvervsuddannelser til minimum professionsbacheloruddannelserne og beskriver kompetenceprofiler for et antal kompetencetrin, der afspejler kompetencebehov og jobprofiler på arbejdsmarkedet. Arbejdet kan ses som en udbygning af arbejdet med en national kvalifikationsnøgle, der p.t. foregår på de videregående uddannelsers område, herunder professionsbachelor- og KVVU-områderne.

Den nationale kvalifikationsnøgle på erhvervsuddannelsesområdet skal korrespondere med udviklingen af et europæisk system for kompetenceniveauer.

Målet med udviklingen af en national kvalifikationsnøgle er at sætte de forskellige trin ind i en sammenhængende struktur. Dette indebærer, at der ved etablering af trindeling i den enkelte erhvervsuddannelse kan knytte sig en klar kompetenceprofil til trinnet. Dette skal sikre, at trin etableres i erhvervsuddannelserne på baggrund af arbejdsmarkedsbehov. Samtidig skal nøglen bidrage til at sikre, at der bliver klare og synlige adgangsveje til de videregående uddannelser fra de erhvervsrettede ungdomsuddannelser.

Det er udvalgets opfattelse, at der ikke må være barrierer for adgang fra erhvervsuddannelse til kortere videregående uddannelse. Udvalget foreslår derfor, at udvalget i det videre arbejde sætter fokus på at lette overgangen mellem erhvervsuddannelserne og de korte videregående uddannelser. Det skal ske på baggrund af nedenstående forslag til hovedprincipper og de igangværende overvejelser om de videregående uddannelser.

Udvalgets forslag til hovedprincipper vedrørende trin- og niveaudeling

For at sikre en mere gennemskuelig og differentieret uddannelsesstruktur med klare uddannelsesstilbud til unge med såvel stærke som svage forudsætninger for uddannelse samt for at sikre en tydeligere adgang til videregående uddannelse, foreslår udvalget følgende hovedprincipper for henholdsvis trindeling og niveaudeling af erhvervsuddannelserne:

Trindeling:

1. Der udvikles en national kvalifikationsnøgle, som dækker uddannelserne fra de grundlæggende erhvervsrettede uddannelser til de professionsrettede bacheloruddannelser. Det forudsættes, at den nationale kvalifikationsnøgle korresponderer med udviklingen af et europæisk system for kompetenceniveauer (EQF). Arbejdsmarkedets parter inddrages i arbejdet med at udvikle nøglen.
2. Erhvervsuddannelserne trindeles, når følgende kriterier er opfyldt: Et trin skal have et modsvar i en jobprofil på arbejdsmarkedet, kunne indplaceres i en national kvalifikationsnøgle og rumme et tilstrækkeligt uddannelsesmæssigt volumen.
3. En trindelt uddannelse skal beskrives med tydelig progression fra et trin til et næste. Progression kan beskrives gennem mål på højere niveauer (vertikal progression) eller som nye mål på samme niveau (horisontal progression).
4. I en trindelt uddannelse beskrives kompetencer på første trin, så de er opnåelige for elever, der kommer fra grundskolens 9. klasse. Trinnet skal give adgang til næste trin i samme eller eventuelt i en beslægtet uddannelse. Rammer for trindelingen skal være så fleksible, at forskellige modeller for trindeling er mulige.
5. Elever, der afslutter et trin, skal opnå kompetencer, der giver generel adgang til uddannelse på det næste trin.

Niveaudeling:

1. Der gives eleverne mulighed for at tilvælge højere niveauer end de obligatoriske i de enkelte fag. Det omfatter både erhvervsrettede fag og studierettede fag.
2. Grundlæggende erhvervsrettede uddannelser på tre år og derover skal være direkte adgangsgivende til relevante videregående uddannelser.
3. På uddannelsens første trin kan eleven udskifte et fag, som alene har videreuddannelsesperspektiv, når dette sker ved valg af et andet fag fra uddannelsens fagrække.
4. Når en elev får merit for et fag/-niveau, vælger eleven et højere niveau eller et andet fag på samme niveau.

Appendiks til kapitel 3.3. om trindeling

Ad punkterne 1-5 om trindeling.

Udvalget henviser til den af udvalget nedsatte teknikergruppe, som har forelagt udvalget en skitse til en national kvalifikationsnøgle på erhvervsuddannelsesområdet (se bilag 7).

Udvalget anbefaler, at skitsen indgår i det videre arbejde med en national kvalifikationsnøgle på erhvervsuddannelsesområdet. Parter og interessenter, som har deltaget i teknikergruppen, inddrages i det videre arbejde. Arbejdet med kvalifikationsnøglen skal sammenholdes med kvalifikationsnøglen for de videregående uddannelser med det formål at skabe en sammenhængende national kvalifikationsnøgle.

Appendiks til kapitel 3.3. om niveaudeling

Ad punkt 1.

Der gives eleverne mulighed for at tilvælge højere niveauer end de obligatoriske i de enkelte fag. Det omfatter både erhvervsrettede fag og studierettede fag.

Udvalget foreslår, at de erhvervsrettede områdefag og specialefag beskrives – hvor det er hensigtsmæssigt – med mere end et præstationsniveau. Dette vil være i lighed med grundfag, som allerede i dag kan beskrives på flere niveauer.

Udvalget foreslår endvidere, at skolerne skal sikre, at de erhvervsrettede og studierettede fag tilbydes på forskellige niveauer gennem en organisatorisk og pædagogisk differentiering af undervisningen. Elevens valg mellem forskellige niveauer i fagene skal ske med udgangspunkt i den indledende realkompetencevurdering.

Skolerne skal i grundforløbet tilbyde forskellige undervisningsforløb i form af grundforløbspakker for forskellige målgrupper af elever. Grundforløbet skal i højere grad tilbyde forløbsmuligheder, der sikrer, at alle elever gennemfører og udnytter deres potentialer fuldt ud, blandt andet gennem valg af niveauer. Hensigten med at knytte valg af niveau til udbud af grundforløbspakker er blandt andet at opnå større sikkerhed for, at skolerne faktisk tilbyder differentierede muligheder, samt at eleverne får større mulighed for at indgå i fælles læringsforløb med andre elever. Enkelte elever skal fortsat kunne følge et individuelt uddannelsesforløb.

Vejledning af elev og af virksomhed om påbygningsmuligheder i hovedforløbet skal forbedres. Skolernes vejledning skal styrkes, så eleven kender konsekvensen af sine valg. I forbindelse med udarbejdelse af den personlige uddannelsesplan inddrages påbygningsmulighederne, hvor det er relevant.

De gennemførte niveauer skal fremgå af uddannelsesbeviset.

Ad punkt 2.

Grundlæggende erhvervsrettede uddannelser på tre år og derover skal være direkte adgangsgivende til relevante videregående uddannelser.

Ad punkt 3.

På uddannelsens første trin kan eleven udskifte et fag, som alene har videreuddannelsesperspektiv, når dette sker ved valg af et andet fag fra uddannelsens fagrække.

Ad punkt 4.

Når en elev får merit for et fag/-niveau, vælger eleven et højere niveau eller et andet fag på samme niveau.

Som nævnt ovenfor har udvalget nedsat en teknikergruppe vedrørende en nationalkvalifikationsnøgle. Det er udvalgets opfattelse, at etablering af en sådan kvalifikationsnøgle skal medvirke til at sikre klare og direkte adgangsveje til videregående uddannelse.

Udvalget skal anbefale, at fag, der understøtter kernekompetencer, ikke skal kunne fravælges. Sådanne kernekompetencer i uddannelserne defineres af de faglige udvalg. Hvis uddannelsen er trindelt, gælder det også uddannelsens enkelte trin.

Udvalget skal endvidere anbefale, at der gives mulighed for, at elever, der har udskiftet et fag med videreuddannelsesperspektiv, med et andet fag fra uddannelsens fagrække, kan supplere deres kompetencer på efterfølgende trin med henblik på at nå uddannelsesmålene på det pågældende trin. Det vil eksempelvis give elever med svage boglige forudsætninger en mulighed for at fuldføre et trin 1 uden tab af mulighed for at vende tilbage og gennemføre en erhvervsuddannelse på højeste niveau.

Udskiftningen foregår på baggrund af vejledning, således at eleverne har et kvalificeret grundlag at vælge på.

Når en elev får merit for et fag/-niveau, vælger eleven et højere niveau eller et andet fag på samme niveau. Dette gælder, når uddannelsesforløbet ikke afkortes i forbindelse med merit eller realkompetencevurdering.

3.4. Fusioner af forskellige uddannelses- eller skoleformer

Udvalgets kommissorium vedrørende fusioner

Det fremgår af udvalgets kommissorium, at udvalget skal vurdere:

- Behovet for fusioner af de forskellige uddannelses- eller skoleformer inden for det samlede system af erhvervsuddannelser

Baggrund

Udvalget har under drøftelserne lagt vægt på, at et fremtidssikret erhvervsuddannelsessystem lovgivningsmæssigt skal være sammenhængende, overskueligt og fleksibelt. Desuden skal den tilhørende institutionsstruktur og organiseringen af institutionsledelsen afspejle den løbende ændring i uddannelsesbehovene, som de kan udledes af udviklingstendenserne på arbejdsmarkedet.

Der er i udvalget enighed om, at et overskueligt og enkelt erhvervsuddannelsessystem er vigtigt for – og medvirkende til – at de unge og deres forældre finder det attraktivt at påbegynde en erhvervsrettet uddannelse. I den forbindelse er der i udvalget enighed om, at store institutioner ikke nødvendigvis i sig selv er et gode, idet udvalget vægter hensynet til overskuelighed og enkelhed for de unge og deres forældre højest.

Institutionsstrukturen må ikke være en hindring for udvikling af nødvendige nye, tværgående uddannelser.

Under drøftelserne har udvalget endvidere påpeget betydningen af, at institutionsstrukturen ikke stiller sig hindrende i vejen for udviklingen og gennemførelsen af de nødvendige uddannelser, som afspejler branche- og arbejdsmarkedsudviklingen. Der er gennem de senere år sket en række fusioner mellem erhvervsskoler indbyrdes, herunder mellem tekniske skoler og handelsskoler og mellem landbrugsskoler og tekniske skoler. En række af disse fusioner har været drevet af lokale/regionale skolepolitiske behov og mindre af hensyn til en bedre dækning af de uddannelsesmæssige behov.

Det sidstnævnte afspejler også, at der kun i meget begrænset omfang er udviklet uddannelser, som rækker på tværs af disse fagligheder. Hertil kommer, at de to tværgående erhvervsuddannelser, som allerede eksisterer – ferskvaraassistenten og sundhedssekretæren – ikke udbydes på tværs af skoleformerne.

Der er derfor behov for at overveje strukturelle ændringer på både uddannelsessiden og institutionssiden samt andre initiativer, som kan fremme muligheder for et dynamisk samspil mellem de produktions-tekniske, de merkantile og de servicerede uddannelseselementer.

Udvalgets forslag til hovedprincipper vedrørende fusioner

1. Der skal ske en samordning på lovgivningsniveau, således at erhvervsuddannelserne, de grundlæggende social- og sundhedsuddannelser og landbrugsuddannelserne samles under én lov. Denne lov skal være så rummelig med hensyn til uddannelsernes indhold, struktur og styring med videre, at uddannelsesområdernes særpræg kan opretholdes i et ønsket omfang.
2. Der skal etableres styrkede incitamentter til frivillige ændringer på tværs af institutionsstrukturen (spaltninger og fusioner), der fremmer en uddannelsesudvikling på tværs af traditionelle fagområder.
3. Undervisningsministeriet bør i sin praksis i forbindelse med godkendelse af skoler til udbud af uddannelser styrke skolernes mulighed for at arbejde på tværs af traditionelle faggrænser.

Appendiks til kapitel 3.4.

Ad punkt 1.

Der skal ske en samordning på lovgivningsniveau, således at erhvervsuddannelserne, de grundlæggende social- og sundhedsuddannelser og landbrugsuddannelserne samles under én lov [se hele teksten ovenfor i anbefalingerne].

Der er i dag tre forskellige uddannelseslovgivninger for grundlæggende erhvervsrettede uddannelser: lov om erhvervsuddannelser, lov om landbrugsuddannelser samt lov om grundlæggende social- og sundhedsuddannelser.

De nuværende lovgivninger har en række fællestræk, herunder at uddannelserne er vekseluddannelser. Der er også en række forskelligheder, for eksempel med hensyn til adgang til uddannelserne og uddannelsernes styring.

Udvalget vurderer derfor, at når de tre uddannelseslove skal samles i én lov, skal der tages stilling til en række valg mellem de tre lovgivningers nuværende ordninger, herunder til i hvilket omfang to eller flere forskellige muligheder for regulering af samme forhold skal kunne fortsætte inden for den fælles ramme.

Udvalget anbefaler, at lov om erhvervsuddannelser ændres, således at den – foruden de uddannelser, som i dag er omfattet af loven – tillige kommer til at rumme uddannelsen til social- og sundhedshjælper, uddannelsen til social og sundhedsassistent samt den pædagogiske grunduddannelse i henhold til lov om de grundlæggende social- og sundhedsuddannelser, samt de uddannelser, der er omfattet af lov om landbrugsuddannelser.

Udvalget anbefaler på denne baggrund, at der lægges følgende principielle sigtelinjer til grund for udarbejdelsen af forslag til rammelov:

- Der skal være overskuelighed og gennemsigtighed for unge, deres forældre og virksomhederne. Som udgangspunkt skal uddannelserne beskrives så ensartet som muligt med de undtagelser, der kan begrundes i forhold på beskæftigelsesområdet.
- Der skal være ensartet struktur med indgange, grundforløb og hovedforløb, og der skal være rammer for uddannelsernes længde med mulighed for undtagelser for særlige målgrupper.
- Formålsparagraffen skal fremtidssikres og dække hele det uddannelsessystem, som omfattes af rammeloven.
- Den nuværende styringsstruktur, hvor Undervisningsministeriet og REU fastlægger de overordnede målsætninger og de faglige udvalg og andre tilsvarende udvalg, jævnfør kapitel 3.8., bestemmer mål og indhold i de enkelte uddannelser, skal bevares.
- Regler om dimensionering og adgangsbegrænsning tilpasses dels de særlige forhold for social- og sundhedsuddannelserne og dels forslagene i appendiks til kapitel 3.11. herom.

Ad punkt 2.

Der skal etableres styrkede incitamenter til frivillige ændringer på tværs af institutionsstrukturen (spaltninger og fusioner), der fremmer en uddannelsesudvikling på tværs af traditionelle fagområder.

Udvalget noterer sig, at der er etableret et lovgrundlag ved ændring af lov om institutioner for erhvervsrettet uddannelse, der træder i kraft den 1. januar 2007, og som blandt andet medfører, at social- og sundhedsskolerne kommer under samme lov som de øvrige erhvervsskoler, og henviser til, at det samordnede lovgrundlag, jævnfør hovedprincippet i nr. 2, vil styrke rammerne for tværgående uddannelsesstrukturer.

Udvalget finder, at der herved er etableret rammer for incitamenter, til at der i højere grad kan udvikles uddannelser på tværs af institutionstyper og beskæftigelsesområder.

Udvalget henviser endvidere til, at der ved bekendtgørelse nr. 440 af 17. maj 2006, der trådte i kraft den 1. august 2006, kan etableres forsøg med individuelle uddannelser på tværs af erhvervsuddannelser, grundlæggende social- og sundhedsuddannelser og landbrugets grunduddannelse med flere. Dette vil kunne medvirke til erfaringsopsamling, som vil kunne anvendes ved udvikling af nye tværgående uddannelser.

Ad punkt 3.

Undervisningsministeriet bør i sin praksis i forbindelse med godkendelse af skoler til udbud af uddannelser styrke skolernes mulighed for at arbejde på tværs af traditionelle faggrænser.

Udvalget har gennem de videre drøftelser ikke fundet anledning til at uddybe dette forslag til hovedprincip yderligere.

3.5. Central analyse- og prognosevirksomhed

Udvalgets kommissorium vedrørende analyse- og prognosevirksomhed

Det fremgår af udvalgets kommissorium, at udvalget skal:

- Fremsætte forslag om nyt samspil mellem en styrket central analyse- og prognosevirksomhed og de faglige udvalgs behovsvurdering.

Baggrund

Drøftelserne af dette punkt kan ses i tæt sammenhæng med drøftelser om henholdsvis udviklingsudvalg og ændringer i kompetencefordelingerne mellem Undervisningsministeriet og arbejdsmarkedets parter.

En analyse- og prognosevirksomhed kan medvirke til at fremtidssikre erhvervsuddannelsessystemet.

Det er blevet fremført i udvalgsarbejdet, at der er behov for en styrket analyse- og prognosevirksomhed. En sådan virksomhed kan suppleres ved inddragelse af relevante forskningsresultater og ved at stille forslag til relevante forskningsaktiviteter. Virksomheden skal give bedre grundlag for den fortsatte overordnede udvikling af erhvervsuddannel-

sessystemet, for udvikling af eksisterende og nye uddannelsers struktur og indhold, samt for tilrettelæggelsen af undervisningen i uddannelsernes skoledel og gennemførelsen af praktikken i virksomhederne, herunder samspillet mellem de to dele af uddannelsen. Målsætningen er at sikre, at erhvervsuddannelserne også fremover skal kunne forsyne arbejdsmarkedet med faglært arbejdskraft med relevante kompetencer og stille tilstrækkeligt med uddannelsesstilbud med gode beskæftigelsesmuligheder til rådighed for en meget varieret gruppe af unge.

Behovet skal blandt andet ses i lyset af, at undersøgelser har vist, at der på erhvervsuddannelsesområdet anvendes færre ressourcer til analyse-, prognose- og forskningsvirksomhed, end der gør på andre uddannelsesområder. Dette sker på trods af, at erhvervsuddannelsessystemet er komplekst og dynamisk. Det øger i sig selv behovet for en mere overordnet analyse- og prognosevirksomhed såvel inddragelse og initiering af tværgående forskningsaktivitet som bidrag til arbejdet i REU og de faglige udvalg om udvikling af erhvervsuddannelserne.

En sådan foreslået virksomhed kan medvirke til at belyse udviklingstendenser i brancher, brancheglidninger og teknologiuudvikling med mulige konsekvenser for kvalifikationsefterspørgslen på kortere eller længere sigt, enten baseret på nye analyser eller forskningsaktiviteter eller ved bearbejdning af nyere internationale analyser og forskningsresultater på området til en dansk kontekst.

En analyse- og prognosevirksomhed bør endvidere afdække viden om de unges uddannelsesadfærd og behov i forhold til at beskrive faktorer, der kan have betydning for grundlaget for revision af eksisterende og etablering af nye erhvervsuddannelser.

Det har i udvalget været tilkendegivet, at en central analyse- og prognosevirksomhed bør finde sted i et samarbejde mellem arbejdsmarkedets parter, erhvervsorganisationer og Undervisningsministeriet, og at analyse- og prognoseaktiviteterne bør ses som et naturligt supplement til de faglige udvalgs analyser og behovsopgørelser, ligesom virksomheden kan udgøre grundlag for beslutninger om at nedsætte udviklingsudvalg.

Udvalgets forslag til hovedprincipper for en central analyse- og prognosevirksomhed

For at sikre et bedre grundlag for den fortsatte udvikling af det samlede system af erhvervsuddannelser til gavn for arbejdsmarkedet og de unge foreslår udvalget følgende hovedprincipper med hensyn til formål, udvikling og organisering af en central analyse- og prognosevirksomhed:

Formål

Formålet med en udviklings- og prognosevirksomhed er

- at bidrage til udarbejdelse af fremadrettede brancheanalyser i eksisterende brancher herunder teknologiudviklinger, som kan påvirke branchernes udvikling, samt beskrivelse af nye potentielle vækstbrancher, som kan påvirke efterspørgslen efter nye uddannelser eller behov for omlægninger eller justeringer af eksisterende uddannelser,
- at medvirke til afdækning og bearbejdning af internationale analyser og prognoser med særlig relevans i en dansk erhvervsuddannelsespolitisk kontekst,
- at beskrive langsigtede behov for faglærtes kompetenceudvikling under hensyntagen til udviklingen i erhvervsstrukturen og erhvervs- og arbejdsmarkedspolitikken,
- at medvirke til at identificere nye behov for udviklings-, prognose- og forskningsindsatser inden for erhvervsuddannelsesområdet,
- at tilvejebringe oplysninger om nye uddannelsesbehov eller behov for større omlægninger af eksisterende uddannelser,
- at sikre, at tværgående og fælles kvalifikationsbehov på de forskellige brancheområder beskrives,
- at sikre, at de uddannelsessøgendes behov, interesser og forudsætninger kortlægges, herunder uddannelsessøgende med anden etnisk baggrund end dansk,
- at inddrage og aggregere relevant og dækkende prognosevirksomhed og forskning i erhvervs-, arbejdsmarkeds- og kompetenceudvikling, og
- at sikre formidling af eksisterende viden og dokumentation til de relevante aktører på området, herunder til eventuelle nedsatte udviklingsudvalg.

Udvikling og organisering

En central analyse- og prognosevirksomhed kan udvikles og organiseres, ved

- at der iværksættes en styrket analyse- og prognosevirksomhed, der kan inddrage relevante forskningsresultater. Denne bør sikres en sammenhæng til den tilsvarende arbejdsmarkeds- og erhvervspolitiske indsats, regionalt, nationalt og internationalt,
- at Rådet for de Grundlæggende Erhvervsrettede Uddannelser (REU) i forbindelse med implementeringen og driften af en central analyse- og prognosevirksomhed påtager sig et primært ansvar for at stille forslag, foretage prioriteringer samt at sikre en opfølgning af de konkrete initiativer, og ved
- at udførelse af analyse- og prognoseopgaver og forskningsinitiativer som hovedregel løses af offentlige og private forsknings- og analyseinstitutter.

Appendiks til kapitel 3.5.

Udvalget har drøftet nedennævnte forslag til det videre arbejde med analyse- og prognosevirksomhed og tilsluttet sig dette.

Forslag om det videre arbejde med central analyse- og prognosevirksomhed

1. Hovedprincipperne i 1. delrapport

I rapportens punkt 3.5. er redegjort for behovet for en styrket central analyse- og prognosevirksomhed, der i samspil med de faglige udvalgs behovsvurdering kan medvirke til at fremtidssikre erhvervsuddannelserne, så de i endnu højere grad afspejler den løbende udvikling i virksomhederne og på arbejdsmarkedet. Udvalget foreslår en række hovedprincipper om formålet med en udviklings- og prognosevirksomhed samt udvikling og organisering af en sådan virksomhed.

Om det videre arbejde foreslår sekretariatet:

2. Lovgivningsmæssige konsekvenser i EUD-loven

Forslag 1. Paragrafændring og omtale i de almindelige bemærkninger. Ændring af § 38 om de faglige udvalgs opgaver.

I bestemmelsen i § 38, stk. 4 om de faglige udvalgs rolle foreslås indsat et nyt punktum, om at udvalgene skal afgive en årlig udviklingsredegørelse til ministeriet om behov for nyetablering, omlægning og nedlæggelse af uddannelser inden for udvalgets område og tilgrænsede områder. En sådan nyskabelse med en årlig udviklingsredegørelse forventes at indebære, at alle faglige udvalg i endnu højere grad fokuserer på en styrket dynamisk udvikling. Redegørelsen foreslås at skulle afgives i en kortfattet, webbaseret skabelon, og den styrkede analyse- og prognosevirksomhed skal blandt andet give udvalgene redskaber og inspiration til dette arbejde. Vurdering af udviklingsmulighederne er en opgave, som i forvejen påhviler udvalgene.

Uddrag fra den gældende § 30

§ 38, stk. 4. Det faglige udvalg skal følge den erhvervmæssige udvikling og udviklingsmuligheder inden for udvalgets område og tilgrænsede områder og efter behov tage initiativ til nyetablering, omlægning og nedlæggelse af uddannelser.

De almindelige bemærkninger til lovforslaget foreslås udarbejdet med udgangspunkt i udvalgets forslag om formål og organisering på dette punkt.

Det foreslås endvidere nævnt, at analyse- og prognosevirksomheden med videre tænkes at dække det samlede fremtidige lovområde.

Det foreslås understreget, at de faglige udvalg – uanset den styrkede centrale analyse- og prognosevirksomhed – stadig vil have en forpligtelse til at følge udviklingen inden for deres område og tilgrænsende områder. De skal endvidere fortsat også tage initiativ til nyetablering, omlægning og nedlæggelse af uddannelser.

3. Økonomiske og administrative konsekvenser

Forslag 2: Der foreslås, at der på FFL07 og i BO-årene søges afsat de fornødne midler til analyse- og prognosevirksomhed. Virksomheden foreslås som hovedregel løst af offentlige og private forsknings- og analyseinstitutter.

4. Forberedende arbejde i efteråret 2006/vinteren 2007

Forslag 3: Det foreslås nærmere undersøgt, hvad behovet for central analyse- og prognosevirksomhed er, samt at få vurderet nærmere, hvordan denne virksomhed bedst styrkes.

I samarbejde med Beskæftigelsesministeriet har Undervisningsministeriet iværksat et FoU-projekt om Udvikling af metoder til tidlig identifikation af fremtidige kompetencebehov. Det sker som led i forsknings- og udviklingsprogrammet "Globaliseringen og det danske arbejdsmarked". Projektet udføres af Teknologisk Institut (TI) med en bevilling på 0,7 millioner kroner.

I projektet kortlægges den nuværende praksis med særlig fokus på barrierer og fremtidige behov hos udvalgte faglige udvalg og arbejdsmarkedsudvalg. Blandt andet undersøges det, hvordan udvalgene holder sig videnskabsmæssigt opdateret, generelt og branchespecifikt. Der ses på, om der eksisterer formaliserede samarbejdsrelationer mellem flere udvalg og mellem udvalg og uddannelsesinstitutioner. Det vurderes, hvordan det fremtidige beskæftigelsesbehov for uddannede fra de pågældende uddannelser skønnes at være, om der er udviklingstendenser, der fordrer tværfagligt samarbejde mellem udvalgene, om udvalgene bruger international viden m.m. Baggrunden for at vælge TI har blandt andet været, at TI i 2005 har været med i en europæisk analyse af erhvervsuddannelsernes udvikling i Europa.

Projektet ventes afsluttet i vinteren 2006/2007, Undervisningsministeriet indgår i projektets følgegruppe, og projektets resultater ventes anvendt ved tilrettelæggelse af den fremtidige analyse- og prognosevirksomhed.

Da TI-projektet imidlertid omfatter andre aktører end faglige udvalg og på den anden side langt fra omfatter alle faglige udvalg, foreslås en

webbaseret spørgeskemaundersøgelse til alle faglige udvalg om efterspørgslen efter ydelser vedrørende central analyse- og prognosevirksomhed igangsat, for eksempel om:

- Hvad kan udvalgene selv udarbejde eller hente andetsteds fra, og hvad vil de gerne have støtte til og i hvilken form.
- Har de for eksempel behov for kurser om analysevirksomhed eller andre måder eller redskaber til at professionalisere deres arbejde.
- I hvilket omfang udvalgene arbejder sammen om uddannelsesbehov.

Der er tale om cirka 60 faglige udvalg, herunder udvalget vedrørende de grundlæggende social- og sundhedsuddannelser og udvalget vedrørende landbrugsuddannelserne, med meget varierende ressourcer til sekretariatsbistand, men fælles for alle er samspillet med de lokale uddannelsesudvalg, samspillet med erhvervsskolerne og med brancheorganisationer. Udkast til spørgeskema vil i givet fald blive drøftet med og afprøvet på enkelte faglige udvalg og forelagt for REU. Der vil ikke være tale om, at faglige udvalg fritages for deres forpligtelse til at iværksætte relevante analyser og prognoser inden for deres respektive område. Den centrale analyse- og prognosevirksomhed vil være en overbygning på de faglige udvalgs opgaver.

5. Tidshorisonter

Lovforslag, der blandt andet også omfatter disse ændringer af erhvervsuddannelsesloven, forudsættes at foreligge i begyndelsen af 2007. Udgiften til den centrale analyse- og prognosevirksomhed forudsættes søgt på FFL07.

6. Opfølgning efter vedtagelse af lovforslaget

Forslag 4: Arbejdet med central analyse- og prognosevirksomhed foreslås for den største del af bevillingens vedkommende udbudt i EU-licitation. Hvilke analyser og prognoser med videre, der ønskes foretaget, bør fastlægges med udgangspunkt i udvalgets forslag om formål med analyse- og prognosevirksomhed. Forslaget foreslås overvejet og drøftet med REU inden iværksættelse. I licitationen foreslås blandt andet at indgå etablering og vedligeholdelse af en internetportal med viden, metoder og redskaber til brug ikke mindst for de faglige udvalg.

Sammenhængen til udviklingsudvalgenes opgaver og dermed anvendelighed af analyse- og prognoseresultater for eventuelle udviklingsudvalg skal indgå i udbuddet.

Licitationen ventes at kunne ske i sommeren 2007.

3.6. Kompetencer, der efterspørges som følge af globaliseringen

Udvalgets kommissorium vedrørende kompetencer, der i stigende grad efterspørges af globaliseringen, ikke udgør en barriere for elever. Det fremgår af udvalgets kommissorium, at udvalget skal:

- Beskrive metoder, der sikrer, at de kompetencer, der i stigende grad efterspørges som følge af globaliseringen, ikke udgør en barriere, for at elever med meget forskellige forudsætninger kan gennemføre en erhvervsuddannelse.

Identifikation af kompetencer, som efterspørges som følge af globaliseringen.

Baggrund

For at komme disse metoder nærmere er det nødvendigt at identificere, hvilke kompetencer der efterspørges i lyset af globaliseringen og den teknologiske udvikling.

Udvalget vurderer, at vi i Danmark vil se en stadig stigende efterspørgsel efter arbejdskraft med brede erhvervsfaglige kompetencer på stadig højere niveau i takt med faldet i manuelle og rutineprægede arbejdsfunktioner.

Både veludviklede faglige kompetencer og sociale og personlige kompetencer vil spille en større rolle fremover.

Det er udvalgets opfattelse, at globaliseringen således også medfører, at såvel veludviklede faglige kompetencer som sociale og personlige kompetencer vil spille en større rolle for erhvervsuddannedes fodfæste på arbejdsmarkedet. Herunder også innovationskompetencer rettet mod løbende forbedringer af produkter og processer.

Udvalget har stillet en række forslag om principper for en fornyelse af de eksisterende rammer, med sigte på at elever med stærke og svage forudsætninger skal udnytte deres potentialer fuldt ud, gennemføre en erhvervsuddannelse og komme i beskæftigelse. Der kan blandt andet henvises til følgende forslag:

- Der skal være bedre mulighed for individuelle erhvervsuddannelser, jævnfør kapitel 3.1. om Praktikpladsområdet.
- Grundforløbets sigte skal klargøres, jævnfør kapitel 3.11.
- Trin- og niveaudeling i erhvervsuddannelserne styrkes, jævnfør kapitel 3.3. herom.
- Partnerskaber mellem skoler og virksomheder skal udvikles, jævnfør kapitel 3.9. vedrørende samspillet mellem skole og virksomhed.
- Styringen af erhvervsuddannelserne skal gøres mere dynamisk, jævnfør kapitel 3.8. om mål-, tids- og detaljstyring.

Samtidig har udvalget om uddannelse til alle unge peget på en række initiativer, der i særlig grad knytter sig til indsatsen mod frafald, hvor

også spørgsmålet om barrierer for at gennemføre en erhvervsuddannelse er taget op.

I supplement til ovenstående har Økonomi- og Erhvervsministeriet og Teknologisk Institut gennemført en undersøgelse for udvalget om nye kompetencekrav til erhvervsuddannede. Analysen peger på en øget efterspørgsel af kompetencer som for eksempel helhedsforståelse, forretningsforståelse, løsningsorientering, tilegnelse og anvendelse af ny viden, omstillingsparathed og fleksibilitet, kommunikation, selvstændighed samt initiativrighed.

Samlet set underbygger de kompetencer relateret til entrepreneurship og innovation. Imidlertid vurderes forudsætningen at være en stærk faglig forankring, for at disse kompetencer kan komme i spil. Undersøgelsen understøttes af de konklusioner, der er draget på baggrund af lignende undersøgelser udarbejdet af OECD og EU.

Håndværksrådet har endvidere i analysen "Globaliseringen og de faglærte" tegnet et billede af, at der er behov for følgende forskellige typer af faglærte:

- De fleksible faglærte
- Komponentspecialisterne
- De rejsende faglærte
- De logistisk faglærte.

Denne analyse påpeger, at kompetencekrav ikke er de samme for de nævnte grupper, men skal ses i tæt sammenhæng med den udvikling, der finder sted i forhold til markeder, virksomheder og teknologi.

Økonomi- og erhvervsministeriet har i 2004 gennemført en optælling, af hvor mange studerende/elever der i studieåret 2002/2003 deltog i undervisningsforløb med fokus på entrepreneurship af mere end én dags varighed.

Kun få procent af eleverne i de tekniske uddannelser får undervisning i entrepreneurship.

Undersøgelsen anslår, at:

- i folkeskolen deltager 0,7 procent af eleverne,
- i de gymnasiale uddannelser er det cirka 12 procent,
- i handelsuddannelsernes grundforløb er det 30,6 procent,
- i de tekniske erhvervsuddannelsers grundforløb er det 2,3 procent, og
- i de videregående uddannelser er det knap 1 procent.

Det er vanskeligt at skabe et komplet overblik over undervisningen i entrepreneurship i uddannelsessystemet, da optællingen ikke er fuldstændig dækkende.

Udvikling af undervisningsmetoder, der kan bibringe både stærke og svage elever de efterspurgte kompetencer.

Udvalget finder, at de ovenstående skitserede kompetencer er centrale og bør afspejles i væsentlig større omfang i udviklingen af erhvervsuddannelserne, herunder også i tilrettelæggelsen af undervisningen og de anvendte undervisningsmetoder. Meget peger på, at også de svageste elever opnår bedre resultater ved at deltage i praksisnær undervisning, der har sigte på at opbygge innovative og entreprenante kompetencer.

Udvalget anbefaler, at der i det videre arbejde ses nærmere på eksisterende nationale og internationale erfaringer.

Udvalgets forslag til hovedprincipper

For at sikre, at kompetenceefterspørgselen som følge af globaliseringen ikke udgør en barriere for elever med meget forskellige forudsætninger, foreslår udvalget følgende principper for kommende tiltag:

1. Der skal i alle led være fokus på erhvervelse af solide erhvervsfaglige kvalifikationer.
2. Endvidere er kompetencer som for eksempel helhedsforståelse, forretningsforståelse, løsningsorientering, tilegnelse og anvendelse af ny viden, omstillingsparathed og fleksibilitet, kommunikation, selvstændighed samt initiativrighed centrale kompetencer for fremtidssikring af erhvervsuddannelserne.
3. De faglige udvalg, skolerne og Undervisningsministeriet bør i udviklingen af erhvervsuddannelserne medtænke ovennævnte kompetencer.
4. Ligeledes skal de faglige udvalg, skolerne og Undervisningsministeriet spille en væsentlig rolle, i at nye prioriteringer af kompetencer imødekommes i uddannelserne, for eksempel med udgangspunkt i analyse- og prognosevirksomhedens virke, jævnfør afsnit 3.5.
5. Undervisning i iværksætteri og entrepreneurship (forretningsforståelse, etablering af egen virksomhed, udarbejdelse af forretningsplaner, købmandskab med videre) skal indgå i alle relevante uddannelser og for elevgrupper med tilstrækkelige forudsætninger.
6. Innovationskompetencer skal kobles op på kernefagligheden i alle erhvervsuddannelser.
7. De faglige udvalg, Undervisningsministeriet og skolerne skal fremme pædagogiske undervisningsmetoder, der fremmer de brede og efterspurgte erhvervskompetencer med både stærke og mindre stærke elever for øje.

Ad punkterne 1-7.

Appendiks til kapitel 3.6.

Udvalget har i anden fase af udvalgsarbejdet drøftet, hvorledes de ovennævnte hovedprincipper nærmere kan udmøntes.

Udvalget opstillede i denne forbindelse en række anbefalinger og besluttede, at disse med fordel kunne overgå til direkte bearbejdning i Undervisningsministeriet.

Udvalgets anbefalinger til yderligere konkretisering af hovedprincipperne kan opdeles i to områder:

- A. Iværksættelse af et udviklingsprogram.
- B. Udformning af forslag til regelændringer.

A. Iværksættelse af udviklingsprogram

Der iværksættes snarest muligt et udviklingsprogram, der har sigte på at belyse og komme med forslag til, hvorledes de kompetencer, der er nævnt under forslag 2 ovenfor, i højere grad kan indlejres i de erhvervsrettede ungdomsuddannelser. Udviklingsarbejdet skal tage initiativ til:

- Sikring af de rette lærer- og institutionskompetencer.
- Sikring af kompetencerne hos eleverne.
- Erhvervslivets deltagelse.

Udviklingsprogrammet skal involvere erhvervsskoler, arbejdsmarkedets parter samt virksomheder og foreslås gennemført i 2006 og 2007.

B. Udformning af forslag til regelændringer

Udvalget anbefaler, at Undervisningsministeriet i forbindelse med arbejdet med en fælles rammelov for erhvervsuddannelserne, de grundlæggende social- og sundhedsuddannelser og landbrugsuddannelserne fremlægger forslag til udformning af love og bekendtgørelser, så de formelle rammer sikrer og understøtter, at innovations- og iværksætterkompetencer integreres i erhvervsuddannelserne.

3.7. Øget internationalisering

Udvalgets kommissorium vedrørende øget internationalisering

Det fremgår af udvalgets kommissorium, at udvalget skal:

- Foreslå metoder til en øget internationalisering af erhvervsuddannelserne i de relevante uddannelser blandt andet ved bedre mulighed for at opnå sprogkundskaber og viden om andre kulturer.

Baggrund

Det kan konstateres, at den internationale dimension generelt set ikke står stærkt i erhvervsuddannelserne. Det er ikke i alle erhvervsuddannelser, at eleverne tilbydes engelsk og mulighed for at vælge et 2. fremmedsprog, ligesom undervisning i emner om kultur, internationalt samarbejde med videre ikke er et krav.

Det skal imidlertid ses i lyset af målsætningen, om at 95 procent af en ungdomsårgang i 2015 skal have en ungdomsuddannelse.

Specielt i erhvervsuddannelserne ses en forholdsvis lille international aktivitet på såvel elev- som lærerside, idet enkelte erhvervsuddannelser og skoler dog er kendetegnet ved et højt aktivitetsniveau.

Der er dog gode fundamentet at bygge videre på, for eksempel PIU-ordningen (Praktik-I-Udlandet) og deltagelse i de nordiske og europæiske mobilitetsprogrammer.

Udvalgets forslag til hovedprincipper for en styrkelse af internationaliseringen

Med henblik på styrkelse af den internationale dimension i uddannelserne foreslås følgende hovedprincipper lagt til grund for henholdsvis:

Den internationale dimension står generelt set ikke stærkt i de erhvervsrettede uddannelser.

Undervisningsministeriet og de faglige udvalg

1. At den internationale dimension styrkes i alle relevante uddannelser i form af tilbud om sprog- eller kulturkompetencer.
2. At mulighederne for tilvalg af højere niveauer i blandt andet engelsk i erhvervsuddannelserne styrkes, jævnfør Forslag til hovedprincipper for niveaudeling.
3. At der indføres et generelt krav, om at elever i løbet af deres uddannelse skal deltage i ét internationalt projekt, der kan foregå på skolen, i praktikvirksomheden eller i udlandet.
4. At igangsætte uddannelsesforsøg med engelsksproget undervisning og prøveafleggelse i erhvervsuddannelserne.
5. At flere faglige udvalg inden for deres område bør prioritere deltagelsen i internationale skills-konkurrencer for eleverne.
6. At videndeling om god praksis styrkes.

CIRIUS, organisationer og virksomheder

7. At PIU-ordningen udvides til også at omfatte lande uden for EU og EØF-landene, samt at PIU-ordningen anvendes i øget omfang. De nærmere rammer herfor drøftes i næste fase af udvalgets arbejde.
8. At der igangsættes en oplysningskampagne sammen med de faglige udvalg og henvendt til praktikvirksomheder, skoler og elever for at få flere til at bruge PIU-ordningen.
9. At specielt mulighederne for udstationering styrkes.

Skolerne

10. At de enkelte erhvervsskoler udarbejder en strategi og handlingsplan for internationaliseringen af de uddannelser, skolen udbyder.
11. At grundlaget for læreres og ledes arbejder med internationalisering styrkes blandt andet gennem bedre information og udnyttelse af internationale udvekslingsprogrammer.
12. At der opstilles målsætning for mere elev- og lærerudveksling samt mere samarbejde med skoler i andre lande.
13. At skolerne udbyder undervisning på engelsk i relevante uddannelser og fag.
14. At mulighederne for tilvalg af højere niveauer i blandt andet engelsk i erhvervsuddannelserne styrkes, jævnfør indspil vedrørende niveaudeling.
15. At skolerne konsekvent udbyder mindst ét fremmedsprog som valgfag ud over engelsk.
16. At udforske og udnytte alle muligheder for, at skoledelen i uddannelserne helt eller delvis kan gennemføres i udlandet.

Appendiks til kapitel 3.7.

Udvalget har i anden fase af udvalgsarbejdet drøftet, hvorledes de ovennævnte hovedprincipper nærmere kan udmøntes.

Som led i udmøntningen skal den internationale orientering i erhvervsuddannelserne intensiveres. Dette skal først og fremmest ske ved en betragtelig forøgelse af mobiliteten blandt lærere og elever, en styrkelse af fremmedsprogsundervisningen, en strategisk indsats i skolernes internationale virke, samt ved en generel styrkelse af skolernes udviklingsarbejde på det internationale område.

Udvalget besluttede i forbindelse med tilrettelæggelsen af arbejdet med at konkretisere forslagene til hovedprincipper, at nogle af forslagene med fordel kunne overgå til direkte bearbejdning i Undervisningsministeriet og med løbende orientering til udvalget. Det drejer sig om ovenstående anbefalinger nummer 3, 4, 8, 13, 15 og 16.

For så vidt angår de resterende forslag til hovedprincipper, har udvalget følgende anbefalinger til den konkrete udfoldning.

Ad punkt 1.

At den internationale dimension styrkes i alle relevante uddannelser i form af tilbud om sprog- eller kulturkompetencer.

Udvalget skal anbefale, at Undervisningsministeriet tager initiativ til, at Bekendtgørelse om erhvervsuddannelser (hovedbekendtgørelsen) justeres, så kravene, til at eleverne opnår internationale kompetencer, tydeliggøres.

Ad punkt 2.

At mulighederne for tilvalg af højere niveauer i blandt andet engelsk i erhvervsuddannelserne styrkes.

Udvalget skal anbefale, at der foretages en ændring af Bekendtgørelse om erhvervsuddannelser, § 22, således at der til stk. 1 tilføjes som et sidste punktum: »Skolen skal tilbyde valgfag, således at eleverne kan få tilbud om mindst ét fremmedsprog ud over engelsk«.

Denne formulering vil efter udvalgets opfattelse tage højde for, at der i uddannelser, hvor engelsk i forvejen er obligatorisk, skal tilbydes eleverne et valgfag ud over engelsk. I uddannelser, hvor der ikke er obligatoriske fremmedsprog, skal skolerne give eleverne mulighed for at vælge i alt to fremmedsprog.

Ad punkt 3.

At der indføres et generelt krav om, at elever i løbet af deres uddannelse skal deltage i ét internationalt projekt, der kan foregå på skolen, i praktisk virksomhed eller i udlandet.

Udvalget besluttede i forbindelse med tilrettelæggelsen af arbejdet med at konkretisere forslagene til hovedprincipper, at forslagene med fordel kunne overgå til direkte bearbejdning i Undervisningsministeriet og med løbende orientering til udvalget.

Ad punkt 4.

At igangsætte uddannelsesforsøg med engelsksproget undervisning og prøve-aflæggelse i erhvervsuddannelserne.

Udvalget besluttede i forbindelse med tilrettelæggelsen af arbejdet med at konkretisere forslagene til hovedprincipper, at forslagene med fordel kunne overgå til direkte bearbejdning i Undervisningsministeriet og med løbende orientering til udvalget.

Ad punkt 5.

At flere faglige udvalg inden for deres område bør prioritere deltagelsen i internationale skills-konkurrencer for eleverne.

Udvalget anbefaler, at Undervisningsministeren udsender opfordring til, at flere faglige udvalg deltager i internationale skills- konkurrencer.

Ad punkt 6.

At videndeling om god praksis styrkes.

Udvalget skal anbefale, at videndeling styrkes, ved at der blandt andet tages initiativ til, at der etableres et erfaringsforum og mødested i Undervisningsministeriet (CIRIUS) om formidling af god praksis. Der bør herunder etableres et dialogforum mellem LVU/MVU/EUD-sektoren om overførelse af viden om internationalisering af uddannelserne fra andre dele af uddannelsessektoren.

Udvalget skal endvidere foreslå, at der etableres et websted om "Ny viden om internationalisering af EUD", som sigter på at overføre anvendelige oplysninger om internationalisering af erhvervsrettede ungdomsuddannelser til skoler, det offentlige og private erhvervsliv og til det omgivende samfund i det hele taget.

Endelig skal udvalget anbefale, at Undervisningsministeriet fremmer videndeling om god praksis ved at støtte afholdelse af konferencer, seminarer og åbne møder inden for området for relevante skoleforeninger, institutioner og organisationer.

Ad punkt 7.

At PIU-ordningen udvides til også at omfatte lande uden for EU og EØF-landene, samt at PIU-ordningen anvendes i øget omfang.

Udvalget besluttede i forbindelse med tilrettelæggelsen af arbejdet med at konkretisere forslagene til hovedprincipper, at forslagene med fordel kunne overgå til direkte bearbejdning i Undervisningsministeriet og med løbende orientering til udvalget.

Ad punkt 8.

At der igangsættes en oplysningskampagne sammen med de faglige udvalg og henvendt til praktikvirksomheder, skoler og elever for at få flere til at bruge PIU-ordningen.

Udvalget besluttede i forbindelse med tilrettelæggelsen af arbejdet med at konkretisere forslagene til hovedprincipper, at forslagene med fordel kunne overgå til direkte bearbejdning i Undervisningsministeriet og med løbende orientering til udvalget.

Ad punkt 9.

At specielt mulighederne for udstationering styrkes.

Der henvises til anbefaling nr. 12.

Ad punkt 10.

At de enkelte erhvervsskoler udarbejder en strategi og handlingsplan for internationaliseringen af de uddannelser, skolen udbyder.

Udvalget anbefaler, at der tages initiativ til, at erhvervsskolerne udarbejder og offentliggør en strategi for den enkelte skoles aktiviteter på det internationale område. Strategien skal tilgodese de faglige uddannelsers forskellige traditioner og behov. Strategien skal indeholde en prioritering af skolens satsning på området.

Forslaget indebærer, at alle erhvervsskoler inden udgangen af 2007 skal have etableret samarbejdsaftaler med udenlandske partnerinstitutioner om udveksling af elever og lærere eller om andre uddannelsesaktiviteter.

Udvalget skal endvidere anbefale, at brugerundersøgelser og benchmarking anvendes som værktøjer til at sikre omfang og kvalitet af skolernes initiativer.

Endeligt skal udvalget anbefale, at Undervisningsministeriet (CIRIUS) i det opfølgende arbejde lægger vægt på, at der udvikles en mere systematisk sammenhæng mellem strategi, mål og aktiviteter i skolernes arbejde med internationalisering af erhvervsuddannelserne.

Ad punkt 11.

At grundlaget for lærere og leders arbejde med internationalisering styrkes blandt andet gennem bedre information og udnyttelse af internationale udvekslingsprogrammer.

Der henvises til anbefaling nr. 12.

Ad punkt 12.

At der opstilles målsætning for mere elev- og lærerudveksling samt mere samarbejde med skoler i andre lande.

Udvalget anbefaler, at der tages initiativ til, at den internationale lærermobilitet for erhvervsskolerne forøges betragteligt i perioden 2006-2009 (ophold på udenlandske skoler eller virksomheder af minimum en til to ugers varighed). Den nuværende aktivitet er på 200 lærere årligt på efteruddannelse i udlandet (inklusive de erhvervsgymnasiale uddannelser).

Det bør samtidig være en målsætning, at den internationale elevmobilitet i EUD ligeledes øges betragteligt i perioden 2006-2009. I 2005 gennemførte i alt 1500 elever et mobilitetsophold i udlandet.

Udvalget skal derfor foreslå, at skolerne som en del af deres strategi og handlingsplan for det internationale område fremover opstiller konkrete måltal for udsendelse af lærere og elever.

Udvalget skal endvidere foreslå, at det undersøges, hvorvidt der kan tilvejebringes incitamenter til skolernes arbejde med udsendelse af lærere og elever, herunder om der kan indføres et internationaliserings-taxameter ved erhvervsskolerne i lighed med de videregående uddannelser. Der bør tilskyndes til, at der blandt skoler etableres konsortier inden for udvalgte sektorer, der gennem en styrket organisation kan øge antallet af elever i skole- eller praktikophold i udlandet.

Elevmobiliteten og lærermobiliteten bør benchmarkes med nordiske erhvervsuddannelser. I hvilke uddannelser – og hvordan det skal gøres – fastlægges i 2006 med henblik på benchmarking i 2007-2009.

Udvalget skal endelig foreslå, at Undervisningsministeriet (CIRIUS) udarbejder en handlingsplan, der kan medvirke til gennemførelsen af de ovennævnte initiativer. Initiativerne bør gennemføres i samarbejde med Rådet for de Grundlæggende Erhvervsrettede Uddannelser, de faglige udvalg og erhvervsskolerne.

Ad punkt 13.

At skolerne udbyder undervisning på engelsk i relevante uddannelser og fag.

Udvalget besluttede i forbindelse med tilrettelæggelsen af arbejdet med at konkretisere forslagene til hovedprincipper, at forslagene med fordel kunne overgå til direkte bearbejdning i Undervisningsministeriet og med løbende orientering til udvalget.

Ad punkt 14.

At mulighederne for tilvalg af højere niveauer i blandt andet engelsk i erhvervsuddannelserne styrkes, jævnfør indspil vedrørende niveaudeling.

Der henvises til kapitel 3.3. om niveaudeling.

Ad punkt 15.

At skolerne konsekvent udbyder mindst ét fremmedsprog som valgfag ud over engelsk.

Udvalget besluttede i forbindelse med tilrettelæggelsen af arbejdet med at konkretisere forslagene til hovedprincipper, at forslagene med fordel kunne overgå til direkte bearbejdning i Undervisningsministeriet og med løbende orientering til udvalget.

Ad punkt 16.

At udforske og udnytte alle muligheder, for at skoledelen i uddannelserne helt eller delvis kan gennemføres i udlandet.

Udvalget besluttede i forbindelse med tilrettelæggelsen af arbejdet med at konkretisere forslagene til hovedprincipper, at forslagene med fordel kunne overgå til direkte bearbejdning i Undervisningsministeriet og med løbende orientering til udvalget.

3.8. Målstyring, tidsstyring, detailstyring

Udvalgets kommissorium vedrørende mål- og tidsstyring m.m.

Det fremgår af udvalgets kommissorium, at udvalget skal overveje:

- Modeller for mindre detailstyring, mere målstyring og mindre tidsstyring af erhvervsuddannelsernes gennemførelse på skolerne uden forringelse af uddannelsernes kvalitet.

Baggrund

De erhvervsrettede ungdomsuddannelser består i dag af 125 erhvervsuddannelser, tre social- og sundhedsuddannelser og landbrugsuddannelsen, som er reguleret i hver deres lovgivning og med hver deres tilhørende sæt af udmøntende regler. Arbejdsmarkedets parter har i dag væsentlig indflydelse på indholdet i uddannelserne.

Der er stor forskel på målskrivelsesniveauet inden for de forskellige erhvervsrettede uddannelser.

Der er forskel på, hvad der reguleres og hvor detaljerede målbeskrivelser, der gælder for de enkelte erhvervsuddannelser – ofte afhængig af traditionen inden for den pågældende uddannelse. De grundlæggende social- og sundhedsuddannelser er generelt målbeskrevet på linje med en erhvervsuddannelse om end mindre detaljeret, mens landbrugsuddannelserne er målbeskrevet på et mindre detaljeret niveau, men dog sådan at de enkelte fag i uddannelsen er defineret i bekendtgørelsen med titel, varighed og mål. Lighederne i beskrivelsesformerne er dog generelt større end forskellene mellem de tre uddannelsesstyper.

Der er i dag en overdreven detailstyring.

Udvalget finder, at der i dag i erhvervsuddannelserne på en række områder er en overdreven detailstyring, og at den nuværende detaljerede styring af undervisningens indhold og tilrettelæggelse skal erstattes af en højere grad af mål- og rammestyring og dermed bedre mulighed for lokal fleksibilitet og tilpasning.

Der skal skabes mere klarhed og enkelhed.

Derfor foreslår udvalget en ny model, som er udtryk for et ønske om at skabe mere klarhed, mere enkelhed og om at undgå overlap i regler om – og rammer for – uddannelserne. Der er med modellen ikke lagt op til grundlæggende ændring i parternes indflydelse på indholdet i uddannelserne, men i stedet lagt op til, at kompetence og ansvar i forhold til udformning af regler med videre følges ad i højere grad end i dag, samtidig med at den nationale kompetence er sikret.

I den foreslåede model fastlægger ministeriet – sammen med det faglige udvalg – de overordnede rammer (i form af uddannelsesbekendtgørelsen), det faglige udvalg udmønter – efter høring af skolerne – rammerne (i form af uddannelsesordningen), og skolerne planlægger og beskriver – i samarbejde med det lokale uddannelsesudvalg – den konkrete undervisning.

Arbejdsgangen skal forenkles.

Den ny model skal også forenkles selve arbejdsgangen med udformning og formidling af regler og rammer – primært ved at skrivning af tekst og indtastninger i edb-systemer med den nye model kun sker én gang, ét sted og af den aktør, som har de bedste forudsætninger. Der skal samtidig være procedurer, der sikrer en hurtig og smidig ajourføring af uddannelsesreglerne, uanset hvilken aktør der er hovedansvarlig.

Der er behov for større grad af målstyring – og mindre grad af tidsstyring.

Udvalget finder i øvrigt generelt, at det for uddannelserne som sådan – herunder for eleverne og virksomhederne – vil være hensigtsmæssigt fortsat at arbejde hen imod større grad af målstyring og mindre tidsstyring.

Det er opnåelse af målene i en uddannelse, der skal være i fokus, mens tidselementet skal reduceres til en faktor, der anvendes til udmåling af tilskud og gennemsnitlige varigheder for den tid, det tager en elev at opnå et fastsat mål (for et fag eller et praktikelement) og dermed udgangspunktet for fastsættelse af uddannelsens normerede varighed. Denne ændring af balancen mellem målstyring og tidsstyring vil sikre bedre plads til lokal tilpasning, uden at der går på kompromis med den nationale kompetence.

Med hensyn til sikring af uddannelsernes kvalitet – ud over hvad der følger af den foreslåede model – henvises til afsnit 3.10.

I forhold til en nærmere definition, af hvem der afgør, om de i uddannelsesordningerne stillede kompetencemål for praktikperioderne er nået, anbefaler udvalget, at en sådan drøftelse finder sted.

Udvalgets forslag til hovedprincipper vedrørende mål-, tids- og detaljstyring

Med det formål dels at skabe en mere enkel og dynamisk mål- og rammestyring og dermed bedre grundlag for fornyelse af de enkelte uddannelser, dels at sikre øget vægt på målstyring frem for tidsstyring og dermed mere fokus på elevernes reelle kompetencer, foreslår udvalget følgende hovedprincipper:

1. Uddannelserne sammentænkes i en *rammelov* med fælles generelle bekendtgørelser til overordnet regulering og med *bekendtgørelser for de enkelte uddannelser* til fastsættelse af overordnede mål og tidsmæssige rammer for uddannelsens skole- og praktikdel. Bekendtgørelserne, som derved vil blive væsentligt kortere og forenkede i forhold til i dag, udarbejdes som hidtil i et samarbejde mellem det faglige udvalg og Undervisningsministeriet og udstedes af ministeriet.

2. Konkretiseringen af den enkelte uddannelses mål og indhold (såvel for skoledelen som praktikdelen) sker i en *uddannelsesordning*, som i forhold til i dag vil være mindre detaljestyrende og rumme bedre mulighed for at imødekomme lokale virksomheds-, skole- og elevønsker til planlægningen af den konkrete uddannelse. Undervisningsministeriet fastsætter formkrav og indholdsrammer til uddannelsesordningerne. Det faglige udvalg udarbejder uddannelsesordningen og hører før udstedelsen formelt de skoler, som er godkendt til udbud af uddannelsen, om forslaget til ny uddannelsesordning vil kunne gennemføres inden for de afsatte økonomiske rammer. Undervisningsministeriet er ankeinstans, hvis der fra skoleside over for det faglige udvalgs forslag til uddannelsesordning er gjort indsigelser, som ikke har kunnet klares i en dialog mellem skolerne og det faglige udvalg. De faglige udvalg udsteder uddannelsesordningerne, og Undervisningsministeriet fører tilsyn med disse.
3. Skolens uddannelsesplanlægning skal fremgå af skolens websted som *lokal dokumentation*, der samtidig skal tjene til at opfylde kravene i Lov om gennemsigtighed og åbenhed. Den lokale dokumentation udarbejdes i samarbejde med det lokale uddannelsesudvalg.
4. Det webbaserede planlægningsværktøj *Eleveplan skal være obligatorisk* for skolerne i planlægningen af erhvervsuddannelser og landmandsuddannelsen, herunder i forhold til den enkelte elevs personlige uddannelsesplan. Systemet skal endvidere videreudvikles til at kunne understøtte læring i praktiktiden endnu bedre, end det kan i dag. Det skal fortsat være et tilbud for praktikvirksomhederne at anvende systemet – ikke et pålæg. For så vidt angår social- og sundhedsuddannelserne skal der arbejdes på at give social- og sundhedsskolerne mulighed for at anvende systemet, primært for at understøtte skolernes arbejde med elevernes personlige uddannelsesplan.
5. Der skal *øget fokus på målstyring frem for tidsstyring i grundforløbet*. Målet, der styres efter, fastlægges dels som adgangs-betingelser til skoledelen i hovedforløbene, og vil fremgå af bekendtgørelsen for den enkelte uddannelse, dels som individuelt fastsatte mål, for eksempel som studieforberedende påbygning. Derved mindskes også fokus på tidsstyringen, i og med at det for den enkelte elev kan tage kortere eller længere tid at nå frem til det generelt, henholdsvis individuelt beskrevne mål for grundforløbet.

6. Der skal *også øget fokus på målstyring frem for tidsstyring i hovedforløbet* (såvel skoledelen som praktikdelen). Målstyringen sikres ved anvendelse af Elevplan, der særskilt dokumenterer, hvor langt eleven er kommet i forhold til slutmålet i sin uddannelse – og i forlængelse deraf en stillingtagen til, om hurtigere fremdrift skal resultere i en afkorting af skole- eller praktikdelen eller i opnåelse af supplerende mål.
7. Realkompetencevurdering og aktiv brug af *elevens personlige uddannelsesplan skal være omdrejningspunktet for målstyringen* og medvirke til at sikre, at eleverne kan bevæge sig smidigt mellem skolerne uanset forskelle i den lokale tilrettelæggelse af undervisningen.

Appendiks til kapitel 3.8.

Ad punkt 1.

Uddannelserne sammentænkes i en rammelov med fælles generelle bekendtgørelser til overordnet regulering og med bekendtgørelser for de enkelte uddannelser til fastsættelse af overordnede mål og tidsmæssige rammer for uddannelsens skole- og praktikdel. (Se hele teksten ovenfor)

Ad punkt 2.

Konkretiseringen af den enkelte uddannelses mål og indhold (såvel for skoledelen som praktikdelen) sker i en uddannelsesordning, som i forhold til i dag vil være mindre detailstyrende og rumme bedre mulighed for at imødekomme lokale virksomheds-, skole- og elevønsker til planlægningen af den konkrete uddannelse. (Se hele teksten ovenfor)

Ad punkt 3-7

Se tekst i boksen ovenfor.

Dette forslag til hovedprincip er behandlet i kapitel 3.4.

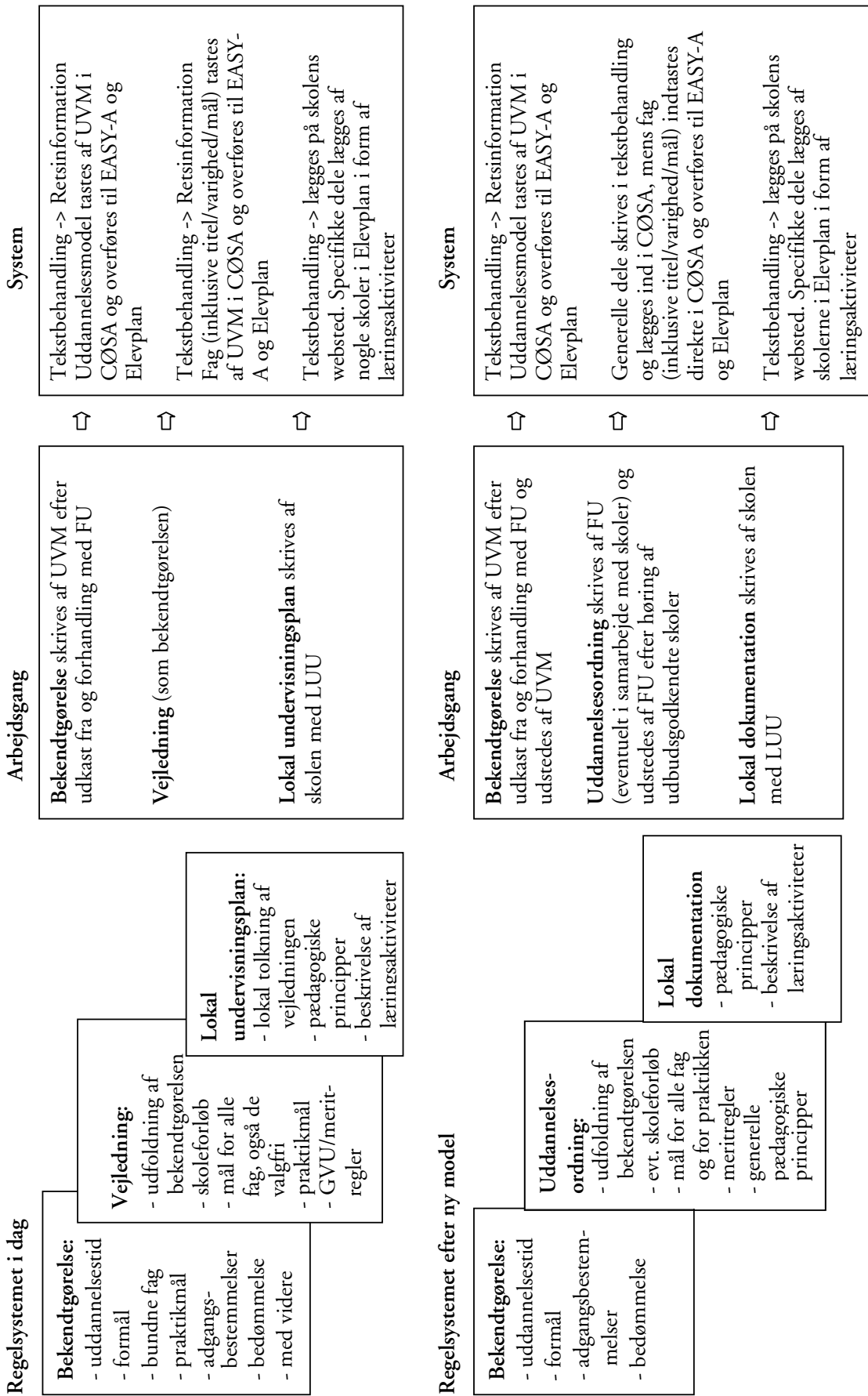
Udvalget bemærker, at de opgaver, som ovenfor er tillagt de faglige udvalg, også vil skulle udøves af for eksempel Social- og Sundhedsuddannelsesudvalget eller Landbrugsuddannelsesudvalget samt eventuelle udviklingsudvalg, jævnfør kapitel 3.2., inden for deres respektive uddannelsesområder.

Udvalget vurderer, at udvalgets anbefalinger til hovedprincip er tilstrækkeligt konkretiseret til at danne grundlag for det videre arbejde. Der henvises i øvrigt til skematisk oversigt nedenfor med regler og rammer før og nu, som illustrerer forslaget om regelstyring før og efter implementering af en eventuel ny model.

Udvalget peger dog på, at decentraliseringen skal ske under respekt for, at den nationale kompetence for uddannelserne sikres.

Udvalget vurderer, at udvalgets anbefalinger til disse hovedprincipper er tilstrækkeligt konkretiseret til at danne grundlag for videre bearbejdning i Undervisningsministeriet.

Regler og rammer nu og efter ny model (uddannelsesbekendtgørelser)

3.9. Samspelet mellem skoler og virksomheder

Udvalgets kommissorium vedrørende samspil mellem skoler og virksomheder

Udvalget har for så vidt angår samarbejdet mellem skoler og virksomheder haft til opgave at:

- Foreslå metoder, der kan fremme et dynamisk samspil mellem erhvervsskolerne og virksomhederne i den enkelte skoles lokalområde og faglige område.

Baggrund

Et dynamisk samspil og tæt samarbejde mellem skole og virksomhed er en vigtig forudsætning, for at vekselluddannelsessystemet fungerer efter hensigten og er i stand til at forny sig løbende. Et godt samspil er en vigtig forudsætning for tilvejebringelse af det nødvendige antal praktikpladser og kan medvirke til en bedre fastholdelse af eleverne i uddannelsen. Et godt samspil mellem skole og virksomhed bygger på gensidig tillid og forståelse og fremmes særligt ved en god information om elevens forløb, både når denne er i skole- og praktikophold. Det er udvalgets opfattelse, at et sådant dynamisk samspil kræver en indsats på en række områder. Udvalget har lagt følgende til grund for sine overvejelser:

Et godt samarbejde er en forudsætning for et velfungerende vekselluddannelsessystem – lokalt, regionalt og nationalt. For elev, for skole og for virksomhed.

Skoler og virksomheder skal indgå målrettede partnerskabsaftaler.

Skole-virksomhedssamarbejdet skal gennem styrkede samarbejds- og kontaktformer medvirke til at højne kvaliteten i vekselluddannelserne. I dag er der tradition for, at skoler og virksomheder etablerer et lokalt netværk, for eksempel via det lokale uddannelsesudvalg og i kraft af det praktikpladsopsøgende arbejde fra skolernes side. Dette arbejde kan med udvikling af partnerskaber mellem skoler og virksomheder i lokalområdet få et mere langsigtet perspektiv og kan bidrage til dels at få afstemt forventninger, dels at skabe indsigt i og forståelse for hinandens vilkår.

Sådanne aftaler kan indeholde nærmere fastsatte konkrete mål for eksempel om brobygning, forpraktik, trainees, praktikelever, efteruddannelse, arbejdsopgaver til praktikumprojekter, konkurrencer/faglige mesterskaber, gæstelærerudlån samt skolebesøg i virksomheder og omvendt med det sigte at tydeliggøre samspelet mellem virksomhederne og skolerne. Det webbaserede planlægningsværktøj Elevplan kan understøtte partnerskaberne og skal fortsat udvikles som redskab for et tættere samarbejde mellem skole og virksomhed.

Det gensidige kendskab skal styrkes.

Kvaliteten i skoleundervisningen skal styrkes, ved at lærerne får et bedre kendskab, til hvordan oplæringen foregår i virksomhederne. Et sådant kan for eksempel skabes, ved at kontaktlærer/faglærer og oplæringsansvarlig på virksomheden får mulighed for at præsentere hver

deres arbejdsplads. Dette vil også kunne bidrage til lærernes kompetenceudvikling, idet de herved kan erhverve sig kendskab til nye metoder og værktøjer inden for den pågældende branche.

Der skal etableres kurser for oplæringsansvarlige.

Kvaliteten af praktikkdelen i erhvervsuddannelserne skal forbedres. Der er gode erfaringer med tilbud til virksomheder om kurser for oplærere, der gør det lettere for virksomhederne at varetage oplæringsopgaven og samtidig styrker skole-virksomhedssamarbejdet. Virksomhederne skal se fordele ved en større kvalitet i oplæringsarbejdet. Målet med kurserne er blandt andet at skabe en større forståelse for de unges kultur og værdier, og for hvordan virksomheden i højere grad kan medvirke til at fastholde de unge i uddannelsesforløbet.

Samarbejde i forbindelse med prøver og eksamener.

Endelig er udvalget opmærksom på, at der inden for det merkantile område i forbindelse med fagprøven er et tæt samarbejde mellem elev, skole og virksomhed, idet eleverne i fagprøven får mulighed for at vise, at de kan kombinere teoretisk og praktisk viden i forbindelse med et konkret projekt, som de skal gennemføre i deres praktikvirksomhed.

Udvalgets forslag til hovedprincipper for et styrket samarbejde mellem skoler og virksomheder

Med det formål at skabe grundlag for et tættere og mere tillidsfyldt samarbejde mellem skoler og virksomheder foreslår udvalget følgende hovedprincipper:

1. Skolerne skal tage initiativ til at indgå partnerskabsaftaler med virksomheder, der allerede har elever eller har planer om at få elever. Sådanne frivillige partnerskaber har til formål at sikre tættere kontakt mellem skole- og virksomhed herunder lærer-kontakt til virksomhederne, øge virksomhedernes kendskab til uddannelsestilbud og fleksibilitet og bidrage til, at eleven inddrager problemstillinger fra praktikken i skoleundervisningen.
2. Arbejdsgiver- og erhvervsorganisationer skal i samarbejde med de faglige udvalg opfordres til at tilbyde kurser for de oplæringsansvarlige i virksomhederne.
3. Med henblik på at styrke samarbejdet mellem skole og praktikvirksomhed og sikre en praksisnær og relevant afprøvning af opnåede kompetencer udvikles prøveformer, der i højere grad inddrager problemstillinger, som eleven arbejder med i praktikken.

Appendiks til kapitel 3.9.

Ad 1.

Skolerne skal tage initiativ til at indgå partnerskabsaftaler med virksomheder, der allerede har elever eller planer om at få elever. Sådanne frivillige partnerskaber har til formål at sikre tættere kontakt mellem skole og virksomhed herunder lærerkontakt til virksomhederne, øge virksomhedernes kendskab til uddannelsesstilbud og fleksibilitet og bidrage til, at eleven inddrager problemstillinger fra praktikken i skoleundervisningen.

Ad 2.

Arbejdsgiver- og erhvervsorganisationer skal i samarbejde med de faglige udvalg opfordres til at tilbyde kurser for de oplæringsansvarlige i virksomhederne.

Ad 3.

Med henblik på at styrke samarbejdet mellem skole og praktikvirksomhed og sikre en praksisnær og relevant afprøvning af opnåede kompetencer, udvikles prøveformer, der i højere grad inddrager problemstillinger, som eleven arbejder med i praktikken.

Udvalget besluttede i forbindelse med tilrettelæggelsen af arbejdet med at konkretisere forslagene til hovedprincipper, at forslagene med fordel kunne overgå til direkte bearbejdning i Undervisningsministeriet og med løbende orientering til udvalget.

Dette forslag til hovedprincip er behandlet i kapitel 3.10.

Udvalget skal anbefale, at de faglige udvalg inddrager anbefalingen om udvikling af praksisnære prøveformer i sine overvejelser, når der udarbejdes regler og rammer for prøveafleggelse i de forskellige uddannelser.

Udvalget skal endvidere anbefale, at man på lokalt plan i de lokale uddannelsesudvalg og på skolerne drøfter, hvordan sådanne praksisnære prøveformer føres ud i livet.

3.10. Resultatvurdering

Udvalgets kommissorium vedrørende resultatvurdering

Udvalget skal:

- Fremsætte forslag til, hvorledes der som led i mål- og rammestyringen foretages resultatvurdering med anvendelse af systematiske evalueringer og målinger af resultatopfyldelse. Institutionernes bruger- og aftagerundersøgelser skal følges aktivt op. Og der skal ske en effektiv opfølgning med henblik på videns- og erfaringsudveksling skolerne imellem samt eventuelt indgreb fra ministeriet som tilsynsførende.

Systematisk evaluering og resultatmåling, samt videndeling er væsentlige elementer i kvalitetsudviklingen.

Baggrund

Udvalget har i sin drøftelse af kommissoriepunktet taget udgangspunkt i, at fremtidssikring af erhvervsuddannelserne omfatter udvikling af uddannelsernes styring, struktur og indhold, der samlet set skal bidrage til et kvalitetsløft. Systematisk evaluering og måling af resultatopfyldelse, samt videndeling er væsentlige elementer i bestræbelserne på at højne kvaliteten i uddannelserne. Det samme gælder en klar styrkelse og opprioritering af den pædagogiske ledelse på skolerne.

Det er endvidere udvalgets opfattelse, jævnfør afsnit 3.8., at en styrket mål- og rammestyring forudsætter en øget kvalitetssikring og -udvikling på alle niveauer.

Følgende værktøjer med videre anses af udvalget for centrale forudsætninger for kvalitetssikringen:

- Kvalitetssikrings- og kvalitetsudviklingsmekanismer og systematisk brug heraf, herunder systemer der inddrager elever og virksomheder som lokale aktører. Det er tillige afgørende, at der er procedurer for systematisk opfølgning af resultaterne af kvalitetssikringen.
- Kvaliteten af generel og i særlig grad pædagogisk ledelse har afgørende betydning for de konkrete rammer, der sættes for undervisningsaktiviteterne. Ledelse kommer til udtryk i forhold til strategi og ressourcprioritering, læreres og elevers målrettethed og engagement og omverdenens medvirken.
- Undervisningsformerne og hele samvirket mellem lærer og elev er af afgørende betydning for kvaliteten af processen, herunder indgår hensynet til effektivitet, faglighed og progression som væsentlige størrelser.
- Fagligt og socialt miljø på institutionen er grobunden for kvalitet i den forstand, at fravær af et godt fagligt eller socialt miljø vil være ødelæggende for kvaliteten, uanset at de andre forudsætninger er opfyldt.

Resultaterne skal dokumenteres.

Det er en aktuel politisk målsætning, at uddannelsesinstitutionerne i højere grad end hidtil skal dokumentere deres resultater og kvalitetsniveau over for omverdenen.

Det overordnede formål med kravet om gennemsigtighed og åbenhed er, at undervisningssystemets mange brugere, aftagere og øvrige interessenter skal spille en større og mere aktiv rolle i vurderingen af de ydelser, som institutionerne leverer. Åbenheden og eksponeringen over for omverdenen af institutionens resultater og kvalitet forudsættes i sig selv at udgøre et incitament til at prioritere kvalitetsarbejde.

Åbenhed og gennemsigtighed er en forudsætning for brugerindflydelse.

Åbenhed og gennemsigtighed om institutionernes resultater er samtidig en forudsætning for brugerindflydelse. Hvis åbenheden er tilstrækkelig stor og informationerne relevante for de enkelte målgrupper, kan indflydelsen fra interessenter supplere det centrale tilsyn ved at udgøre et interessenttilsyn, hvor brugerne, aftagerne, organisationer, institutionens ansatte og andre interessenter reagerer på god og dårlig kvalitet på institutionerne og holder institutionerne op på deres ansvar.

Kvalitetssikring kan også ske ved øget anvendelse af Elevplan.

Udvalget har i sine drøftelser af kommissoriepunktet endvidere lagt til grund, at der skal være klare og konsistente mål og sigtepunkter for, hvad god uddannelseskvalitet er. Det gælder både på skole- og uddannelsesniveau. Desuden skal opfølgning på gennemførte selvevalueringer og eksterne evalueringer være handlingsrettet og *indeholde* en prioriteret indsats med angivelse af tid og ressourcer. Dette gælder også både på skole og uddannelsesniveau. Endvidere skal offentliggørelse af resultater af evaluering og benchmarking være obligatorisk.

Der skal også ske en kvalitetssikring af praktikdelen af uddannelserne for eksempel ved en videreudvikling og øget anvendelse af Elevplan i planlægningen og opfølgningen af elevernes læring i uddannelsernes praktikdel.

Der skal være et samarbejde mellem skolerne indbyrdes og med de faglige udvalg med henblik på at udvikle aftager- og brugeranalyser, der kan indgå i benchmarks.

Endelig skal der ske en fratagelse af virksomhedsgodkendelse af praktikpladser, hvis kvaliteten ikke er i orden, og Undervisningsministeriets tilsynsrolle over for skolerne skal styrkes.

Udvalgets forslag til hovedprincipper for resultatvurdering

Med det formål at styrke kvalitetsvurderings- og udviklingsarbejdet blandt alle aktører inden for erhvervsuddannelserne foreslår udvalget følgende hovedprincipper:

1. Skolerne skal offentliggøre nøgletal på praktikpladsområdet, som kan anvendes til benchmarking.
2. Udvalget vil i det videre arbejde foreslå initiativer, der kan bidrage til at kvalitetsudvikle og kvalitetssikre skolepraktik.
3. UVM skal skærpe sin indsats med hensyn til kvalitetssikring og -udvikling for at udvikle det samlede system af erhvervsuddannelser.
4. Tilsynsfunktionen skal styrkes og ministeriets sanktionspolitik skal udvikles.
5. Elevplan skal styrkes som videndelingsredskab for lærerne blandt andet med hensyn til beskrivelse af læringsaktiviteter.
6. De faglige udvalg skal synliggøre arbejdet med kvalitetssikring og kvalitetsudvikling af praktikdelen af erhvervsuddannelserne.
7. De faglige udvalg skal arbejde med centrale indsatsområder, der skal medvirke til det samlede løft af kvaliteten.
8. Bedre kvalitet i skolepraktik skal sikres, ved at de faglige udvalg får mulighed for indseende med skolernes gennemførelse af skolepraktik, herunder bedømmelse af eleverne.
9. Skolerne skal på baggrund af selvevalueringer kvalificere og synliggøre arbejdet med kvalitetssikring og -udvikling.
10. Skolerne skal aktivt i samarbejde med de lokale uddannelsesudvalg kvalitetsudvikle pædagogik og læringsaktiviteter.
11. Det bør være et mål, at alle skoler indgår i benchmarking på lokalt, regionalt, nationalt eller internationalt niveau.
12. De lokale uddannelsesudvalg skal i samarbejde med skolerne videregive erfaringer med og forslag til forbedring af uddannelserne og praktikpladssituationen til de faglige udvalg og UVM, som skal medvirke til, at relevant viden og erfaring spredes.
13. Praktikvirksomhederne skal gennem skolernes samarbejde med virksomhederne aktivt inddrages i kvalitetssikring og -udvikling.
14. De faglige udvalg skal medvirke til, at der udvikles metoder og redskaber, der kan understøtte virksomhedernes aktive medvirken i kvalitetsarbejdet.
15. Grundforløbet overvåges gennem udvalgte nøgleindikatorer.
16. REU skal følge kvaliteten i erhvervsuddannelserne generelt, herunder resultaterne af det indikatorbaserede tilsyn og komme med indstilling til UVM om opfølgning.
17. REU vil blive inddraget i arbejdet med at supplere de overordnede, tværgående kvalitetsindikatorer med relevante sektorspecifikke indikatorer, der som de tværgående indikatorer skal være målbare og begrænsede i antal af hensyn til overskueligheden og gennemslagskraften.
18. Der udvikles prøveformer, der i højere grad inddrager problemstillinger, eleven arbejder med i praktiktiden, for at styrke samarbejdet mellem skole og praktikvirksomhed og sikre en praksisnær og relevant afprøvning.

Appendiks til kapitel 3.10.

Udvalget har i anden fase af udvalgsarbejdet uddybet en række af anbefalinger vedrørende resultatvurdering, således:

Ad punkt 1.

Skolerne skal offentliggøre nøgletal på praktikpladsområdet, som kan anvendes til benchmarking.

Udvalget konstaterer, at skolerne i forbindelse med Flerårsaftalen 2003-06 for de grundlæggende erhvervsrettede uddannelser er blevet bedt om at offentliggøre antallet af uddannelsesaftaler, som er indgået af skolens elever i 2005 og 2006. Skolerne er også blevet bedt om at gøre rede for udviklingen i antallet af praktikpladser.

Udvalget skal anbefale, at man i forbindelse med udviklingen af ressurseregnskaber som led i udmøntningen af Styringsanalysen lader skolernes indsats og resultater på praktikpladsområdet indgå. På den måde muliggøres, at data bliver ensartet opgjort og således kan anvendes til gensidig sammenligning mellem skolerne.

Ad punkt 2.

Udvalget vil i det videre arbejde foreslå initiativer, der kan bidrage til at kvalitetsudvikle og kvalitetssikre skolepraktik.

Dette hovedprincip er behandlet i sammenhæng med øvrige spørgsmål om skolepraktik i kapitel 3.11.

Ad punkt 3.

Undervisningsministeriet skal skærpe sin indsats med hensyn til kvalitetssikring og kvalitetsudvikling for at udvikle det samlede system af erhvervsuddannelser.

Udvalget har noteret sig, at Danmarks Evalueringsinstitut (EVA) har udarbejdet et inspirations- og vejledningsmateriale til skolernes kvalitetsarbejde. Udvalget har med tilfredshed noteret sig, at Undervisningsministeriet på anbefaling herfra fremover stiller krav om, at skolerne skal udarbejde og offentliggøre en kort beskrivelse af den kvalitetssystematik, skolen anvender til evaluering og resultatopgørelse. Det er udvalgets opfattelse, at et sådant krav bør gælde både den nuværende rapportering af Flerårsaftalen og fremtidige rapporteringer og beskrivelser af skolernes arbejde med kvalitetsudvikling og -vurdering, ligesom en sådan beskrivelse bør indgå som et fremtidigt udbudskriterium.

For at fastholde skolernes fokus på kvalitetsarbejdet bør ministeriet endvidere fortsat gennemføre årlige seminarer/konferencer med skolerne med fokus på forskellige aspekter af kvalitetsarbejdet, eksempelvis kvalitetssystematik, udarbejdelse af handlingsplaner, intern evaluering m.m.

Endvidere bør Undervisningsministeriet medvirke til, at der skabes rammer for en systematisk dialog mellem aktørerne på erhvervsuddannelsesområdet, herunder udveksling af gode erfaringer inden for undervisningen, jævnfør blandt andet punkt 6.

For generelt at udvikle kvaliteten i erhvervsuddannelserne opfordrer udvalget til øget forskning i og tværgående evalueringer af erhvervsuddannelserne.

Ad punkt 4.

Ministeriet skal styrke sin tilsynsfunktion, og ministeriets sanktionspolitik skal udvikles.

Udvalget skal anbefale, at Undervisningsministeriets tilsyn styrkes gennem anvendelse af udvalgte og veldefinerede indikatorer. Dette bør ske på baggrund af valide og tilgængelige data, som kan medvirke til identificering af problemområder som for eksempel fuldførelsestal, frafaldsårsager, trivsels- og tilfredshedsopgørelse m.m.

Sanktionspolitikken uddybes ikke nærmere her.

Ad punkt 5.

Elevplan skal styrkes som videndelingsredskab for lærerne blandt andet med hensyn til beskrivelse af læringsaktiviteter.

Udvalget skal anbefale, at Elevplan udbygges, så det effektivt kan anvendes som videndelingsredskab for lærerne blandt andet med hensyn til beskrivelse af læringsaktiviteter, således at der kan ske en større anvendelse af fælles projekter og undervisningsforløb.

Skolerne bør medvirke til og bistå virksomhederne i anvendelsen af Elevplan for så vidt angår praktikdelen af elevens oplæring, idet Elevplan efter Udvalgets opfattelse kan udvikles til at blive et endnu mere anvendeligt værktøj for virksomhederne til at vurdere elevens opfyldelse af lærings- og kompetencemål. Elevplan kan herved danne grundlag for udarbejdelse af praktikerklæringer, på tilsvarende måde som det kan bruges ved udformning af skolevejledninger og grundforløbsbeviser.

Ad punkt 6.

De faglige udvalg skal synliggøre arbejdet med kvalitetssikring og kvalitetsudvikling af praktikdelen af erhvervsuddannelserne.

Udvalget anbefaler, at de faglige udvalg gennemgår de enkelte uddannelsers bekendtgørelser og vejledninger, med henblik på at læringsmålene for praktikdelen og skoledelen er formuleret med udgangspunkt i de kompetencer, eleverne skal besidde, når de afslutter deres erhvervsuddannelse. Der kan derved skabes et bedre grundlag til vurdering, af om eleverne opnår de kompetencemål, der er fastsat for uddannelsen.

Det er udvalgets opfattelse, at de faglige udvalg bør opfordres til at etablere tilbud om en egentlig træning af den direkte uddannelsesansvarlige i praktikvirksomheden. En sådan træning kan bidrage til en mere kvalificeret oplæring og løbende bedømmelse af praktikeleverne.

De faglige udvalg bør ligeledes opfordres til, at censorers og skuemestres vurderinger anvendes som en del af kvalitetsarbejdet, og de faglige udvalg bør sikre, at den eksterne censur ved de afsluttende prøver sker ud fra ensartede bedømmelseskriterier over hele landet, for eksempel ved anvendelse af censorer/skuemestre fra andre dele af landet.

Det er udvalgets opfattelse, at kvalitetssikring og kvalitetsudvikling af praktikdelen af erhvervsuddannelserne ikke kun stiller krav til de faglige udvalg, men også udfordrer samarbejdet mellem den enkelte skole og praktikvirksomheden.

Udvalget skal derfor anbefale, at der skabes en mere kvalificeret dialog mellem praktikvirksomhederne og skolerne om elevernes oplæring, idet udvalget peger på følgende initiativer, som kan medvirke hertil:

- Skolerne skal udpege en fast kontaktperson i forhold til den enkelte virksomhed.
- Skolen skal i sin procedure fastsætte nærmere principper for arbejdet, herunder dialog umiddelbart efter elevens skift mellem skole og virksomhed samt for løbende dialog undervejs i den øvrige skoledel og virksomhedsdel af uddannelsen med afsæt i elevens uddannelsesplan.
- Arbejdet med skolevejledning og praktikerkåringer skal kvalificeres som redskaber til at sikre bedre oplæringskvalitet og dialog med konkret udgangspunkt i elevens oplæring og personlige uddannelsesplan. Praktikvirksomheder kan således anvende Elevplan ved udarbejdelse af praktikerkåring efter praktikperioderne.
- Dialogen mellem skole og praktikvirksomhed kan udbygges i form af undervisningsprojekter, der forbinder oplæring i praktikken og på skole (Praktikum).
- Det skal konkret undersøges, hvordan bedømmelse af eleverne kan kvalificeres, så det på bestemte tidspunkter i hovedforløbet kan opgøres, om eleven når de mål, der er sat for uddannelsen.
- Dialog og samtidig ajourføring af lærernes kompetencer kan desuden ske i form af besøg og virksomhedsophold for de lærere, der underviser i skoleperioderne i uddannelsernes hovedforløb.

Endelig skal udvalget anbefale, at reglerne i Hovedbekendtgørelsen om kvalitet gennemgås med henblik på at synliggøre og styrke arbejdet med kvalitet i elevernes oplæring i praktikdelen.

Ad punkt 7.

De faglige udvalg skal arbejde med centrale indsatsområder, der skal medvirke til det samlede løft af kvaliteten.

Ad punkt 8.

Bedre kvalitet i skolepraktik skal sikres, ved at de faglige udvalg får mulighed for indseende med skolernes gennemførelse af skolepraktik, herunder bedømmelse af eleverne.

Ad punkt 9.

Skolerne skal på baggrund af selvevalueringer kvalificere og synliggøre arbejdet med kvalitetssikring og kvalitetsudvikling.

Se under punkt 6 ovenfor.

Se under punkt 2 ovenfor.

Udvalget har med tilfredshed noteret sig, at Undervisningsministeriet fremover vil stille nedenstående krav til skolerne:

- Skolerne skal i forbindelse med Flerårsaftale for de erhvervsrettede ungdomsuddannelsers rapportering for 2006 kort beskrive og offentliggøre skolens kvalitetssystematik. Denne afrapportering finder sted primo 2007.

- Skolerne skal desuden udarbejde årlige handlingsplaner for de evalueringer, skolerne vil gennemføre, inklusive formulering af mål og fremlæggelse af resultater på udvalgte områder (gennemførelse/frafald, praktikpladser, elev/lærer-ratio, lærernes kompetenceudvikling). Skolen skal desuden fremover udarbejde og offentliggøre en opfølgingsplan på baggrund af skolens gennemførte evalueringer, idet udgangspunktet skal være de indsatsområder, som elevernes evaluering af undervisningen har peget på.
- Det forudsættes, at skolerne i fastlæggelse af deres handlingsplaner for evalueringer specifikt fokuserer på elevernes gennemførelse, på opnåelse af tilfredsstillende kompetencer, på indgåede praktikaftaler, på materialer og udstyr, på undervisningsmiljø og elevtrivsel samt inddrager praktikvirksomhederne i en gensidig dialog. Det er op til skolerne at fastsætte metoderne, idet der dog kan peges på tilfredshedsundersøgelser, systematiske besøg af faglærere i virksomhederne vedrørende elever i praktik for at sikre en god dialog.
- Der skal indføres regler om kvalitetssystematik i de grundlæggende social- og sundhedsuddannelser og landbrugsuddannelserne. I forbindelse med reformarbejdet vil også reglerne om kvalitet, der fremgår af Hovedbekendtgørelsens kapitel 2, blive taget op til gennemsyn.

Ad punkt 10.

Skolerne skal aktivt i samarbejde med de lokale uddannelsesudvalg kvalitetsudvikle pædagogik og læringsaktiviteter.

Udvalget skal pege på, at et samarbejde mellem skolens bestyrelse og daglige ledelse og de lokale uddannelsesudvalg blandt andet kan styrkes ved, at de lokale uddannelsesudvalg systematisk informeres om og inddrages i drøftelser af skolens mål, indsats og resultater som led i skolens årshjul. Fokus skal være på centrale indsatsområder som elevernes gennemførelse, opnåelse af tilstrækkelige kompetencer, trivsel og engagement, skolens praktikpladsindsats og skolepraktik. Det bør være et obligatorisk punkt, at skolen med de lokale uddannelsesudvalg drøfter skolens samarbejde med praktikvirksomhederne og inddrager de lokale uddannelsesudvalg i udarbejdelsen af skolens lokale undervisningsplan. Det skal blandt andet ske, ved at de lokale uddannelsesudvalg aktivt deltager i udformningen af den lokale undervisningsplan.

Der skal desuden ske en systematisk involvering af de lokale virksomheder, herunder praktikvirksomheder, i undervisningen og i bedømmelsen af eleverne ved de afsluttende prøver. Det kan blandt andet ske ved i højere grad at formulere undervisningsaktiviteter, der forbinder mål fra praktikdelen med opgaver og læring i skoleperioderne, jvf. punkt 6.

Ansvar for lærernes kompetenceudvikling er et ansvar for skolens bestyrelse og ledelse. Udvalget opfordrer til, at skolerne systematisk

Ad punkt 11.

Det bør være et mål, at alle skoler indgår i benchmarking på lokalt, regionalt og internationalt niveau.

Ad punkt 12.

De lokale uddannelsesudvalg skal i samarbejde med skolerne videregive erfaringer med og forslag til forbedring af uddannelserne og praktikpladssituationen til de faglige udvalg og UVM, som skal medvirke til, at relevant viden og erfaring spredes.

vurderer de ændrede kvalifikationskrav, som den teknologiske udvikling, udviklingen i den globale arbejdsdeling og udviklingen blandt de unge indebærer. Udvalget opfordrer endvidere til, at skolerne medtænker den positive effekt af, at lærere på tværs af skolerne mødes i faglige og pædagogiske miljøer, for eksempel gennem faglige kurser og gennem censorvirksomhed.

Et stort antal erhvervsskoler indgår allerede i netværk. Udvalget anbefaler, at også det systematiske arbejde med kvalitet og resultatvurdering bør indgå i skolernes netværkssamarbejde. Det vil forudsætte, at skolerne, eventuelt i samarbejde med de faglige udvalg, udarbejder metoder, der gør det muligt at spejle sig i hinandens resultater og på den baggrund udvikle sin praksis. Elever, lærere og lokale uddannelsesudvalg skal involveres i dette arbejde.

Udvalget har noteret sig, at Undervisningsministeriet som et punkt i Flerårsaftalen for 2006 tilskynder skolerne til at indgå i netværkssamarbejde om kvalitetssikring og udvikling.

En række skoler har gode erfaringer med samarbejde. Der gennemføres i sådanne benchmarksamarbejder systematiske tilfredshedsundersøgelser blandt elever og virksomheder ud fra fælles spørgerammer og spørgsmål. Dette muliggør sammenligning og benchmarking af resultaterne og giver grundlag for en dialog og refleksion på den enkelte skole og dens afdelinger og mellem skolerne indbyrdes. Det er udvalgets opfattelse, at dette vil medvirke til at sikre udviklingsperspektiv i kvalitetsarbejdet.

Udvalget anbefaler, at de lokale uddannelsesudvalg over for skolerne tager initiativ til forslag om, hvordan skolerne bedre kan servicere de lokale uddannelsesudvalg på en måde og med materiale, så der bliver tale om en reel dialog.

Skolerne kan for eksempel mere systematisk informere de lokale uddannelsesudvalgt om skolens mål, indsats og resultater som led i skolens årshjul (Strategi, Målsætninger, Budget, Resultater og Opfølgning). Fokus skal være på centrale indsatsområder som elevernes gennemførelse, opnåelse af tilstrækkelige kompetencer i såvel skoledel som praktikdel, trivsel og engagement, skolens praktikpladsindsats og skolepraktik. Det er et obligatorisk punkt, at skolen med de lokale uddannelsesudvalg drøfter skolens samarbejde med praktikvirksomhederne og opfølgingsplaner på baggrund af de evalueringer, skolen gennemfører.

Det er endvidere udvalgets opfattelse, at de lokale uddannelsesudvalg i højere grad skal inddrages aktivt i udmøntningen af den lokale undervisningsplan, herunder at eleverne når de fastsatte mål, at der er lærere til stede ved alle undervisningsaktiviteter, samt at det planlagte arbejde for eleven under skoleperioderne svarer til arbejdstiden for en fuldtidsbeskæftiget på arbejdsmarkedet. Undervisningsministeriet skal føre tilsynet hermed.

Udvalget skal anbefale, at de faglige udvalg igangsætter et initiativ, der kan klarlægge, hvordan medlemmer af de lokale uddannelsesudvalg bedre rustes til opgaven. De lokale uddannelsesudvalg skal opsamle resultater, om hvordan uddannelsen fungerer, og informationerne videregives til de faglige udvalg. Metoderne herfor er forskellige afhængigt af uddannelsens størrelse og spredning på antal skoler, men det er udvalgets opfattelse, at der for alle erhvervsuddannelser bør være fastlagt en metode for, hvordan information fra det lokale niveau videregives til de faglige udvalg.

Ad punkt 13.

Praktikvirksomhederne skal gennem samarbejde med skolerne aktivt inddrages i kvalitetssikring og -udvikling.

Udvalget anbefaler, at der udarbejdes en skabelon for udvikling og udbredelse af virksomhedsnære projekter, så det ved afslutning af udvalgte skoleperioder kan afprøves, om eleverne opfylder de kompetencemål, der er for uddannelsen på bestemte tidspunkter og fastsat i den lokale undervisningsplan. Afprøvningen skal indeholde såvel praktikmål som mål for skoleundervisningen. Projekterne skal tage udgangspunkt i områdefagene, og hvor det er muligt og relevant også inddrage kernekompetencer fra grundfagene, jævnfør ovenfor punkt 6 og 7.

Praktikvirksomhederne syn på elevernes oplæring og kompetence-tilegnelse skal mere systematisk indhentes og vurderes. Det kan ske i form af skolernes systematiske besøg i praktikvirksomheden, idet der udvikles en spørgeramme, der kan anvendes. Det kan også ske i form af, at skolerne, eventuelt sammen med de faglige udvalg, udformer spørgeskemaundersøgelser til eleverne og virksomhederne.

De faglige udvalg og skolerne bør arbejde sammen om udvikling af redskaber i form af spørgeskemaundersøgelser, der dels har en kerne af fælles spørgsmål, dels giver skolerne og de faglige udvalg mulighed for sektortilpassede spørgsmål (kendes fra AMU-kvalitet og ES-benchmarknetværket blandt 31 erhvervsskoler).

Ad punkt 14.

De faglige udvalg skal medvirke til, at der udvikles metoder og redskaber, der kan understøtte virksomhedernes aktive medvirken i kvalitetsarbejdet.

Se under punkt 6 og 7 ovenfor.

Ad punkt 15.

Grundforløbet overvåges gennem udvalgte nøgleindikatorer.

Udvalget besluttede i forbindelse med tilrettelæggelsen af arbejdet med at konkretisere forslagene til hovedprincipper, at dette forslag med fordel kunne overgå til direkte bearbejdning i Undervisningsministeriet og med løbende orientering til udvalget.

Ad punkt 16.

REU skal følge kvaliteten i erhvervsuddannelserne generelt, herunder resultaterne af det indikatorbaserede tilsyn og komme med indstilling til UVM om opfølgning.

Udvalget besluttede i forbindelse med tilrettelæggelsen af arbejdet med at konkretisere forslagene til hovedprincipper, at dette forslag med fordel kunne overgå til direkte bearbejdning i Undervisningsministeriet og med løbende orientering til udvalget.

Ad punkt 17.

REU vil blive inddraget i arbejdet med at supplere de overordnede, tværgående kvalitetsindikatorer med relevante sektorspecifikke indikatorer.

Udvalget besluttede i forbindelse med tilrettelæggelsen af arbejdet med at konkretisere forslagene til hovedprincipper, at dette forslag med fordel kunne overgå til direkte bearbejdning i Undervisningsministeriet og med løbende orientering til udvalget.

Ad punkt 18.

Der udvikles prøveformer, der i højere grad inddrager problemstillinger, eleven arbejder med i praktiktiden, for at styrke samarbejdet mellem skole og praktikvirksomhed og sikre en praksisnær og relevant afprøvning.

Dette forslag til hovedprincip er behandlet i kapitel 3.9.

3.11. Grundforløb

Udvalgets kommissorium vedrørende grundforløbet

Udvalget har for så vidt angår struktureringen af grundforløbet blandt andet haft til opgave at:

- Stille forslag til, hvordan skolerne kan få større frihedsgrader, så undervisningen i grundforløbet inden for centralt fastsatte mål og rammer bliver mere praksisnær og vedkommende for alle elever.

Baggrund

Udgangspunktet for udvalgets overvejelser er dels, at slutniveauerne i erhvervsuddannelserne ikke må svækkes, dels at der må forventes en større differentiering i elevgruppen, som følge af at 95 procent af en ungdomsårgang i 2015 skal gennemføre en ungdomsuddannelse.

Der vil således forekomme både afklarede elever, herunder elever som har indgået en uddannelsesaftale, og uafklarede elever, som ikke har indgået uddannelsesaftale.

Slutniveauet må ikke svækkes for at få flere elever igennem.

Eleverne er forskellige og kan derfor have behov for forskellige forløb for at opnå samme mål.

Endvidere vil elevernes forudgående skolekvalifikationer være forskellige. Nogle vil have svage forudgående kvalifikationer (for eksempel sent ankomne unge af anden etnisk baggrund end dansk), nogle kommer direkte fra folkeskolens 9. eller 10. klasse, og andre har afsluttet en gymnasial uddannelse eller en anden ungdomsuddannelse.

Ligeledes vil deres erhvervs- og livserfaring spænde fra elever, som ikke har anden baggrund end folkeskolen, til elever, som har fungeret adskillige år på arbejdsmarkedet.

Endelig vil der være elever med særlige behov, som der blandt andet med henblik på at undgå frafald skal tages særlig hensyn til.

Grundforløbet tjener derfor samlet set meget forskellige formål for forskellige grupper af elever. Dette forhold skal der i højere grad tages højde for i tilrettelæggelsen af grundforløbene.

Skolerne skal have større frihedsgrader til at tilrettelægge grundforløbet.

Udvalget vurderer, at opgaven kun kan løftes, hvis skolerne får større frihedsgrader og aktivt bruger disse til at tilrettelægge grundforløbet helheds- og projektorienteret og blandt andet derved bliver mere elev- og praksisnært og fleksibelt i forhold til den store variation i forudsætninger hos eleverne.

Grundforløbets varighed spænder i dag fra 10 til 76 uger. Der har i udvalget været fremført synspunkter om, at der i forbindelse med en given uddannelse kan udvikle sig behov for grundforløb, hvor eleven når et højere kompetenceniveau, end der kan nås inden for de rammer, der i dag er gældende for den pågældende uddannelses grundforløb, ligesom der også kan være uddannelser, hvor der kan være behov for kortere grundforløb.

Udvalgets forslag til hovedprincipper for grundforløbet

Med det formål at gøre grundforløbet mere fleksibelt og praksisnært for eleverne foreslår udvalget, idet der i øvrigt henvises til udvalgets anbefalinger i afsnittet om praktikpladser, følgende hovedprincipper for ændring af grundforløbet:

1. Grundforløbet skal fortsat være en fleksibel praksisnær indledende del af en erhvervsfaglig uddannelse og være grupperet i indgange, der samler beslægtede uddannelser.
2. Grundforløbet skal indeholde en tilrettelæggelse og en undervisning, der på baggrund af arbejdsmarkedets behov tilgodeser, at eleven tidligt møder faget med henblik på dels at blive arbejdsmarkeds- og jobparat, dels at mindske frafaldet. Endvidere skal grundforløbet imødekomme den enkelte elevs ønsker, behov og muligheder for at opnå erhvervsfaglige, almene og personlige kvalifikationer og kompetencer med henblik på at fortsætte i skoledelen af en uddannelses hovedforløb. Grundforløbet skal endvidere kunne bidrage til at supplere kvalifikationer med hensyn til studiekompetence.

3. Grundforløbet skal give elever mulighed for uddannelsesmæssig progression med henblik på fortsættelse i skoledelen af uddannelsens hovedforløb. Elever uden uddannelsesaftale skal endvidere gives grundlag for opnåelse af uddannelsesaftale.
4. Kompetencevurderingen skal styrkes ved indgangen til grundforløbet med henblik på bedre tilrettelæggelse af uddannelsesforløbet og styrket afklaring af elevernes uddannelsesønsker og -muligheder, herunder eventuelt andre erhvervsrettede uddannelser.
5. Skolen skal kunne tilrettelægge og udbyde korte grundforløb for elever med et afklaret, realistisk uddannelsesvalg og elever med uddannelsesaftale eller forudgående uddannelse eller med længere tids relevant erhvervs erfaring.
6. Skolen skal kunne tilrettelægge og udbyde længere strukturerede grundforløb for for eksempel uafklarede elever og elever med svage forudgående kvalifikationer. Det kan for eksempel være særlige forløb for elever, som har brug for mere stabile sociale rammer om undervisningen, det vil sige fast strukturerede forløb, der rummer færre valgsituationer, som for enkelte elever kan være svære at overskue. Sådanne særligt tilrettelagte grundforløb kan også rette sig mod elever af anden etnisk baggrund end dansk, der har brug for undervisning i dansk sprog-, kultur- og samfundsforståelse for bedre at kunne tilpasse sig fagsproget i den pågældende uddannelse.
7. Grundforløbets indhold fastsættes som hidtil i en grundforløbsbekendtgørelse og på baggrund af kompetencemål, som skal være opfyldt, for at eleven kan optages i en uddannelses hovedforløb.
 - 7.1. De faglige udvalg indstiller til Undervisningsministeriet kompetencemål, som skal være opfyldt, for at eleven kan fortsætte i skoledelen af uddannelsens hovedforløb, og som elever, der har opfyldt undervisningspligten i henhold til folkeskoleloven, skal kunne opnå inden for samme tidsramme som i dag.
 - 7.2. Undervisningsministeriet fastsætter regler for og krav til fastsættelse af kompetencemål. For at understøtte en helheds- og projektorienteret undervisning i grundforløbet – og i hovedforløbet, skal målene i grundfagene i højere grad beskrives som kompetencemål.
 - 7.3. Med henblik på elevens opnåelse af erhvervsfaglige kvalifikationer og personlige kompetencer tilrettelægger skolen undervisningen i grundforløbet inden for de af Undervisningsministeriet fastsatte økonomiske rammer og godkendte kompetencemål.

- 7.4. Skolens vurdering, af om en elev har nået målene i grundforløbet, tager afsæt i et obligatorisk afsluttende projekt, som omfatter de relevante kompetencer i forhold til det eller de hovedforløb, eleven ønsker at kunne fortsætte i.
8. Det webbaserede system Elevplan skal – for så vidt angår de tekniske og merkantile erhvervsuddannelser – gøres obligatorisk for skolerne og anvendes med henblik på sikring af grundforløbets kvalitet og elevens kompetencevurdering. Det forudsættes, at Elevplan videreudvikles med hensyn til optimering af bruger- og aftageranvendelighed på alle niveauer i et tæt samarbejde med alle interessenter på området. Jævnfør endvidere anbefalingerne i afsnit 3.8. For de øvrige erhvervsrettede uddannelser bør der arbejdes for, at dette værktøj i samarbejde med relevante parter inden for en kortere tidshorisont kan tilpasses disse.
9. Grundforløbet overvåges gennem udvalgte nøgleindikatorer.
10. Udvalget skal i det videre arbejde analysere mulighederne for at skabe indgange, inden for hvilke uddannelserne i højere grad er fagligt beslægtede, samtidig med at uddannelsernes geografiske tilgængelighed fastholdes.

Appendiks til kapitel 3.11.

Udvalget har i anden fase af arbejdet konkretiseret en række af ovenstående anbefalinger således:

Ad 1.

Grundforløbet skal fortsat være en fleksibel, praksisnær indledende del af en erhvervsfaglig uddannelse og være grupperet i indgange, der samler beslægtede uddannelser.

Udvalget har tidligere peget på, at grundforløbet skal være en fleksibel, praksisnær indledende del af en erhvervsfaglig uddannelse. Det betyder blandt andet, at undervisningen i alle fag i de erhvervsrettede uddannelser skal være så praksisnær som muligt. Grundfagene bør kompetencebeskrives og gennemføres i tæt tilknytning til uddannelsens øvrige fag og ud fra de praksissammenhænge, hvor fagenes faglighed kommer til anvendelse. Den afsluttende helhedsvurdering, af om eleven har nået grundforløbets mål, skal derfor tage afsæt i gennemførelse af et afsluttende projekt, der inddrager fagene i grundforløbet.

Ad 2.

Grundforløbet skal indeholde en tilrettelæggelse og en undervisning, der på baggrund af arbejdsmarkedets behov tilgodeser, at eleven tidligt møder faget med henblik på dels at blive arbejdsmarkeds- og jobparat, dels at mindske frafaldet. (Se hele teksten ovenfor).

Udvalget vurderer, at udvalgets forslag til hovedprincip er tilstrækkelig konkretiseret til at danne grundlag for det videre arbejde.

Ad punkt 3.

Grundforløbet skal give elever mulighed for uddannelsesmæssig progression med henblik på fortsættelse i skoledelen af uddannelsens hovedforløb. (Se hele teksten ovenfor).

Ad punkt 4.

Kompetencevurderingen skal styrkes ved indgangen til grundforløbet med henblik på bedre tilrettelæggelse af uddannelsesforløbet og styrket afklaring af elevernes uddannelsesønsker og -muligheder, herunder eventuelt andre erhvervsrettede uddannelser.

Udvalget vurderer, at udvalgets forslag til hovedprincip er tilstrækkelig konkretiseret til at danne grundlag for det videre arbejde.

Udvalget finder, at erhvervsskolernes vejledning om uddannelses-, praktik- og erhvervsmuligheder skal styrkes i erhvervsuddannelsernes grundforløb. Det skal blandt andet ske ved tilbud om korte praktikophold i virksomheder for elever, der begynder ad skoleadgangsvejen. De korte ophold skal have til hensigt dels at bidrage til elevernes afklaring af uddannelsesvalg, dels at skabe kontakt til virksomheden og åbne døren for en praktikaftale. Udvalget skal anbefale, at Undervisningsministeriet efter indstilling fra REU fastsætter en øvre tidsramme for sådanne korte praktikophold. Skolerne skal differentiere deres vejledning, så elever, der har valgt uddannelser, som er vanskelige at realisere for den enkelte, tidligt i forløbet vejledes om andre mere realistiske muligheder, mens elever med realistiske uddannelsesvalg udfordres mindre i deres valg.

Det er udvalgets opfattelse, at skolerne skal forpligtes til at gennemføre en styrket opsøgende indsats i forhold til elever med særlige behov og deres forældre. I den samlede vejledningsindsats skal skolerne på en systematisk måde indtænke muligheden for brug af mentorer og social og psykologisk bistand i samarbejde med kommuner og UU-centre.

Det er endvidere udvalgets opfattelse, at erhvervsskolernes samarbejde med UU-centrene skal styrkes. Skolernes gennemførelsesvejledning skal begynde tidligt i indslusningsfasen i form af informationsarrangementer, kontaktlærersamtaler, besøg på skolen etc. For elever, der må formodes at have særlige behov for støtte i gennemførelsen af erhvervsuddannelsen, etableres en tæt kontakt i overgangen fra tidligere skoleform mellem UU og erhvervsskolen. Således kan det sikres, at det bedst mulige uddannelsesforløb fra første færd kan tilrettelægges ud fra den unges forudsætninger under inddragelse af de mange nye muligheder for tilrettelæggelse af en erhvervsuddannelse (mesterlære, traineeforløb, særligt tilrettelagt grundforløb, individuelt tilrettelagt erhvervsuddannelse, erhvervsgrunduddannelsen med videre).

Ad punkterne 5-6.

Om særlige grundforløb. (Se den hele teksten ovenfor).

Det er udvalgets opfattelse, at skolernes skal forpligtes til at tilbyde sådanne særligt tilrettelagte grundforløb i form af grundforløbspakker. Dette skal ske ved regelfastsættelse og følges op af en omfattende indsats med eksempler på god praksis på området, ligesom der bør ydes støtte til netværk på de enkelte indgangsområder. Hvis en skole

ikke er i stand til at løfte opgaven alene, må den indgå samarbejde med andre skoleformer. Grundforløbspakker kan således tilrettelægges i samarbejde med eksterne samarbejdspartnere, herunder produktionsskoler og sprogskoler. Grundforløbspakker skal annonceres, så elever, forældre og vejledere kan inddrage disse i overvejelserne inden uddannelsesstart.

Det er udvalgets opfattelse, at de forskellige tilrettelæggelsesformer vil stille krav til skolerne om i langt højere grad at skulle kompetenceafklare den enkelte unge ved indgangen af grundforløbet, herunder i hvilket omfang en elev kan få merit for dele af eller hele grundforløbet på baggrund af tidligere erhvervede kompetencer.

Udvalget skal anbefale, at en sådan kompetenceafklaring forsøges afsluttet senest to uger efter påbegyndelse af grundforløbet.

Udvalget skal anbefale, at der udvikles fælles værktøjer til kompetenceafklaring, eksempelvis i relation til Elevplan.

Ad punkt 7.

Grundforløbets indhold fastsættes som hidtil i en grundforløbsbekendtgørelse og på baggrund af kompetencemål, som skal være opfyldt, for at eleven kan optages i en uddannelses hovedforløb. (Se hele teksten ovenfor).

Dette forslag til hovedprincip er konkretiseret i appendiks til kapitel 3.8.

For så vidt angår anbefalingen, om at målene i grundfagene i højere grad beskrives som kompetencemål, har udvalget tilsluttet sig den plan for arbejdet hermed, som Undervisningsministeriet har forelagt på 11. udvalgs møde. (Se bilag 8).

Ad punkt 8.

Det webbaserede system Elevplan skal – for så vidt angår de tekniske og merkantile erhvervsuddannelser – gøres obligatorisk for skolerne og anvendes med henblik på sikring af grundforløbets kvalitet og elevens kompetencevurdering.

Dette forslag til hovedprincip er konkretiseret i appendiks til kapitel 3.8.

Ad punkt 9.

Grundforløbet overvåges gennem udvalgte nøgleindikatorer.

Dette forslag til hovedprincip er konkretiseret i appendiks til kapitel 3.10.

Udvalget har endvidere fra Udvalget om at alle unge gennemfører en ungdomsuddannelse haft i opdrag at se på, hvordan skolernes undervisningsmiljø styrkes.

Udvalget skal i den sammenhæng udtale, at når flere unge i fremtiden skal fastholdes i ungdomsuddannelse, er det afgørende, at de allerede fra starten af grundforløbet møder et skole- og undervisningsmiljø, som giver dem oplevelsen af et socialt og fagligt tilhørsforhold til uddannelsen og faget.

Senest har en undersøgelse fra Dansk Center for Undervisningsmiljø, DCUM, påvist, at især et godt socialt undervisningsmiljø på skolen er vigtigt for fastholdelse af eleverne i grundforløbet. Udvalget skal derfor opfordre til, at en styrkelse af indsatsen på dette område bliver medtænkt, når skolerne skal planlægge grundforløbene.

Udvalget skal anbefale, at der igangsættes forsøgs- og udviklingsvirksomhed, med henblik på at skolernes arbejde med at sikre et godt socialt arbejdsmiljø intensiveres.

Ad punkt 10.

Udvalget skal i det videre arbejde analysere mulighederne for at skabe indgange, inden for hvilke uddannelserne i højere grad er fagligt beslægtede, samtidig med at uddannelsernes geografiske tilgængelighed fastholdes.

Udvalget har i det videre arbejde valgt at konkretisere forslag til hovedprincipper om indgange til uddannelserne, adgangsbegrænsning og uddannelsesgaranti som et samlet hele.

Udvalget har endvidere lagt den politiske aftale om Fremtidens velstand og velfærd til grund for arbejdet. Aftalen omfatter blandt andet, at der i fremtiden skal være 10 til 12 indgange til de grundlæggende erhvervsrettede uddannelser, og aftalen indeholder desuden også elementer om uddannelsesgaranti og adgangsbegrænsning.

Indgange

Udvalget mener, at den mere differentierede indgangsstruktur skal ses som et væsentligt redskab til at skabe et mere overskueligt og gennemskueligt system af erhvervsuddannelser for elever, forældre, virksomheder og andre brugere. Indgangsstrukturen skal videre give bedre rammer for, at elever kan møde det erhvervsrettede sigte med uddannelserne tidligt i grundforløbet, samt at undervisningen i grundforløbene kan tilrettelægges helhedsorienteret og praksisnært.

Udvalget anbefaler på den baggrund, at indgangene så vidt muligt skal sammensættes af uddannelser, som kommende elever vil kunne se som hængende naturligt sammen. Sammensætningen skal endvidere give mulighed for, at indgangene skal kunne gives en kort og enkel betegnelse, som rammende dækker uddannelserne i indgangen. Indgangene skal som hidtil kunne udbydes med passende geografisk dækning, således at indgangene principielt er tilgængelige overalt i landet.

Udvalget anbefaler herudover, at den enkelte indgang først og fremmest sammensættes af uddannelser, der har et funktions- og kompetencefællesskab. Branchemæssige fællesskaber eller organisatoriske forhold på arbejdsmarkedet bør ikke i sig selv kunne begrunde dannelsen af en indgang.

Herudover skal der ved sammensætningen af indgange tages hensyn til, at uddannelserne i indgangen tilsammen er rummelige med hensyn til tilbud om forskellige niveauer og trin. Desuden skal sam-

mensætningen give mulighed for at udmønte en uddannelsesgaranti, jævnfør nedenfor, til de unge, der er begyndt på et grundforløb i indgangen.

Udvalget vurderer, at der kan være behov for at etablere grupperinger af uddannelser inden for indgangen, såkaldte uddannelsesfamilier, hvor beslægtede populære og oversøgte uddannelser samles, og som der primært kun kan opnås adgang til for elever, der har indgået en uddannelsesaftale. Herudover kan der i særlige tilfælde gives adgang for elever uden uddannelsesaftale gennem optag inden for en fastsat kvote, når det er begrundet i hensynet til at dække arbejdsmarkedets behov for uddannet arbejdskraft. Anvendelse af dette følges nøje i forhold til udviklingen i antallet af uddannelsesaftaler. Der kan som eksempel på en sådan familiedannelse peges på de nuværende kreative medieuddannelser i indgangen Teknologi og kommunikation. Udvalget skal anbefale, at uddannelsesfamilier kun anvendes i disse tilfælde, da de mindsker overskueligheden, fleksibiliteten og elevernes faglige mobilitet.

Såfremt der etableres uddannelsesfamilier, anbefaler udvalget, at uddannelsesgarantien, jævnfør nedenfor, gælder inden for den pågældende familie.

Udvalget anbefaler, at grupperingen af uddannelser i indgange samt fastsættelse af betegnelserne på indgangene skal ske som hidtil, det vil sige, at undervisningsministeren fastsætter dette efter indstilling fra Rådet for de Grundlæggende Erhvervsrettede Uddannelser. Udvalget anbefaler, at der gennemføres et mindre analysearbejde, som kortlægger en række eksempler på funktions- og kompetencefællesskaber, der kan indgå i beslutningsprocessen om etablering af indgange.

Udvalget anbefaler videre, at det fortsat er de faglige udvalg, som henfører uddannelserne til indgangene. Det bør fremover være en hovedregel, at en uddannelse tilknyttes én indgang. Men der skal herudover være mulighed for at kunne begynde på uddannelsens hovedforløb fra andre relevante indgange. Det skal fremgå synligt, hvilke andre indgange en elev kan påbegynde et givet hovedforløb fra, eventuelt efter supplerende undervisning af begrænset omfang.

Udvalget har særskilt drøftet placeringen af de grundlæggende social- og sundhedsuddannelser i en ny indgangsstruktur. Udvalget anbefaler, at der etableres en indgang, som omfatter de sundhedsorienterede uddannelser, herunder eventuelt uddannelser fra den nuværende indgang Service inden for erhvervsuddannelserne.

Uddannelsesgaranti

Udvalgets drøftelser har taget afsæt i, at den politiske aftale om

Fremtidens velstand og velfærd indebærer, at den nuværende uddannelsesgaranti skal udvides. Elever, der er egnede, mobile og aktivt praktikpladssøgende skal have sikkerhed for at kunne færdiggøre en uddannelse inden for den indgang, eleven har påbegyndt.

Udvalget skal i den forbindelse pege på, at vejledningen af den enkelte unge om uddannelsesgarantiens indhold, og om hvordan den udløses, er afgørende. Uddannelsesgarantien som begreb skal være meget tydelig for de unge og understøttes med tidlig og kvalificeret vejledning. Dette stiller krav til vejledningen både i grundskolen, i overgangen mellem grundskole og ungdomsuddannelse (Ungdommens Uddannelsesvejledning) og til den vejledning, som den enkelte elev modtager i begyndelsen af grundforløbet. Vejledning om uddannelsesgarantien bør indgå som en integreret del af udarbejdelsen af elevens første uddannelsesplan.

Udvalget har drøftet anvendelsen af skolepraktik som element i en forstærket uddannelsesgaranti. Der er i udvalget enighed om, at skolepraktik kan modvirke konjunkturudviklingens betydning for at kunne gennemføre en erhvervsuddannelse. Der i udvalget endvidere enighed om, at skolepraktik fortsat kun bør anvendes på områder, hvor der er gode beskæftigelsesudsigter, således at den enkelte unge ikke bliver vejledt ind i et forløb, som med stor sandsynlighed fører til ledighed efter afsluttet uddannelse.

Udvalget har endvidere drøftet vigtigheden af at højne kvaliteten af skolepraktiktilbuddet, og hvorledes denne kvalitet udvikles og sikres bedre. Udvalget skal i den forbindelse anbefale, at der iværksættes et koordineret forsøgs- og udviklingsarbejde, hvori blandt andet kan indgå afdækning af betydningen af forskellige former for produktion af varer og tjenesteydelser som del af skolepraktikken, skolers mulighed for inddragelse af virksomheder i løsningen af delopgaver, regionalt skolesamarbejde om udbud af skolepraktik med videre, uden at skolerne derved påfører erhvervslivet ubillig konkurrence.

Det er endvidere udvalgets opfattelse, at kvalifikationerne hos lærere og instruktører i skolepraktik er medvirkende til at fremme indgåelse af restlæreaftaler, og til at beskæftigelsesfrekvensen efter afsluttet uddannelse hæves. Udvalget skal derfor opfordre skolerne til at sikre, at undervisere og instruktører i skolepraktik løbende opkvalificeres, blandt andet gennem virksomhedskontakt, jævnfør i øvrigt kapitel 3.9. om samarbejdet mellem skoler og virksomheder, herunder om partnerskabsaftaler.

Udvalget har også drøftet betydningen af, at de faglige udvalg og i særlig grad de lokale uddannelsesvalg har indsiget i skolernes gennem-

førelse af skolepraktik. Udvalget skal i den sammenhæng anbefale, at reglerne ændres, så skolerne fremover i den lokale uddannelsesplan skal redegøre for indholdet i skolepraktikken og praktikbedømmelsen af skolepraktikelever.

Adgangsbegrænsning

Udvalget har drøftet, hvorledes der kan etableres adgangsbegrænsning til uddannelser, hvor søgningen overstiger det forventede behov for uddannet arbejdskraft. Udvalget finder, at adgangsbegrænsning skal etableres på en måde, som modvirker, dels at de unge skuffes undervejs i deres uddannelsesforløb, dels at de unge påbegynder uddannelser, der fører til ledighed. Udvalget finder endvidere, at adgangsbegrænsning bør etableres, så skolernes rammer for at tilbyde eleverne helhedsorienteret og integreret undervisning er bedst mulige.

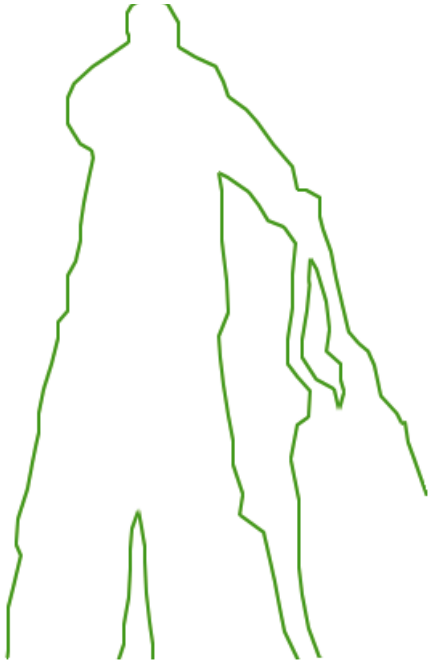
Udvalget anbefaler på denne baggrund, at:

- Adgangsbegrænsning skal for at begrænse urealistisk stor søgning til modeuddannelser træde i kraft allerede ved indgangen, herunder til en uddannelsesfamilie.
- Herudover skal der til adgangsbegrænsede indgange eller uddannelsesfamilier i særlige tilfælde kunne gives adgang for elever uden uddannelsesaftale gennem optag inden for en fastsat kvote, når det er begrundet i hensynet til at dække arbejdsmarkedets behov for uddannet arbejdskraft.
- Adgangsbegrænsning ved skolepraktik skal kunne anvendes mere dynamisk og ikke kun som hidtil ved brug af 0-kvoter.
- Det skal fortsat være muligt at adgangsbegrænse ved brug af dimensionering af grundforløb/uddannelser.

Vedrørende Velfærdsaftalen:

Udvalget har noteret sig, at der i Velfærdsaftalen indgår en række elementer, der ligger i tråd med udvalgets anbefalinger vedrørende grundforløbet, og skal her især henlede opmærksomheden på, at både en styrket kontaktlærerordning og indførelse af en mentorordning kan medvirke til, at flere af de elever, der påbegynder grundforløbet, også gennemfører dette eller påbegynder et andet ungdomsuddannelsesforløb.

Bilag

Bilag 1. Kommissorium for udvalgets arbejde

Undervisningsministeriet

30. september 2005

J. nr. 038.871.021

Kommissorier for udvalgsarbejde i forlængelse af Globaliseringsrådets drøftelser af erhvervsuddannelserne

1. Baggrunden for udvalgsarbejdet

Regeringen har som mål, at Danmark fortsat skal høre til blandt de rigeste lande i verden og forblive et samfund uden store skel. Derfor skal alle borgere i Danmark kunne udnytte de muligheder, som globaliseringen giver. Vi skal gennem dygtighed, foretagsomhed og innovationsevne gøre os gældende i den skærpede internationale konkurrence og fastholde en høj beskæftigelse.

Det vil få afgørende betydning, at alle unge får en uddannelse, så de kan klare sig på fremtidens arbejdsmarked. Uddannelser som forbereder til en fremtid, hvor efterspørgslen efter ufaglært arbejdskraft vil falde, og hvor kravene til at kunne omstille sig og til at kunne forny sine kvalifikationer vil stige. Erhvervsuddannelserne er helt centrale for, at disse mål kan indfris.

Udvalgsarbejdet skal give konkrete anvisninger på svar på følgende centrale udfordringer:

Fem centrale udfordringer

1. *Alle unge* skal gennemføre en ungdomsuddannelse. Det har været et mål i mange år og for skiftende regeringer at øge andelen af unge med en ungdomsuddannelse, herunder en erhvervsuddannelse, og der er gennemført mange tiltag for at realisere det. Men det er ikke lykkedes.
2. Der skal være nok *praktikpladser* i virksomhederne. Selv om mange års fald i antallet af praktikpladser er vendt, er det ikke nok. Og behovet vil vokse, idet flere unge skal gennemføre en erhvervsuddannelse, herunder også unge med dårlige forudsætninger.
3. Erhvervsuddannelserne skal indrettes, så de er attraktive og kvaliteten er i top – både i forhold til unge med *gode* faglige forudsætninger og unge med *svage* forudsætninger. Så de dygtigste får større udfordringer og muligheder for videreuddannelse, samtidig med at der skal være realistiske uddannelsstilbud til de svagere elever.
4. Der skal være den rette balance mellem hensynet til *nutidens* og *fremtidens* arbejdsmarked i erhvervsuddannelserne. De unge har brug for konkrete faglige færdigheder, så de kan gå direkte i job efter uddannelse. Men de har også brug for brede, generelle kompetencer, så de er omstillingsparate og kan håndtere voksende krav om fleksibilitet og mobilitet gennem hele deres arbejdsliv.
5. Erhvervsuddannelserne skal følge med udviklingen på arbejdsmarkedet, så *nye brancher og jobområder* dækkes af uddannelse. Vi skal undgå, at udbuddet af uddannelser bestemmes af historiske strukturer på arbejdsmarkedet.

Der er tale om vanskelige problemstillinger, og de overordnede mål kan ikke nås gennem lovgivning eller anden regulering alene. Der er behov for, at alle de, som er involveret i erhvervsuddannelserne og har ansvar for de unges uddannelse fra og med folkeskolen, samles om opgaven. Det stiller store krav til arbejdsmarkedets parter, som i lovgivningen er tillagt meget væsentlige dele af kompetencen til at fastlægge struktur og indhold i uddannelserne. Det er ikke mindst afgørende nødvendigt, at der bliver skabt det nødvendige antal praktikpladser, at antallet af unge, der falder fra en uddannelse, reduceres markant

og at de, som falder fra, får hjælp til at komme videre i uddannelse. Udfordringen er specielt stor i forhold til mandlige indvandrere og efterkommere, der har et særligt stort frafald.

Samtidig er det bydende nødvendigt, at uddannelserne fremtidssikres.

Regeringen nedsætter to udvalg:

- Et udvalg, som skal fremlægge forslag til en handlingsplan for, hvordan man kan nå målet om, at 85 procent og 95 procent af en ungdomsårgang i henholdsvis 2010 og 2015 gennemfører en ungdomsuddannelse. Forslaget skal foreligge ved årsskiftet 2005/06.
- Et udvalg, der skal udarbejde forslag til en fremtidssikring af erhvervsuddannelsernes indhold, struktur og styring. Udvalget skal fremlægge forslag til hovedprincipper senest 1. februar 2006. Udvalget skal herefter konkretisere forslagene og færdiggøre sit arbejde inden udgangen af 2006.

De to udvalgsarbejder vil have en række berøringspunkter. Derfor skal udvalgene koordinere deres arbejde indbyrdes.

Udvalgene skal i deres arbejde tage udgangspunkt i de mere udførlige beskrivelser af udfordringer og løsningsmuligheder, som fremgår af regeringens debatoplæg til Globaliseringsrådet. Udvalgene kan inddrage yderligere problemstillinger og løsningsforslag inden for rammerne af udvalgenes opgaver.

Kommissorierne for de to udvalg fremgår af det følgende.

2. Udvalget om at alle unge gennemfører en ungdomsuddannelse

Udvalget skal udarbejde forslag til en handlingsplan for, hvordan det sikres, at 95 procent af de unge i 2015 (85 procent i 2010) gennemfører en ungdomsuddannelse, og at erhvervsuddannelserne yder et væsentligt bidrag til at realisere denne målsætning.

Forslaget til handlingsplanen skal omfatte forslag til konkrete initiativer på alle relevante områder og i forhold til alle relevante aktører. Herunder skal handlingsplanen give forslag til instrumenter og tiltag, der kan sikre at:

- Kommunalbestyrelserne har og løfter et klart ansvar for, at alle unge får en ungdomsuddannelse.
- Institutioner for ungdomsuddannelser arbejder målrettet for at reducere frafaldet betydeligt.
- Arbejdsgiverne arbejder målrettet for og medvirker til at reducere frafald under hovedforløbene.

Udvalget skal inddrage relevante dele af regeringens aftale af 17. juni 2005 med Dansk Folkeparti og Socialdemokraterne om "*En ny chance til alle*" samt relevante initiativer, der følger af regeringsgrundlaget. Udvalgets forslag skal generelt inddrage de særlige forhold, der gør sig gældende med hensyn til unge med anden etnisk baggrund end dansk.

For så vidt angår **kommunalbestyrelsernes** ansvar skal udvalget blandt andet:

- Stille forslag, der klart placerer et ansvar hos kommunalbestyrelsen, for at alle unge starter på en uddannelse efter folkeskolen. Ansvar skal formuleres i sammenhæng med kommunalbestyrelsens ansvar for folkeskolen og Ungdommens Uddannelsesvejledning samt den planlagte ændring af børnefamilieydelsen som led i det styrkede forældreansvar.
- Stille forslag, der sikrer, at de unge og deres forældre får kvalificeret og målrettet hjælp allerede i folkeskolen til at foretage et realistisk valg af ungdomsuddannelse og samtidig vurdere eksisterende initiativer på området.
- Stille forslag, der sikrer, at alle unge, der falder fra eller er ved at falde fra en ungdomsuddannelse, får hurtig og målrettet hjælp til at fortsætte i en anden uddannelse, og samtidig vurdere eksisterende initiativer på området.
- Undersøge, om kommunerne har den rette økonomiske tilskyndelse til at løfte det udvidede ansvar for de unges uddannelse, og i forlængelse heraf om nødvendigt stille forslag herom.

For så vidt angår **uddannelsesinstitutionernes** ansvar skal udvalget blandt andet

- Vurdere behovet for initiativer, der målretter og styrker elevernes overgang fra grundskole til ungdomsuddannelserne og fører til, at eleverne kommer godt i gang med den valgte ungdomsuddannelse, og i forlængelse heraf komme med forslag til en bedre indsats.

- Fremsætte forslag, der kan fastholde ungdomsuddannelsesinstitutionerne på at nedbringe frafaldet og på at yde et væsentligt bidrag, til at flest muligt unge gennemfører en ungdomsuddannelse, for eksempel gennem økonomiske incitament. Forslagene udarbejdes med inddragelse af forslag fra udvalget om fremtidssikring af erhvervsuddannelserne vedrørende blandt andet indgangene til uddannelserne. Forslagene skal omfatte forbedring af uddannelsesinstitutionernes studiemiljø, så flere elever oplever erhvervsuddannelserne som attraktive.
- Fremsætte forslag, der sikrer, at ungdomsuddannelsesinstitutionernes syn på grundskoleelevernes faglige mangler formidles til den enkelte folkeskole.
- Foreslå en målretning og styrkelse af erhvervsskolernes kontaktlærerordning for at nedbringe frafaldet i grundforløbet samt komme med forslag til forældrekurser for udlændinge med henblik på at styrke fastholdelsen af gruppen af indvandrere/efterkommere.

For så vidt angår **arbejdsgivernes** ansvar skal udvalget:

- Fremsætte forslag, der kan bidrage til at reducere frafaldet i praktiktiden, herunder ved at inddrage gode erfaringer fra erhvervsuddannelser i andre lande med hensyn til at fastholde elever i virksomhedspraktik.

Endvidere skal udvalget:

- Vurdere, om indsatsen kan optimeres ved en ændret, mere omkostningseffektiv anvendelse af ressourcerne, end tilfældet er i dag, for eksempel om produktionsskolernes ressourcer kan anvendes mere effektivt andre steder i de erhvervsrettede ungdomsuddannelser med det formål at hindre frafaldet.
- Stille forslag om en målrettet og styrket indsats, herunder i folkeskolen, for at sikre de unge en basal dannelse, der lever op til de adfærdsmæssige krav, der stilles på arbejdspladserne og i samfundet i øvrigt.
- Desuden stille forslag til, hvordan der kan skabes et forstærket samspil mellem grundskole og ungdomsuddannelsesinstitutionerne om en faglig forberedelse af eleverne til ungdomsuddannelserne.

- Vurdere mulighederne for at styrke forældrenes engagement og støtte i forhold til, at de unge påbegynder og afslutter en uddannelse, hvor de udnytter og udvikler deres evner bedst muligt og sikrer sig en fremtid på arbejdsmarkedet.

Udvalget skal i sit arbejde lægge vægt på initiativer, som ikke indebærer offentlige merudgifter eller øgede omkostninger for erhvervslivet ud over de merudgifter, der følger af større aktivitet på især erhvervsuddannelserne. Udvalget kan dog fremlægge initiativer, der i meget begrænset omfang indebærer merudgifter og indarbejde disse i et samlet forslag til handlingsplan, hvis udvalget vurderer, at disse vil bidrage væsentligt til at realisere målsætningen, om at 95 procent af en ungdomsårgang skal have en ungdomsuddannelse.

Udvalget skal i forslag til handlingsplan – ud fra de enkelte elementers eventuelle udgiftsmæssige konsekvenser og den skønnede virkning i forhold til at realisere målsætningen – foreslå en prioritering af initiativerne. Herunder skal udvalget tage hensyn til, hvordan de enkelte delelementer vil virke i sammenhæng.

Udvalgets sammensætning

Udvalget sammensættes *således*:

- 3 repræsentanter udpeget af Kommunernes Landsforening
- 1 repræsentant udpeget af Dansk Arbejdsgiverforening
- 1 repræsentant udpeget af Håndværksrådet
- 1 repræsentant udpeget af Landbrugsrådet
- 1 repræsentant udpeget af Landsorganisationen i Danmark
- 1 repræsentant udpeget af forstanderforeningerne for produktions-skoler, social- og sundhedsskoler, handelsskoler, tekniske skoler og landbrugsskoler i fællesskab
- 1 repræsentant udpeget af Danske Underviserorganisationers Samråd (DUS)
- 1 repræsentant udpeget af elevforeningerne for de erhvervsrettede ungdomsuddannelser i fællesskab
- 1 repræsentant udpeget af Ministeriet for Flygtninge, Indvandrere og Integration
- 1 repræsentant udpeget af Beskæftigelsesministeriet
- 1 repræsentant udpeget af Økonomi- og Erhvervsministeriet
- 1 repræsentant udpeget af Finansministeriet
- 1 repræsentant udpeget af Undervisningsministeriet (formand)
- 3 særligt sagkyndige medlemmer udpeget af Undervisningsministeriet.

Der kan inddrages ekstern sagkyndig bistand efter behov.

De udpegningsberettigede organisationer kan udpege stedfortrædere med møderet til udvalgets møder.

3. Udvalget om fremtidssikring af erhvervsuddannelserne

Udvalget skal foreslå og begrunde konkrete initiativer, der kan fremtidssikre erhvervsuddannelserne, så disse fortsat kan udfylde rollen som garant for dels uddannelsen af arbejdskraft med grundlæggende erhvervsrettede kvalifikationer, dels sikring af tilstrækkeligt med uddannelses tilbud til unge, og som bygger oven på folkeskolens afgangsniveau.

Udvalget skal tage udgangspunkt i, at fremtidssikrede erhvervsuddannelser blandt andet:

- Som hovedregel er vekseluddannelser og derfor har tilstrækkelig praktikpladskapacitet med en passende faglig og geografisk fordeling.
- Er indrettet med en struktur og med trin- og niveaudeling, både så kvaliteten er i top, og så uddannelserne er attraktive for både unge med gode forudsætninger og unge med mindre gode forudsætninger.
- Opfylder erhvervslivets behov for kompetencer både i nutid og fremtid, herunder behov på nye branche- og jobområder.

For så vidt angår **praktikpladsområdet** skal udvalget blandt andet:

- Stille forslag, til hvordan der kan skabes overensstemmelse mellem behovet for erhvervsuddannede og udbuddet af praktikpladser, herunder hvordan praktikpladsmarkedets konjunkturfølsomhed kan reduceres. Forslaget skal medinddrage alle væsentlige parametres betydning, herunder blandt andet virksomhedernes potentielle uddannelseskapacitet, lønniveauets betydning, betydningen af elevernes alder og etnicitet samt af sammenstød mellem ungdomskulturen og de fremherskende arbejdspladskulturer.
- Stille forslag til øget ansvarliggørelse af virksomhederne og deres ansatte, for eksempel ved at inspirere arbejdsgiver- og erhvervsorganisationerne til at formulere en kollegial kodeks for god praksis eller en kollegialt aftalt pligt for virksomheder, der er medlemmer af organisationer med bestemmende indflydelse på uddannelserne til at oprette et tilstrækkeligt antal praktikpladser.
- Vurdere behovet for en eventuel yderligere omfordeling via Arbejdsgivernes Elevrefusion mellem arbejdsgivere, der henholdsvis opretter og ikke opretter praktikpladser, på baggrund af analyser.
- Undersøge, om der fortsat er barrierer for kombinationsaftaler, hvor flere virksomheder deles om elevuddannelsen, hvor den enkelte virksomhed ikke kan magte opgaven alene.

- Fremsætte forslag, til hvordan søgemønstret kan drejes i retning af brancher med bedre muligheder for at fuldføre en uddannelse for de grupper, herunder indvandrere, som søger uddannelser i brancher med ringe mulighed for praktikplads, og som derfor ikke gennemfører en erhvervsuddannelse.
- Fremsætte forslag, til hvorledes kendskabet til de gældende tilskuds- og hjælpemuligheder skal udbredes, således at et stigende antal elever gennemfører hele eller dele af deres praktikuddannelse i udlandet.
- Fremsætte forslag, til hvorledes virksomheder med udenlandske datter- eller moderselskaber eller med andre udenlandske samarbejdspartnere tilskyndes til at tiltrække elever med den ønskede profil og indstilling ved at tilbyde praktikophold i udlandet.
- Foreslå metoder til øgning af elevernes faglige og geografiske mobilitet.

For så vidt angår uddannelsernes **struktur og trin- og niveaudeling** skal udvalget blandt andet:

- Med det udgangspunkt, at erhvervsuddannelserne skal have klare og veldefinerede indgangsveje, lægge til grund, at der skal være praktiske adgangsveje og en skoleadgangsvej til uddannelserne. De praktiske veje omfatter forpraktik, trainee-ordninger og lignende.
- Stille forslag, hvorefter særlige udviklingsudvalg kan varetage flere af de faglige udvalgs opgaver for derved at sikre nødvendig fornyelse i form af trindeling af eksisterende uddannelser eller nye specialer.
- Fremsætte forslag, til hvordan der kan indføres trindeling af erhvervsuddannelserne, som indebærer, at hver uddannelse som hovedregel indeholder mindst to kompetencegivende niveauer, og hvor det sikres, at trinene har en profil med jobmuligheder og klare muligheder for fortsat uddannelse frem til erhvervsuddannelsens højeste niveau. Forslagene samordnes så vidt muligt med den igangværende udvikling af et europæisk system for kompetenceniveauer til erhvervsuddannelserne, der vil blive kombineret med et fælles pointsystem.
- Fremsætte forslag, der gør det muligt individuelt at tilvælge højere niveauer i enkelte fag end de standardiserede, henholdsvis at fravælge fag, som ikke er en del af kernekompetencen på det pågældende uddannelsestrin.

- Stille forslag, der kan styrke vekseluddannelsernes image eller status i befolkningen i almindelighed og i indvandrerkredse i særdeleshed.
- Vurdere, om der er behov for at fremme egentlige fusioner af de forskellige uddannelses- eller skoleformer inden for det samlede system af erhvervsuddannelser.

For så vidt angår **fremtidens erhvervsuddannelser og deres indhold** skal udvalget blandt andet:

- Fremsætte forslag til nyt samspil mellem en styrket central analyse- og prognosevirksomhed og de faglige udvalgs behovsvurderinger.
- Stille forslag, der kan sikre en hurtigere uddannelsesdækning af nye branche- og jobområder.
- Fremsætte forslag, der skaber sammenhæng mellem de kompetencer, som kan opnås i erhvervsuddannelserne, og de krav, der stilles ved indgangen til relevante videregående uddannelser, således at erhvervsuddannelserne bliver en tydelig adgangsvej til disse videregående uddannelser, og sådan at flere med en erhvervsuddannelse kan gennemføre en videregående uddannelse.
- Foreslå metoder, der sikrer, at de kompetencer, der i stigende grad efterspørges som følge af globaliseringen, ikke udgør en barriere, for at elever med meget forskellige forudsætninger kan gennemføre en erhvervsuddannelse og opnå erhvervskompetence.
- Foreslå ændringer af den nuværende kompetencefordeling mellem Undervisningsministeriet og arbejdsmarkedets parter vedrørende styringen af erhvervsuddannelsernes nærmere indhold, der kan sikre hensynet til at kunne omstille sig til ændrede krav på arbejdsmarkedet.
- Foreslå metoder til en øget internationalisering af erhvervsuddannelserne i de relevante uddannelser blandt andet ved bedre mulighed for at opnå sprogkundskaber og viden om andre kulturer.
- Overveje modeller for mindre detailstyring, mere målstyring og mindre tidsstyring af erhvervsuddannelsernes gennemførelse på skolerne uden forringelse af uddannelsernes kvalitet.
- Foreslå metoder, der kan fremme et dynamisk samspil mellem erhvervsskolerne og virksomhederne i den enkelte skoles lokalområde og faglige område.

- Fremsætte forslag, til hvorledes der som led i mål- og rammestyrelsen foretages resultatvurdering med anvendelse af systematiske evalueringer og målinger af resultatopfyldelse. Institutionernes bruger- og aftagerundersøgelser skal følges aktivt op. Og der skal ske en effektiv opfølgning med henblik på videns- og erfaringsudveksling skolerne imellem samt eventuelt indgreb fra ministeriet som tilsynsførende.
- Stille forslag, til hvordan skolerne kan få større frihedsgrader, så undervisningen i grundforløbet inden for centralt fastsatte mål og rammer bliver mere praksisnær og vedkommende for alle elever.

Udvalgets forslag og initiativer må ikke føre til merudgifter. Udvalget kan dog fremlægge særligt virkningsfulde forslag, der i begrænset omfang indebærer merudgifter, hvis disse merudgifter kan afholdes ved omprioritering inden for eksisterende rammer. Udvalget skal i givet fald fremlægge konkrete forslag til finansiering. Udvalgets forslag må ikke medføre væsentligt øgede omkostninger for arbejdsgiverne under ét.

Udvalgets sammensætning

Udvalget sammensættes således:

- 1 repræsentant udpeget af Kommunernes Landsforening
- 6 repræsentanter udpeget af Dansk Arbejdsgiverforening
- 1 repræsentant udpeget af Håndværksrådet
- 1 repræsentant udpeget af Landbrugsrådet
- 6 repræsentanter udpeget af Landsorganisationen i Danmark
- 2 repræsentanter udpeget af forstanderforeningerne for produktions-skoler, social- og sundhedsskoler, handelsskoler, tekniske skoler og landbrugsskoler i fællesskab
- 2 repræsentanter udpeget af Danske Underviserorganisationers Samråd (DUS)
- 2 repræsentanter udpeget af elevforeningerne for de erhvervsrettede ungdomsuddannelser i fællesskab
- 1 repræsentant udpeget af Ministeriet for Flygtninge, Indvandrere og Integration
- 1 repræsentant udpeget af Beskæftigelsesministeriet
- 1 repræsentant udpeget af Økonomi- og Erhvervsministeriet
- 1 repræsentant udpeget af Finansministeriet
- 1 repræsentant udpeget af Undervisningsministeriet (formand)
- 3 særligt sagkyndige medlemmer udpeget af Undervisningsministeriet

Der kan inddrages eksternt sagkyndig bistand efter behov.

De udpegningsberettigede organisationer kan udpege stedfortrædere.

Bilag 2. Udvalgets medlemsliste per 12.10.2006

1 repræsentant udpeget af Undervisningsministeriet (formand)	
Uddannelsesdirektør Roland Svarrer Østerlund	Undervisningsministeriet
1 repræsentant udpeget af Kommunernes Landsforening	
Konsulent Jan Bauditz	KL
<i>Stedfortræder:</i>	
Konsulent Lars Lennart Jensen	KL
6 repræsentanter udpeget af Dansk Arbejdsgiverforening	
Afdelingschef Tina Voldby	TEKNIQ
Uddannelseschef Jesper Juul Sørensen	Dansk Byggeri
Chefkonsulent Birgitte Slot	HTS Arbejdsgiverforeningen
Chefkonsulent Simon Neergaard-Holm	Dansk Arbejdsgiverforening
Udviklingsleder Connie Brumvig	Dansk Industri
Direktør Per G. Godtfredsen	Dansk Handel & Service
<i>Stedfortræder:</i>	
Uddannelseschef Jens Høffner Olsen	TEKNIQ
Chefkonsulent Louise Pihl	Dansk Byggeri
Afdelingschef Mogens Findalen	HTS Arbejdsgiverforeningen
Chefkonsulent Henning Gade	Dansk Arbejdsgiverforening
Erhvervsuddannelseschef Flemming Larsen	Dansk Industri
Uddannelseschef Svend Berg	Dansk Handel & Service
1 repræsentant udpeget af Håndværksrådet	
Chefkonsulent Anne Holm Sjøberg	Håndværksrådet
<i>Stedfortræder:</i>	
Malermester Per Vangekjær	Håndværksrådet
1 repræsentant udpeget af Landbrugsraadet	
Landskonsulent Knud Pedersen	Dansk Landbrugsrådgivning,
<i>Stedfortræder:</i>	
Underdirektør Jørgen Maltha Rasmussen	Mejeribrugets Arbejdsgiverforening
6 repræsentanter udpeget af Landsorganisationen i Danmark	
Næstformand Tine Auvig-Huggenberger	Landsorganisationen i Danmark
Uddannelsespolitisk konsulent Frank Juncker	3F
Forbundssekretær Per Harding Madsen	Dansk Metal
Forbundssekretær Lisa Dahl Christensen	FOA
Souschef Jørgen Dan Pedersen	HK
Uddannelsessekretær Per Nielsen	Forbundet Træ-Industri-Byg
<i>Stedfortræder:</i>	
Konsulent Astrid Dahl	Landsorganisationen i Danmark
Uddannelseskonsulent Franck Johnsen	3F
Susanne Ottesen	Dansk Metal
Forbundssekretær Nanna Højlund	FOA
Faglig sekretær Flemming Roed Jensen	HK
Uddannelsessekretær Jan Ejlerskov Petersen	Forbundet Træ-Industri-Byg
2 repræsentanter udpeget af forstanderforeningerne for produktionsskoler, social- og sundhedsskoler, handelsskoler, tekniske skoler og landbrugsskoler i fællesskab	
Direktør Lars Mahler	FS
Direktør Ingo Østerskov	HFI
<i>Stedfortræder:</i>	
Formand Niels Quist Jensen	Foreningen af Danske Landbrugsskoler

2 repræsentanter udpeget af Danske Underviserorganisationers Samråd (DUS)	
Formand Jan Hjort	DTL
Formand Søren Hoppe Christensen	HL
<i>Stedfortræder:</i>	
Konsulent Elise Ansager	DTL
Hovedbestyrelsesmedlem Vivian Søndergaard Olsen	HL
2 repræsentanter udpeget af elevforeningerne for de erhvervsrettede ungdomsuddannelser i fællesskab	
Formand Anders Friis Hansen	Landssammenslutningen af Handelsskoleelever
Formand Rasmus Gudmandsen	EEO
<i>Stedfortræder:</i>	
Formand Steffen H. Damsgaard	Landbo Ungdom
1 repræsentant udpeget af Ministeriet for Flygtninge, Indvandrere og Integration	
Afdelingschef Henrik Kyvsgaard	
<i>Stedfortræder:</i>	
Specialkonsulent Jacob Hess	
1 repræsentant udpeget af Beskæftigelsesministeriet	
Kontorchef Maria Nørby	
<i>Stedfortræder:</i>	
Chefkonsulent Jens Højlund	
1 repræsentant udpeget af Økonomi- og Erhvervsministeriet	
Kontorchef Sigmund Lubanski	
<i>Stedfortræder:</i>	
Specialkonsulent Pia Tetler	
1 repræsentant udpeget af Finansministeriet	
Kontorchef Lise-Lotte Teilmand	
<i>Stedfortræder:</i>	
Fuldmægtig Anders Holm	
3 særligt sagkyndige medlemmer udpeget af Undervisningsministeriet	
Adjunkt Peter Koudahl	Danmarks Pædagogiske Universitet
Centerchef Hanne Shapiro	Teknologisk Institut
Direktør Inge Mærkedahl	Danmarks Forvaltningshøjskole
Sekretariatet for udvalget	
Chefkonsulent John T. Larsen	Undervisningsministeriet, Afdelingen for erhvervsfaglige uddannelser
Undervisningskonsulent Niels Glahn	Undervisningsministeriet, Afdelingen for erhvervsfaglige uddannelser
Kontorchef Birgit Gotenborg	Undervisningsministeriet, Afdelingen for erhvervsfaglige uddannelser
Kontorchef Jørgen T. Møller	Undervisningsministeriet, Afdelingen for erhvervsfaglige uddannelser
Specialkonsulent Steffen R. Søndergaard	Undervisningsministeriet, Afdelingen for erhvervsfaglige uddannelser
Specialkonsulent Arne Andresen	Undervisningsministeriet, Afdelingen for erhvervsfaglige uddannelser
Fuldmægtig Trine Hasselstrøm	Undervisningsministeriet, Afdelingen for erhvervsfaglige uddannelser
Pædagogisk konsulent Ulla Bødker	Undervisningsministeriet, Afdelingen for erhvervsfaglige uddannelser
Undervisningsinspektør Steen Albertsen	Undervisningsministeriet, Afdelingen for erhvervsfaglige uddannelser
Fuldmægtig Dorthea Clausen	Undervisningsministeriet, Afdelingen for erhvervsfaglige uddannelser
Undervisningskonsulent Philip Pedersen	Undervisningsministeriet, Afdelingen for erhvervsfaglige uddannelser
Chefkonsulent Finn Togo	Undervisningsministeriet, Afdelingen for erhvervsfaglige uddannelser
Ekspeditionssekretær Gitte Venning Madsen	Undervisningsministeriet, Afdelingen for erhvervsfaglige uddannelser
Chefkonsulent Martin Bülow	Undervisningsministeriet, Afdelingen for erhvervsfaglige uddannelser
Fuldmægtig Gunvor Krarup Vedstesen	Undervisningsministeriet, Institutionsstyrelsen

Bilag 3. Særudtalelse af Dansk Arbejdsgiverforening

De af DA indstillede arbejdsgiverrepræsentanter afgav nedenstående særudtalelse til 1. delrapport fra udvalget. Arbejdsgiverne har efterfølgende deltaget i udvalgets arbejde i henhold til kommissoriet og har medvirket til de af udvalget afgivne anbefalinger. Særudtalelsen til 1. delrapport er fortsat gældende, idet udvalgets kommissorium har været for snævert og begrænsende i forhold til at fremtidssikre erhvervsuddannelserne.

Særudtalelse af Dansk Arbejdsgiverforening i Udvalget om fremtidssikring af erhvervsuddannelserne. Afgivet til 1. delrapport, januar 2006.

Dansk Arbejdsgiverforening
Vester Voldgade 113
1790 København V

31. januar 2006

Særudtalelse af Dansk Arbejdsgiverforening i Udvalget om fremtidssikring af erhvervsuddannelserne

Nye uddannelsesmuligheder

Udvalget har taget udgangspunkt i regeringens debatoplæg *Erhvervsuddannelser i Verdensklasse* og har haft til opgave at videreudvikle og konkretisere de løsningsmuligheder, som er angivet i debatoplægget.

Erhvervsuddannelserne vil for de fleste uddannelsers vedkommende bygge på vekseluddannelsesprincippet. Udvalget foreslår forskellige tiltag, som kan gøre anvendelsen bedre og skabe større fleksibilitet i fremtiden. Dansk Arbejdsgiverforening er positiv over for disse forslag.

Imidlertid er forslagene for begrænsede i forhold til, at

- 95 % af de unge, herunder unge med svage forkundskaber fra grundskolen, skal gennemføre en ungdomsuddannelse i 2015
- Praktikvirksomhederne er underlagt større effektivitetskrav, ny teknologi, konkurrence fra et globalt marked og en kort planlægningshorisont, som skaber behov for nye rammer for at tilknytte unge i uddannelse til virksomhederne

Dansk Arbejdsgiverforening anbefaler derfor, at skabelsen af flere uddannelsesmuligheder – som supplement til den klassiske vekseluddannelse – skal fremmes mere end foreslået af udvalget. I modsat fald kan målsætningen om at sikre uddannelse til 95 % af de unge i 2015 ikke nås.

Dansk Arbejdsgiverforening foreslår, at:

- Mulighederne for anvendelse af EUD-lovens § 15, stk. 3 om individuelle uddannelser udvides og forbedres
- EUD-lovens muligheder for at lave skolebaserede erhvervsuddannelser i fremtiden skal anvendes, hvor det er hensigtsmæssigt
- Målgruppen for Erhvervsgrunduddannelsen skal udvides i forhold til i dag
- Der skal laves en ny type erhvervsrettet uddannelse, der supplerer erhvervsuddannelserne og Erhvervsgrunduddannelsen. Uddannelsen tager udgangspunkt i et nationalt eller lokalt behov, er skolebaseret med mulighed for virksomhedsophold samt er offentligt finansieret.

Bilag 4. Særudtalelse fra LH og DUS

Særudtalelse fra repræsentanterne for Landssammenslutningen af Handelsskoleelever, og repræsentanterne fra DUS (Handelsskolernes Lærerforening og Dansk Teknisk Lærerforbund) i Udvalget om fremtidssikring af erhvervsuddannelserne

LH, HL og DTL gik ind i 2. fase af udvalgsarbejdet med en forventning om, at den kommende proces skulle skabe et samlet overblik over de mange forslag til hovedprincipper, og at udvalget på den baggrund ville få mulighed for at prioritere i forslagene. En prioritering foretaget ud fra præmisserne:

- at fremtidssikring forudsætter kvalitet i uddannelserne
- at 95 % af en ungdomsårgang skal gennemføre en ungdomsuddannelse i 2015

Ændringen af tidsrammen for udvalgets arbejde har imidlertid betydet, at udvalgets arbejdsproces har været så forceret, at der ikke har været tid til en tilstrækkelig kvalificeret gennemgang og tværgående prioritering.

Kommissoriet for udvalgets arbejde påpeger, at anbefalingerne ikke må føre til merudgifter. Efter vores vurdering er det ikke muligt at sikre den fornødne kvalitet i erhvervsuddannelserne inden for den nuværende økonomiske ramme.

Vi er meget tilfredse med, at rapporten fastslår, at tilførslen af ekstra midler anvendes til styrkelse af kvaliteten i uddannelserne, og at der skal være lærere tilstede ved alle undervisningsaktiviteter.

Vi mener, at eleverne skal have *mere* tid med lærerne for at få flere unge til at gennemføre en uddannelse og skabe højere kvalitet. Men efter vores opfattelse flytter en del af anbefalingerne lærertimer fra elever til administration. Derfor tager vi forbehold for de hovedprincipper, der medfører, at der tages ressourcer fra mødet mellem lærer og elev.

Hvis erhvervsuddannelserne skal løse de opgaver, samfundet forventer, er anbefalingerne i denne rapport ikke hele svaret.

Med venlig hilsen

Anders Friis-Hansen
Landssammenslutningen af Handelsskoleelever

Søren Hoppe Christensen
Handelsskolernes Lærerforening

Jan Hjort
Dansk Teknisk Lærerforbund

Bilag 5. Særudtalelse fra Erhvervsskolernes Elev-Organisation

Særudtalelse af Erhvervsskolernes Elev-Organisation i Udvalget om fremtidssikring af erhvervsuddannelserne

Grundlægende

Vi er af den overbevisning, at hvis man gennemfører alle rapportens anbefalinger inden for de rammer udvalget har fået udstukket, vil det medføre øget frafald og resultere i, at eleverne bliver markant fagligt svagere og dårligere stillet, end de elever der bliver færdige under den nuværende uddannelse.

Økonomi

En stor del af rapportens forslag vil medføre yderligere omkostninger for skolerne. Og hvis der ikke følger ekstra bevillinger med, vil dette betyde, at man må prioritere inden for de eksisterende rammer. Sådanne besparelser vil nødvendigvis ramme undervisningen og lærerområdet. Særligt betragter vi lærerfri timer som et markant problem. Konsekvensen af alt dette bliver elever, der er dårligere til deres fag end de er i dag. Det vil ligeledes medføre øget frafald – stik modsat rapportens intention.

Trindeling

Vi anser forslaget om trindeling af erhvervsuddannelserne for meget skadeligt. Dette gør vi af følgende grunde:

1. Trindelingen skaber en mulighed for, at den enkelte elev kan 'stige af' midt i sit uddannelsesforløb, og dette kan være fristende en våd og kold mandag morgen, hvor man er træt af, at mester skæller ud. Derfor frygter vi, at det samlede uddannelsesniveau vil blive sænket, og det mener vi ikke er at fremtidssikre erhvervsuddannelserne og Danmark.
2. Trindelingen bliver en mulighed for, at virksomhederne kun vil skrive kontrakt med en lærling for det første trin og dermed bruge truslen om, at man ikke vil forlænge kontrakten, hvis eleven bliver ved med at stille krav. Vi oplever i dag, at der er mange elever, der ikke tør stille krav om at få lov til at lære noget i prøvetiden, fordi de er bange for, at de ikke får lov til at fortsætte. Vi frygter at situationen vil blive endnu værre med forslaget om trindeling, således at eleverne ikke tør kræve deres ret på trin 1, fordi de er bange for ikke at få lov til at fortsætte på trin 2 i virksomheden. Dette er en fuldstændig urimelig situation.

Mangel på fremtidssikring

Vi finder ikke, at rapportens forslag er tilstrækkelige til at fremtidssikre erhvervsuddannelserne.

En reel fremtidssikring skal som minimum indeholde:

- o En uddannelsesgaranti som sikrer, at man kan få en praktikplads – også når der er lavkonjunktur
- o Elementer der forbedrer elevernes boglige færdigheder
- o Undervisningsmaterialer der er i god stand og 'up to date'
- o Elementer der sikrer, at eleverne er omstillingsparate

Processen

Grunden til, at vi vælger at skrive denne særudtalelse er, at vi ikke har oplevet et udvalgsarbejde med fokus på at finde de bedste løsninger for erhvervsuddannelserne. I virkeligheden har det mest af alt mindet om ideologisk betonet bestillingsarbejde.

Udvalget har været meget stramt styret. Dels har der været et meget stramt kommissorium, dels har undervisningsministeriet haft en slags vetoet. Udvalget har flere gange bevæget sig ind på nogle områder, der meget hurtigt er blevet lukket med kommentaren fra undervisningsministeriet "*det har vi ikke mandat til*". På denne måde er den frie debat blevet kvalt og vores mulighed for at komme med nye forslag blevet skudt ned.

Bilag 6. Regeringens tilbagemelding til udvalget på 1. delrapport

Til medlemmerne af udvalget om fremtidssikring af erhvervsuddannelserne

Regeringens tilbagemelding til udvalget

Ministerudvalget for Danmark i den globale økonomi har den 14. marts 2006 besluttet, at "Udvalget om fremtidssikring af erhvervsuddannelserne" skal fortsætte arbejdet. Ministerudvalget har endvidere besluttet, at rammerne for indholdet i udvalgets arbejde justeres på to punkter.

Det første punkt er, at følgende forslag fra "Udvalget om at alle gennemfører en ungdomsuddannelse" konkretiseres i "Udvalget om fremtidssikring af erhvervsuddannelserne":

"Forslag 16 Der igangsættes forsøgs- og udviklingsinitiativer til at forbedre undervisnings- og skolemiljøet på især de erhvervsfaglige ungdomsuddannelser, herunder etablering af lektieværksteder, samarbejde med kommunen om klubaktiviteter mv."

Det andet punkt er, at følgende forslag fra "Udvalget om fremtidssikring af erhvervsuddannelserne" udgår af det videre udvalgsarbejde:

"Der skal i det videre udvalgsarbejde gennemføres en analyse af mulighederne og behovene for at ændre AER-ordningen med henblik på styrke de økonomiske incitament for virksomhederne til at oprette flere praktikpladser. De økonomiske incitament kan både omfatte differentiering i indbetalinger til og udbetalinger fra ordningen. På baggrund af analysen opstilles modeller for udmøntningen af sådanne incitament."

Med afsæt i tilbagemeldingen fra regeringen indkaldes der hermed til det aftalte udvalgsmøde torsdag den 6. april 2006 kl. 13-16. Sekretariatet planlægger med, at mødet får karakter af et sættemøde, hvor rammerne for 2. del af udvalgsarbejdet aftales. Sekretariatet forventer at udsende mødemateriale cirka 1 uge før mødet.

Jeg ser frem til det fortsatte udvalgsarbejde.

Med venlig hilsen

Roland Svarrer Østerlund
Uddannelsesdirektør
Direkte tlf. 3392 5695
Roland.Svarrer.Oesterlund@uvm.dk

Bilag 7. Teknikerrapport vedrørende skitse til en national kvalifikationsnøgle

Skitse til en national kvalifikationsnøgle for erhvervsuddannelsesområdet

I det følgende præsenterer Teknikergruppen en skitse til kvalifikationsnøgle for erhvervsuddannelserne. Nøglen omfatter fire kvalifikationsniveauer for erhvervsuddannelsesområdet og er baseret på følgende *grundlæggende principper*:

1. Kvalifikationsnøglen beskriver det erhvervsrettede ungdomsuddannelsessystem på en måde, som gør det gennemskueligt for den brede offentlighed, uddannelsessøgende, uddannelsesplanlæggere, uddannelsesvirksomheder samt aftagere på arbejdsmarkedet, hvilket kvalifikationsniveau en given erhvervsuddannelse befinder sig på set i forhold til arbejdsmarkedet og i forhold til andre uddannelser.
2. Det enkelte kvalifikationsniveau og antallet af kvalifikationsniveauer skal afspejle reelle behov på arbejdsmarkedet.
3. Hvert enkelt kvalifikationsniveau beskrives i kompetencer og gennem slutmål.
4. Når en elev opnår målene på ét kvalifikationsniveau, kan eleven fortsætte uddannelse på et højere kvalifikationsniveau.
5. Kvalifikationsnøglen suppleres med et pointsystem, som tildeler point til kompetenceenheder i uddannelserne. Pointene understøtter indplaceringen af uddannelser i selve kvalifikationsnøglen, og de tjener tillige det formål at understøtte elevernes mulighed for at overføre opnåede kompetencer mellem uddannelser.

1. Introduktion til nøglen og det tilknyttede pointsystem

Den foreliggende skitse til en kvalifikationsnøgle støtter målsætningen om mobilitet og livslang uddannelse, idet de beskrevne kompetencer kan være opnået gennem det formelle erhvervsuddannelsessystem, efteruddannelsessystemet og gennem ikke-formel læring. Nøglen understøtter således anerkendelse af realkompetence.

Under udarbejdelsen af skitsen har Teknikergruppen inddraget både arbejdet med den Europæiske kvalifikationsnøgle (EQF) og andre landes erfaringer med kvalifikationsnøgler og pointsystemer.

I arbejdet med at udarbejde forslag til principper for et pointsystem har Teknikergruppen ladet sig inspirere dels af erfaringer fra ECTS-systemet, som anvendes i de videregående uddannelser, dels af det pågående arbejde med udvikling af ECVET, et pointsystem målrettet erhvervsuddannelser (se ordliste bagest i dokumentet).

Kvalifikationsnøglen for erhvervsuddannelserne tager udgangspunkt i kompetencebehovet på arbejdsmarkedet. Det er Teknikergruppens vurdering, at det er afgørende i forhold til målsætningerne om mobilitet og livslang uddannelse, at kvalifikationsnøglen for erhvervsuddannelserne sammentænkes med den tilsvarende nøgle for de videregående uddannelser i en samlet overliggende nøgle, der omfatter alle kvalifikationer, med henblik på at befordre adgang fra erhvervsuddannelserne til de videregående uddannelser.

På baggrund af kvalifikationsnøglens nuværende skitseform, foreslår Teknikergruppen, at skitsen drøftes i en bredere kreds af interessenter, inden den endeligt færdiggøres.

2. Præsentation af kvalifikationsnøglen

Selve kvalifikationsnøglen har form som et skema. Skemaet indeholder en beskrivelse af fire kvalifikationsniveauer. Hvert kvalifikationsniveau er beskrevet ved slutmål inden for tre brede kvalifikationskategorier:

1. Kompetencer, som vedrører kompleksitet, autonomi og ansvar i arbejdssituationen.
2. Faglige færdigheder og viden.
3. Almen og personlig viden og færdigheder.

Nøglens laveste kvalifikationsniveau hedder kvalifikationsniveau 1, det højeste kvalifikationsniveau 4. Kvalifikationsniveau 1 modsvare et arbejdsmarked, der i dag for eksempel varetages af ikke-faglært arbejdskraft, hvis kompetencer kan være tilegnet på arbejdspladsen, gennem kurser eller dele af uddannelser. Kvalifikationsniveauerne 2 til 4 modsvare et arbejdsmarked, der varetages af det, vi i dag forstår ved erhvervsfagligt uddannet arbejdskraft. Opnåede slutmål på et givet kvalifikationsniveau giver principielt generel studiekompetence til uddannelser på næste kvalifikationsniveau. Ligeledes giver uddannelser på et givet kvalifikationsniveau specifik studiekompetence til relevante uddannelser på næste kvalifikationsniveau. Der kan – lige som det sker i dag – forekomme enkelte uddannelser, som giver specifik studiekompetence til relevante uddannelser, hvis slutmål ligger på et højere kvalifikationsniveau end det næste.

Kvalifikationsnøglens enkelte kvalifikationsniveauer svarer ikke nødvendigvis til de trin, der i dag indgår i konkrete erhvervsuddannelser. Teknikergruppen har således ikke taget stilling til indplacering af eksisterende uddannelsers nuværende trin i skitsen til en national kvalifikationsnøgle, ligesom der ikke er taget stilling, til om konkrete uddannelser skal inddeles i to, tre eller flere trin.

For hvert kvalifikationsniveau er det i brede termer angivet, hvilke arbejdsfunktioner en person, som er uddannet på det pågældende kvalifikationsniveau, kan bestride. Hvis en uddannelse er placeret på kvalifikationsniveau 2, betyder det altså, at elever forventes at kunne opnå de kompetencer og slutmål, som er beskrevet på kvalifikationsniveau 2, og at en arbejdsgiver vil kunne forvente, at en person, som er uddannet på dette kvalifikationsniveau, kan varetage de arbejdsfunktioner, som er beskrevet i tilknytning til kvalifikationsniveauet.

Med hensyn til referencen til den europæiske nøgle, EQF, som skal muliggøre sammenligning og overførsel af kvalifikationer og kompetencer mellem Danmark og andre lande, er det Teknikergruppens vurdering, at forholdet mellem den danske nøgle og EQF er:

- uddannelser på kvalifikationsniveau 1 i den danske nøgle svarer til niveau 2 i EQF,
- uddannelser på kvalifikationsniveau 2 i den danske nøgle svarer til niveau 3 i EQF
- uddannelser på kvalifikationsniveau 3 i den danske nøgle svarer til niveau 4 i EQF og
- uddannelser på kvalifikationsniveau 4 i den danske nøgle svarer til niveau 5 i EQF.

Det bemærkes, at der ikke er gennemført en nærmere analyse/testning af sammenhæng mellem kvalifikationer på de fire niveauer og EQF.

Der er på nuværende tidspunkt kun ganske få eksisterende erhvervsrettede ungdomsuddannelser, der af Teknikergruppen vurderes at kunne indplaceres på kvalifikationsniveau 4. Således er det Teknikergruppens foreløbige vurdering, at uddannelserne til landmand, flymekaniker samt datafagtekniker kan vise sig at høre hjemme på kvalifikationsniveau 4, når de vurderes på niveauet i de opnåede kompetencer.

3. Præsentation af pointsystemet

Med henblik på at understøtte regeringens målsætninger om fremtidssikring af erhvervsuddannelserne, livslang læring og overførbare kvalifikationer fra et uddannelsessystem til et andet, anbefaler Teknikergruppen at indføre et pointsystem, som tildeler point (i international terminologi: Credit Points) til kompetenceelementer inden for en uddannelse. Pointsystemets formål er således at synliggøre og dokumentere vægtningen dels mellem de tre brede kvalifikationskategorier, dels mellem enkelte kompetenceelementer inden for disse.

Pointsystemet muliggør, at uddannelserne kan indeholde et spænd, hvor ikke alle kvalifikationsområder er vægtet lige højt.

Ud over at understøtte de nævnte målsætninger tjener pointsystemet en ønsket fleksibilitet i indplacering af uddannelserne i nøglen, idet de erhvervsrettede ungdomsuddannelser tjener et dobbelt formål:

- Dels skal de kvalificere til det fremtidige arbejdsmarked.

- Dels indgår uddannelserne i et erhvervsrettet uddannelsessystem, som skal være opbygget med en klar og tydelig progression.

Pointsystemet er endnu ikke skrevet eksplicit ind i kvalifikationsnøglen. De følgende betragtninger skal således udelukkende ses som Teknikergruppens anbefalinger til, hvorledes pointsystemet kunne tænkes indarbejdet i selve kvalifikationsnøglen.

4. Forslag til vægtning af point

Et pointsystem indebærer, at der til hvert kvalifikationsniveau knyttes et samlet antal point. Fordelingen af pointene skal ske, således at der gives point inden for alle tre kvalifikationskategorier. Man kan altså ikke have en erhvervsuddannelse, som udelukkende bibringer eleverne faglige kompetencer, uden samtidig at sikre at elevernes almene og personlige kompetencer og deres evner til at håndtere ansvar og autonomi i en arbejdssituation niveaumæssigt svarer hertil.

Det er ikke ensbetydende med, at de tre kvalifikationskategorier skal vægtes ens i alle uddannelser. Da kvalifikationsnøglen skal dække alle erhvervsrettede ungdomsuddannelser og skal kunne rumme samtlige af arbejdsmarkedets kompetencebehov, er nøglens kvalifikationskategorier nødvendigvis meget overordnede. Selvom der er god grund til at antage, at kravene til almene kvalifikationer vil være stigende i videnssamfundet, kan forskelle i vægtningen fra uddannelse til uddannelse således være velbegrundede på baggrund af arbejdsmarkedets behov.

Samtidig tilsiger alene hensynet til muligheden for progression i uddannelsessystemet, at en erhvervsrettet ungdomsuddannelse må indeholde slutmål, som supplerer uddannelsens kernefaglige mål, med den hensigt at eleverne kan fortsætte i uddannelsessystemet uden at skulle starte forfra på en ny uddannelse på samme kvalifikationsniveau. Hertil kommer, at de erhvervsrettede ungdomsuddannelser skal give de unge et vist mål af almen viden, færdigheder og kompetencer, som klæder dem på til at leve i et moderne samfund.

Det er Teknikergruppens vurdering, at et pointsystem kan tilgodese, at der i vurderingen af den enkelte uddannelse kan opnås et tilfredsstillende kompromis mellem disse to hensyn.

Figur 1. Sammenhæng mellem kvalifikationskategorier, slutmål og kompetenceenheder

ECTS, som er det pointsystem, som anvendes i de videregående uddannelser, opererer med 60 point per års studiebelastning. Når man ser på de erhvervsrettede uddannelser, kan der imidlertid være behov for at kunne differentiere pointene i forhold til skoleperioder og i forhold til skole og praktik. Derfor har Teknikergruppen valgt at støtte sig til erfaringerne med det pågående arbejde med ECVET, som anbefaler pointtal på 120 per læringsår.

Ved *læringsår* forstås den tid, det minimum antages at ville tage en elev at nå de slutmål, som er beskrevet i bekendtgørelsen for en given uddannelse på et givet kvalifikationsniveau. Reelt kan en elev anvende mere end et kalenderår til at nå de kompetencemål, som er sat op for det pågældende læringselement. Hvor lang tid, det tager at nå de givne mål, afhænger blandt andet af den enkelte uddannelses tilrettelæggelse af skole- henholdsvis praktikundervisning. Således udløser et års praktik 120 point, hvis der inden for dette års praktik er tilegnet kompetencer, som ikke på nogen

måde kan tilegnes på kortere tid. Modsat kan et års praktik, hvor dele af praktiktiden ikke fører til nye kompetencer, pointsættes til mindre end 120 point. Se endvidere afsnit 3, Vejledning til kvalifikationsnøgleskemaet og pointsystemet.

Med dette udgangspunkt viser den følgende figur det antal point, som kan tilskrives hvert af nøglens kvalifikationsniveauer. Teknikergruppen har fundet det hensigtsmæssigt at åbne for, at et kvalifikationsniveau opererer med et pointinterval, hvor dels den enkelte uddannelse kan indplacere sig forskellige steder i intervallet, dels den enkelte elev inden for rammerne af uddannelsen i et vist omfang kan indrette sin uddannelse efter den jobprofil, han/hun ønsker at kunne bestride. Sidstnævnte ses for eksempel inden for Bygge og Anlæg, hvor den faglærte kan gennemføre flere specialer eller supplere sin uddannelse med specialer/kurser fra tilstødende uddannelser.

Tabel 2. Forslag til tilskrivning af point til kvalifikationsniveauer

Kvalifikationsniveau	Det mindste antal point, der skal kunne opnås <i>per læringsår</i> på hvert kvalifikationsniveau	Uddannelser på dette niveau skal <i>minimum</i> tilbyde følgende antal point	Antal point, som en elev skal have opnået for at afslutte en uddannelse på dette kvalifikationsniveau
1	60	60	60
2	120	180 (=60 + 120)	180 – 240
3	120	300 (=60 + 120 + 120)	300 – 360
4	120	420 (=60 + 120 + 120 +120)	420 – 480

Indplacering af en uddannelse eller et trin i en uddannelse på et kvalifikationsniveau fordrer altså:

- at uddannelsens (eller trinets) slutmål befinder sig på det niveau, som fremgår af skemaet,
- at der tilsammen tildeles minimum det antal point, som er angivet i tabellen ovenover for det pågældende niveau, og
- at disse point skal fordeles på de tre kvalifikationskategorier.

Det er de faglige udvalg, som skal vurdere og tildele point til de kompetenceenheder, der tilsammen udgør den enkelte konkrete uddannelse. Tildelingen af point skal tilgodesse en vis fordeling på de tre brede kvalifikationskategorier. Teknikergruppen vil foreslå følgende rettesnor for den *procentvise* fordeling af uddannelsens samlede pointtal. Heri ligger, at den procentvise fordeling af point ikke nødvendigvis skal følge de enkelte læringsår, men blot skal være opfyldt ved færdiggørelse af uddannelsen.

Tabel 3. Forslag til rettesnor for en procentvis fordeling af point på et kvalifikationsniveau

Færdigheder og kompetencer, som vedrører kompleksitet, autonomi og ansvar i arbejdssituationer	Faglige færdigheder og viden – bredde og dybde	Almen og personlig viden, færdigheder og kompetencer
20-40 procent	40-60 procent	20-40 procent

Det er vigtigt at gøre sig klart, at kompetencefordelingen ikke skal tænkes som en fordeling af fag på grundfaglige fag og almene fag. Tværtimod skal pointsystemet være en opfordring til at tænke i sammenhængende kompetencer og en anerkendelse af, at en læringsaktivitet kan udvikle forskellige slags kompetencer. Når for eksempel en tømrer (se ved-

lagte bilag) skal tilegne sig viden om produktudvikling, giver det naturligvis faglige kompetencer, som kan pointsættes i kvalifikationskategorien: "Faglige færdigheder og viden – bredde og dybde". Men samtidig får eleven iværksætterkompetencer, som er almene og overførbare, og således kan pointsættes i kvalifikationskategorien: "Almen og personlig viden, færdigheder og kompetencer". Tilsvarende giver "konstruktionslære" og "tømmerkonstruktioner" matematiske kompetencer, altså point i kvalifikationskategorien: "Almen og personlig viden, færdigheder og kompetencer". Hensigten er altså ikke, at der skal være mindst 20 procent teoretisk indlæring af almene færdigheder i uddannelserne, men at de faglige udvalg opfordres til at overveje og dokumentere, hvorledes de kan styrke udvikling af brede kompetencer i alle læringsaktiviteter i en uddannelse.

5. Vejledning til kvalifikationsnøgleskemaet og pointsystemet

Kvalifikationsnøgleskemaet

1. Kvalifikationsnøgleskemaet begynder med det laveste niveau, niveau 1, øverst på første side.
2. Skemaet indeholder fem kolonner med overskrifterne:
 - **Kvalifikationsniveau:**
I denne kolonne er angivet kvalifikationsniveauerne med tallene fra 1 til 4.
 - **Typiske arbejdsfunktioner, som kan varetages af en person med kvalifikationer på dette kvalifikationsniveau:**
I denne kolonne er angivet arbejdsfunktioner, som vil kunne varetages af en person, som har tilegnet sig de kvalifikationer, som beskrives i de følgende kolonner

De tre næste kolonner indeholder beskrivelser af de tre kategorier af slutmål, som nøglen opererer med:
 - **Kompetencer som vedrører kompleksitet, autonomi og ansvar i arbejdssituationer:**
I denne kolonne beskrives slutmål for kvalifikationer, som er afgørende for en persons evne til at varetage ansvar og selvstændighed i arbejdssituationer uafhængigt af det faglige indhold. Tankegangen er delvist den samme, som ligger bag det engelske begreb om "key skills"¹. Imidlertid har Teknikergruppen ikke fundet, at "key skills"-tankegangen (seks key skills på fire niveauer) umiddelbart kunne overføres til danske forhold. Især vurderes det, at tankegangen ikke i tilstrækkelig grad indfanger de kompetencer, der kommer til udfoldelse i arbejdssituationer under stigende kompleksitet. Derfor er disse videns-, færdigheds- og kompetenceelementer beskrevet i en søjle for sig: "Færdigheder og kompetencer som vedrører kompleksitet, autonomi og ansvar i arbejdssituationer". Kategorien spænder fra evnen til at arbejde praktisk og rutinepræget under instruktion til evnen til at varetage ledelse af komplekse opgaver, herunder at tage ansvar for andres arbejde.
 - **Faglige færdigheder og viden – bredde og dybde**
I denne kolonne beskrives slutmål for kvalifikationer inden for et givet fagområdes kernefaglighed, altså den viden og de færdigheder, som er centrale for en uddannelse og for fagets udøvelse. "Faglig" modsvarer her det engelske "Professional". "Faglig viden etc." kan – afhængigt af den konkrete uddannelse – indeholde kvalifikationer, som i anden sammenhæng må betegnes som almene eller personlige. Eksempelvis er sociale færdigheder og kompetencer en integreret del af fagligheden i social- og sundhedsuddannelserne, mens disse færdigheder og kompetencer indgår som almene og personlige kompetencer i uddannelsen til murer. Kategorien spænder fra det elementære kendskab og de elementære faglige færdigheder til den brede og/eller specialiserede faglige indsigt og de meget brede eller meget specialiserede færdigheder.

1. Begrebet "key skills", som anvendes i England, omfatter: Application of number; Communication; Improving own learning and performance; Information and communication technology; Problem solving; Working with others.

- **Almen og personlig viden og færdigheder:**

I denne kolonne beskrives slutmål, dels for personlige kvalifikationer, dels for almen viden og færdigheder, som understøtter kernefagligheden. For eksempel er viden om og færdigheder inden for anvendt matematik og it centrale for en snedker, mens disse kompetencer er mindre centrale i andre fag. Derfor benyttes samlebegreb som "naturvidenskab" som fællesbetegnelse for en række af kvalifikationer, som kan opnås gennem læreprocesser, uanset hvor og hvordan disse finder sted. Kategorien spænder fra anvendelsesorienteret viden og elementære færdigheder til avancerede færdigheder og viden samt evnen til at formidle disse.

3. Skemaet skal først og fremmest læses *horisontalt* for at give et helhedsbillede, af hvilke slutmål der indgår på det enkelte kvalifikationsniveau i forhold til det arbejdsmarked, som kvalifikationsniveauet retter sig mod. *Vertikal* læsning af kvalifikationsnøglen giver derimod et billede, af hvorledes slutmålene på de enkelte kvalifikationsniveauer adskiller sig fra hinanden, og dermed giver et billede af progressionen fra kvalifikationsniveau til kvalifikationsniveau.
4. Det er tilstræbt i udviklingen af nøglen, at sproget er neutralt og ikke indeholder ord eller begreber med positive bibetydninger i dagens politiske debat. Således er det et bevidst valg, at ord som "innovation" og "iværksætter" ikke figurerer i nøglen. I stedet har Teknikergruppen tilstræbt at beskrive de kompetencer, som er nødvendige, for at en person kan være innovativ eller har udgangspunktet for at kunne iværksætte egen virksomhed.

Pointsystemet

5. Det samlede antal point på et kvalifikationsniveau skal udgøre 120 point per læringsår. Der tages udgangspunkt i effektiv læring, altså den tid, som en almindelig elev vil skulle bruge for at tilegne sig de kompetencer, som slutmålene beskriver, hvad enten tiden bruges i skole eller praktik. Teknikergruppen er opmærksom på, at forholdet mellem skoleundervisning og praktik varierer betydeligt imellem uddannelserne, og at uddannelser med et praktikindhold på mere end 60 % (for eksempel maleruddannelsen og skorstensfejeruddannelsen) kan være længere end uddannelser med et højere indhold af skoleuddannelse. Det berettiger ikke disse uddannelser til at blive indplaceret på et højere kvalifikationsniveau, at den tid, eleven er i uddannelse, er længere. Der skal i hvert enkelt tilfælde ske en vurdering af forholdet mellem de indlærte kompetencer og den tid, en almindelig elev ville bruge på at tilegne sig disse kompetencer, hvis vedkommende gjorde det på "fuld tid".
6. De 120 point fordeles på kompetenceenheder.
7. De kategorier af kompetencer, som tildeles point, skal kunne beskrives og vurderes.
8. En bestemt kompetence kan være opnået gennem et bestemt fag. I dette tilfælde er det i praksis faget, som tildeles pointene. Men i mange tilfælde vil en kompetence være tilegnet gennem andre former for læring (et kursus, en skoleperiode, en praktikperiode eller en del af en praktikperiode). Modsat kan et fag eller en praktikperiode producere forskellige former for kompetencer (for eksempel vil en praktikperiode inden for bagerfaget typisk udvikle bagerfaglige kompetencer, viden om gæring ved forskellige temperatur- og fugtighedsforhold etc., men også en række personlige kompetencer og opgaveløsningskompetencer). Det er altså vigtigt at holde sig for øje, at pointene skal tildeles kompetencer og ikke de processer, som har frembragt disse kompetencer.
9. Ved afgrænsningen af kompetenceenheder er det vigtigt at holde sig for øje, at de skal være brugbare i dagligdagen. Det betyder, at de ikke bør være for små eller specialiserede.

Eksempel: I uddannelsen til mekaniker indgår otte fag med hovedoverskriften fejlfinding (her er tale om fejlfinding i forskellige systemer). Det kunne overvejes at tildele point til en kompetenceenhed med overskriften fejlfinding. Point for "fejlfinding" vil så kunne opnås ved at tage hvilket som helst af

disse fag. Det faglige udvalg afgør, hvor mange point uddannelsen skal indeholde inden for kompetenceenheden "fejlfinding", svarende til et antal af disse fag.

10. Når man skal fastsætte, hvor mange point en given kompetenceenhed i en uddannelse skal tildeles, kan man tage udgangspunkt i den tid, det vil tage en almindelig elev at gennemføre enheden, hvis eleven skal tilegne sig den i en fuldtids læringsaktivitet.
11. Når man pointsætter, bør man endvidere holde sig for øje, at pointsystemet skal medvirke til at understøtte vurdering af realkompetencer. De enheder, som tildeles point, bør derfor i sig selv ikke være for sammensatte.

Eksempel: Praktikperioden i uddannelsen til baker. Denne praktikperiode tilfører eleven almene færdigheder inden for matematik (beregning af opskrifter), forretningsforståelse (indkøb og kalkulation) samt kompetencer knyttet til ansvar og autonomi. Disse kompetencer er overførbare og bør derfor vurderes og pointsættes særskilt.

12. Enheder, som tildeles point, skal på den anden side heller ikke være så små, at uddannelsen opdeles i atomer. Det betyder, at enhederne ikke nødvendigvis skal være identiske med eksisterende fag med dertil hørende målpinde. Udgangspunktet bør være overførbare kompetencer.

Forslag til kvalifikationsnøgle for erhvervsuddannelserne

Kvalifikationsniveau	Typiske arbejdsfunktioner, som kan varetages af en person med kvalifikationer på dette trin	Kategorier af kvalifikationer – slutmål på kvalifikationsniveauet	
		Kompetencer som vedrører kompleksitet, autonomi og ansvar i arbejds-situationer	Faglige færdigheder og viden – bredde og dybde
1	Rutinepræget praktisk arbejde inden for et (del-)arbejdsmarked.	<p>Evne til at udføre praktiske og rutineprægede arbejdsopgaver efter instruks.</p> <p>Evne til efter givne retningslinjer selvstændigt at reagere på kvaliteten af arbejdsprocesser og produkter.</p> <p>Evne til at samarbejde med andre i grupper under supervision.</p>	<p>Elementært kendskab til et fagområde, en virksomhed/virksomhedstype og til afgrænsede arbejdsopgaver inden for faget eller delarbejdsområdet.</p> <p>Elementære faglige færdigheder, som muliggør udførelse af simple og veldefinerede arbejdsopgaver.</p>
2	Overvejende praktisk arbejde af begrænset kompleksitet inden for et afgrænset fag eller fagområde.	<p>Evne til at udføre praktiske arbejdsopgaver i forskellige, overvejende kendte situationer.</p> <p>Evne til at bidrage til at identificere alternative løsningsmuligheder til givne problemer og kommunikere sådanne ideer videre.</p> <p>Evne til at se sin egen funktion som del af en arbejdsproces og til at arbejde i selvstyrende team.</p> <p>Evne til at tage ansvar for gennemførelse af afgrænsede arbejdsprocesser og -produkter.</p>	<p>God faglig viden, herunder evne til at vælge, hvilke videns- og kompetenceelementer der er nødvendige for at løse en given, kendt opgave samt forståelse for fagets indplacering på arbejdsmarkedet.</p> <p>Grundlæggende faglige færdigheder, som er tilstrækkelig brede, til at personen kan inddrage relevant viden og udføre forskellige typer af opgaver inden for et fag eller fagområde.</p>
			<p>Evne til løbende at udbygge sin faglige viden og færdigheder efter givne retningslinier.</p> <p>Evne til at formulere sig mundtligt og skriftligt og til at indgå i kommunikation med andre.</p> <p>Anvendelsesorienteret viden inden for områderne: sprog, natur-, samfunds- og humanvidenskab samt it på det niveau, som er nødvendigt for at udføre faget.</p> <p>Kendskab til arbejdsmarkedets funktionsmåde og til fagets samfundsmæssige betydning.</p>

Kategorier af kvalifikationer – slutmål på kvalifikationsniveauet				
Kvalifikationsniveau	Typiske arbejdsfunktioner, som kan varetages af en person med kvalifikationer på dette trin	Kompetencer, som vedrører kompleksitet, autonomi og ansvar i arbejds-situationer	Faglige færdigheder og viden – bredde og dybde	Almen og personlig viden og færdigheder
3	<p>Selvstændig opgaveløsning inden for et fag eller et bredere fagområde af en vis kompleksitet.</p> <p>Varetagelse af mindre, selvstændig virksomhed inden for faget, herunder team- og projektledeelse samt personaleledelse i begrænset omfang.</p>	<p>Evne til at udføre operationer og processer, der kræver selvstændige valg og prioriteringer inden for givne ressourcerammer.</p> <p>Evne til selvstændigt at anvende kendt viden og færdigheder i nye situationer samt til at tilegne sig ny viden, hvor det skønnes relevant.</p> <p>Evne til at identificere, udvikle og udføre nye løsninger på kendte faglige problemer.</p> <p>Evne til at tage ansvar for beslutninger om arbejdsprocesser og kunderelationer, herunder i begrænset omfang ledelse af opgaveløsning og af kolleger.</p>	<p>Viden om fagets fakta, principper, processer og begreber samt overblik over fagets indplacering på arbejdsmarkedet og i en international kontekst.</p> <p>Detaljerede faglige færdigheder, der gør personen i stand til at udføre arbejdsopgaver.</p>	<p>Evne til at vurdere eget læringsbehov og tage initiativ til egen faglige udvikling.</p> <p>Evne til at tilpasse sin kommunikation til forskellige situationer og målgrupper.</p> <p>Anvendelsesorienteret viden inden for områderne: sprog, natur-, samfunds- og humanvidenskab samt it på et niveau, som muliggør udførelse af faget i en forretningsmæssig/forvaltningsmæssige kontekst, hvor det er relevant.</p> <p>Et kendskab til samfundets funktionsmåde og dets relationer til omverdenen, herunder forretningsforståelse samt kendskab til national og international økonomi i et omfang, som understøtter muligheden for at starte egen virksomhed, hvor det er relevant.</p>

4	<p>Gennemførelse af arbejdsprojekter på højt niveau inden for et fag eller et fagområde.</p> <p>Projektledeelse, vejledning og personaleledelsesfunktioner i en begrænset organisation.</p>	<p>Evne til selvstændigt at løse komplekse og abstrakte faglige problemstillinger i en uforudsigelig kontekst.</p> <p>Evne til at analysere en faglig problemstilling og at kombinere ny og eksisterende viden på nye måder med henblik på at identificere, udvikle og iværksætte nye løsninger på kendte problemstillinger.</p> <p>Evne til ansvarlig proces-, opgave- og personaleledelse og vejledning af andre.</p> <p>Evne til at udføre planlægning, der involverer både en selv og andre.</p>	<p>Specialiseret teoretisk og/eller faglig indsigt i faget samt evne til at analysere og vurdere faglig viden fra forskellige kilder.</p> <p>Generelle samt specialiserede faglige færdigheder, som muliggør løsning af et bredt spektrum af komplekse, abstrakte, faglige problemstillinger i forskellige og varierede situationer.</p>	<p>Ansvar for egen løbende kompetenceudvikling, herunder evnen til at identificere kilder til egen og andres kompetenceudvikling.</p> <p>Evne til at formidle komplekse faglige/abstrakte problemstillinger, herunder beherskelse af virkemidler i mundtlig og skriftlig kommunikation på højt teknisk/fagligt niveau.</p> <p>Anvendelsesorienteret viden inden for områderne: sprog, natur-, samfunds- og humanvidenskab samt it på et niveau, som muliggør deltagelse i udvikling af faget og understøtter faglig formidling.</p> <p>Godt kendskab til det danske samfunds funktionsmåde og dets relationer til omverdenen, herunder fagets samfundsmæssige betydning, som muliggør aktiv deltagelse i udvikling af faget.</p>
---	---	--	--	--

Ordbog

ECTS: European Credit Transfer and accumulation

ECVET: European Credit System for Vocational Education and Training. European Credit Transfer and Accumulation System. Et system til meritoverførsel inden for videregående uddannelser som bygger på, at moduler i uddannelserne tildeles point.

EQF: European Qualification Framework. Den Europæiske kvalifikationsnøgle, som muliggør overførsel af kvalifikationer mellem Europæiske lande.

Kernefaglighed: Den viden og de færdigheder, som er centrale for udøvelsen af et givet fag.

Eksempler:

Kvalifikationsniveau	Anvendelse/ arbejdsmarked	Færdigheder og kompetencer, som vedrører kompleksitet, autonomi og ansvar i arbejdsituationer	Faglige færdigheder og viden – bredde og dybde	Almen og personlig viden, færdigheder og kompetencer
3. Målene på dette trin er, at eleverne kan	<p>Løse alle almindeligt forekommende opgaver i butikken på rutineniveau.</p> <p>Beherske selvstændigt opgaver på centrale salgsområder som kundebehandling og varekundskab, varerepræsentation og salgsfremmende aktiviteter.</p> <p>Varetage kernefunktioner og mere specialiserede funktioner inden for detailhandelsområdet.</p>	<p>Formulere en idé og udarbejde en problem-/opgaveformulering, fastsætte mål, planlægge og gennemføre en aktivitet inden for et arbejdsområde.</p> <p>Ved idéudvikling, planlægning og gennemførelse af aktiviteten skal inddrages teoretiske og praktiske forhold, herunder information af og samarbejde med andre i processen. Inden for de givne rammer skal eleven kunne forholde sig til helhed og sammenhænge og kunne fordybe sig i et problemfelt af relevans for det valgte speciale.</p> <p>Endelig skal eleven kunne evaluere egen indsats i forhold til de fastsatte mål.</p>	<p>Opnå færdighed og grundlæggende indsigt i de it-værktøjer, systemer og metoder, som benyttes i virksomheden.</p> <p>Opnå dyberegående viden om udvalgte områder inden for butikkens kunde-, vare-, informations- og pengestrøm.</p> <p>Erhvervsøkonomi, niveau D.</p> <p>Salg og Service, niveau C.</p> <p>Områdefaget merkantil</p> <p>Valgfri områdefag for eksempel købmandskab eller psykologi og service</p> <p>Et bundet specialefag: "Salgsassistent", seks uger. Valgfri specialefag, op til fire uger.</p>	<p>Opnå konkret faglig viden og færdigheder samt personlig kompetence til selvstændigt og effektivt at planlægge og varetage almindeligt forekommende arbejdsopgaver.</p> <p>Anvende viden, kvalifikationer og færdigheder i forhold til en bestemt opgave eller situation, hvor der også indgår personer, teknologi, systemer og organisation.</p> <p>Tilegne sig ny viden gennem beskæftigelse og videreuddannelse.</p> <p>Dansk, niveau D.</p> <p>Informationsteknologi, niveau D.</p> <p>Engelsk, niveau D.</p> <p>2. fremmedsprog, valgfrit, niveau E.</p> <p>Samfundsfag, niveau D.</p>
		100 points	100 points	100 points

Træfagenes byggeuddannelse, specialet tømrer. Varighed 3 år 6 måneder – 3 år 11 måneder

Kvalifikationsniveau	Anvendelse/ arbejdsmarked	Færdigheder og kompetencer, som vedrører kompleksitet, autonomi og ansvar i arbejdsituationer	Faglige færdigheder og viden – bredde og dybde	Almen og personlig viden, færdigheder og kompetencer
3. Målene på dette trin er, at eleven kan	Planlægge og udføre de af samfundet til fagområdet stillede opgaver i den forventede kvalitet og i henhold til love, regler og traditioner. Foretage planlægning, tilrettelægning og udførelse af arbejdsopgaver i samarbejde med de øvrige faggrupper på arbejdspladsen.	Søge information og træffe valg med hensyn til materialer og konstruktions- og montage metoder, samt foretage planlægning, tilrettelægning og udførelse af arbejdsopgaver i samarbejde med de øvrige faggrupper på arbejdspladsen. * **	Udføre almindeligt forekommende arbejdsopgaver samt deltage i planlægning og udførelse af specialopgaver på specialets fagområde. Produktudvikling, produktion og service Materialeforståelse Tegningslære R* Konstruktionslære A ** Værktøjslære A Anlægsarbejde R Tømmerkonstruktioner A	Orienter sig om love og regler vedrørende byggeri, herunder brandsikring, arbejdsmiljø, licitation, tilbudsgivning og kvalitetssikring. Planlægge og udføre opgaverne i respekt for det nære, omliggende og globale miljø. Søge kompetencegivende efteruddannelse og optagelse på videregående kompetencegivende uddannelser. Matematik F Arbejds miljø Samfundsfag F Iværksætter i Fremmedsprog F
		87.5 points	150 points	62.5 points

* Rutineniveau: Eleven kan planlægge og gennemføre en opgave eller aktivitet eller løse et problem i en rutinemæssig eller kendt situation og omgivelse, alene og i samarbejde med andre. På dette niveau lægges der vægt på den personlige kompetence til selvstændigt at sætte sig ind i mere komplicerede problemstillinger og til at kommunikere med andre om løsningen heraf. Yderligere lægges vægt på fleksibilitet og omstillingsevne.

** Avanceret niveau: Eleven kan vurdere et problem, kan planlægge, løse og gennemføre en opgave eller aktivitet eller løse et problem også i ikke-rutinesituationer – alene eller i samarbejde med andre – under hensyntagen til opgavens art. På dette niveau lægges der vægt på den personlige kompetence til at tage selvstændigt ansvar og vise initiativ samt kompetence til selv at formulere og løse faglige og sociale opgaver og problemer. Yderligere lægges vægt på kvalitetssans og kreativitet.

Bilag 8. Undervisningsministeriets oplæg til kompetencebeskrivelse af grundfag

Opfølgning på 1. delrapport fra Udvalget om fremtidssikring af erhvervsuddannelserne. Anbefaling til hovedprincipper vedrørende kompetencebeskrivelse af grundfagene i erhvervsuddannelserne, tema 1.3.

Udvalgets anbefalinger med særlig relation til kompetencebeskrivelse af grundfagene

- Grundforløbet skal indeholde en tilrettelæggelse og en undervisning, der på baggrund af arbejdsmarkedets behov tilgodeser, at eleven tidligt møder faget med henblik på dels at blive arbejdsmarkeds- og jobparat, dels at mindske frafaldet. Endvidere skal grundforløbet imødekomme den enkelte elevs ønsker, behov og muligheder for at opnå erhvervsfaglige, almene og personlige kvalifikationer og kompetencer med henblik på at fortsætte i skoledelen af en uddannelses hovedforløb. Grundforløbet skal endvidere kunne bidrage til at supplere kvalifikationer med hensyn til studiekompetence.
- Undervisningsministeriet fastsætter regler for og krav til fastsættelse af kompetencemål. For at understøtte en helheds- og projektorienteret undervisning i grundforløbet – og i hovedforløbet, skal målene i grundfagene i højere grad beskrives som kompetencemål.
- Skolens vurdering af, om en elev har nået målene i grundforløbet, tager afsæt i et obligatorisk afsluttende projekt, som omfatter de relevante kompetencer i forhold til det eller de hovedforløb, eleven ønsker at kunne fortsætte i.

Sekretariatets forslag til det videre arbejde vedrørende kompetencebeskrivelse af grundfagene

For at indfri ovennævnte anbefalinger skal:

- A. grundfagene beskrives i form af kompetencemål,
- B. skolerne sørge for, at grundfagene i den pædagogiske udmøntning får en erhvervsfaglig toning, der afspejler kompetencekravene på det uddannelsesområde, som eleven har valgt,
- C. skolerne sørge for, at fagene bringes i samspil med de øvrige elementer i uddannelsen,
- D. skolerne sikre, at eleven møder erhvervsområdet så hurtigt som muligt og oplever grundfagernes rolle og betydning i udøvelsen af det erhverv, han eller hun stiler imod.

For så vidt angår at grundfagene beskrives i form af kompetencemål, har Undervisningsministeriet netop afsluttet arbejdet hermed. Af fagbilag i grundfagsbekendtgørelsen fremgår grundfagernes kompetencemål. Herudover vil Undervisningsministeriet i vejledninger til de enkelte fag præcisere, hvorledes den faglige toning finder sted i de enkelte indgange og/eller uddannelser. Disse vejledninger er under udarbejdelse og forventes færdige august 2006. Det formelle grundlag er således på plads, og den store udfordring vil, jævnfør punkterne B-D, fremover være at få ændret den pædagogiske praksis i overensstemmelse med intentionerne bag.

Sekretariatet foreslår derfor, at der i det kommende arbejde særligt fokuseres på følgende områder:

1. Prøveformer
2. Omlægning af den pædagogiske praksis
3. Støtte og vejledning til skolerne
4. Kompetencebeskrivelse af adgangskravene til hovedforløbene.

1. Prøveformer

Prøveformer og eksaminer skal være praksisnære, så de modsvarer undervisningen og måler elevernes kompetencer i forhold til fagets mål. *Kompetence* forstås som den evne, eleven har til – på baggrund af faglig indsigt – at handle hensigtsmæssigt i en given situation. Derved bliver det elevens handlinger, der afdækker, i hvilken grad eleven besidder de enkelte kompetencer, og dermed også elevens handlinger, som giver grundlag for bedømmelse af eleven.

2. Udfordring til skolerne/lærerne

Den største udfordring i udmøntningen af udvalgets anbefalinger er skolernes omlægning af den pædagogiske praksis. Underviserne skal kunne

- identificere de respektive grundfags rolle og udmøntning inden for et givet erhvervsområde,
- tilrettelægge undervisningen, således at grundfaget bringes i samspil med de mere områdespecifikke fag,
- vurdere elevens erhvervelse af kompetencer i forhold til erhvervsområdet.

Det er vigtigt, at lærerne har en solid viden inden for deres fag, samtidig med at de erkender og kan formidle fagets betydning og anvendelse i erhvervsfaglige sammenhænge. Lærerens grundfaglige og didaktiske viden skal sikre, at eleven kan få tilstrækkelig ballast til at overføre viden fra et fagligt område til et andet og til at bygge videre på faget i andre og/eller højere uddannelser.

Skolerne skal *tilrettelægge undervisningen*, således at den ønskede faglige integration og toning kan finde sted.

3. Støtte og vejledning til skolerne

Undervisningsministeriet udarbejder *Råd & Vink*-materiale med eksempler på tilrettelæggelsesformer inden for de forskellige fagområder.

Disse materialer lægges på uddannelsesportalen, *EMU*. Her vil fagkonsulenterne også råde over en webside, hvor lærerne kan finde eksempler på best practice, relevante nyheder, der kan bruges i undervisningen i faget osv.

Fagkonsulenterne tager initiativ til *konferencer* og *efteruddannelse* for lærerne i grundfag om udmøntningen af anbefalingerne.

Indsatsen understøttes af FoU-projekter med fokus på kompetencebaseret undervisningsplanlægning og prøveformer samt vurdering af kompetencer.

4. Kompetencebeskrivelse af adgangskravene til hovedforløbene

Hvis adgangen til hovedforløbet, jævnfør tema 1.1 og 3.4, fremover bliver beskrevet som kompetencemål, vil dette yderligere understøtte fokus på kompetencelæring på skolerne og motivere til, at man sammentænker undervisningen i grundfag og områdefag.

5. Tids- og handleplan

Målsætningerne inden for de ovenfor beskrevne områder 1-3 kan søges indfriet gennem nedenstående tids- og handleplan med Undervisningsministeriet som initiativtager:

Opgave	Tid
Bekendtgørelse med reviderede fagbilag	Maj 2006
Tilhørende vejledninger	August 2006
Råd & Vink	Efteråret 2006
EMU	Løbende
Lærernes efteruddannelse	Efteråret 2006/foråret 2007
FoU	September 2006 og frem
Tilpasning af prøver og eksaminer	Januar 2006: Caseeksamen obligatorisk i merkantilt grundforløb. August 2006: Revitalisering af grundforløbsprojektet i de tekniske grundforløb.

Publikationen præsenterer den endelige rapport fra Udvalget om fremtidssikring af erhvervsuddannelserne. Udvalget fremsætter i rapporten en række forslag, som kan bidrage til at fremtidssikre erhvervsuddannelsernes indhold, struktur og styring.

I denne endelige rapport konkretiserer udvalget nogle af de forslag til hovedprincipper for fornyelsen af uddannelserne, som udvalget offentliggjorde i en delrapport i begyndelsen af 2006.

